

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Dušica Dulić,
Ivan Gregurić, vlč. Josip Pekošević
Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR:

Zvonimir Perušić (u ostavci)

ODGOVORNA UREDNICA:

Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
Dušica Dulić (politika)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Zdenko Samaržija (povijest)
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić

LEKTORICA: Katarina Vasiljčuk

KOREKTOR: Mirko Kopunović

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.co.yu

WEB: www.hrvatskarijec.co.yu

TISAK: »Rotografika« doo Subotica

List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113)=163.42)

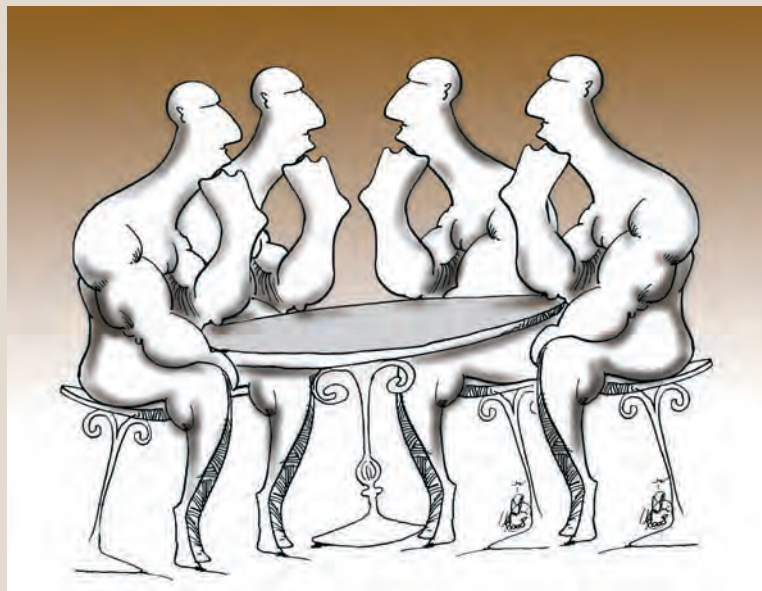
Razgovori

Danas, kad zatvaramo ovaj broj našeg tjednika, mediji su preplavljeni informacijama o devet kandidata na predstojećim predsjedničkim izborima u Republici Srbiji, njihovim programima, obećanjima... Nesumnjivo je ovoga tjedna to najaktualnija tema. Međutim, u vrijeme kad naš tjednik izlazi »na snazi« će biti izborna šutnja i s ekrana, novinskih stranica, nestat će prepoznatljivi likovi koji su za vrijeme ove kratke kampanje »zavladali« medijskim prostorom – kandidati, »prognosteri«, tumači izbornog raspoloženja građana, pa ih tako nema niti na stranicama našeg tjednika... Bez brige, već sljedećeg tjedna se vraćaju...

No, niti događanja, očitovanja, uzburkanih strasti u našoj nacionalno-manjinskoj zajednici ne manjka. No, to i nije neka vijest. Naime, kako smo mogli čuti na XVI. »Razgovoru«, održanom pod geslom biskupa Ivana Antunovića »Sve za vjeru, narodnost i riječ svoju«, nesloga među ovdašnjim Hrvatima je i prije stotinu godina, kao i danas, bila aktualna problematika. Upravo su stoga »Razgovori«, koje je još 1934. godine započela »Hrvatska prosvjetna zajednica« na čelu s biskupom Lajčom Budanovićem, a obnovio Institut »Ivan Antunović« 1990. godine, zamišljeni kao »trenutak istine« hrvatske zajednice. Trenutak u kojem svatko, tko to želi, može uzeti riječ i reći svoje mišljenje, svoj stav o onim pitanjima koja su aktualna u hrvatskoj zajednici. A aktualno pitanje, kao i nekada, bilo je pitanje nedostatka nacionalne svijesti, čuli smo tijekom predavanja vlč. Andrije Anišića.

A onda je krenula i rasprava. Među ostalim, pokrenulo se i pitanje treba li razgovarati i s onima koji ne prihvaćaju da su pripadnici hrvatskog naroda, koji smatraju da su samo – i isključivo – Bunjevci. Zagovornici ideje »dogovora« s predstavnicima organizacija s bunjevačkim predznakom u posljednje vrijeme žustro zagovaraju ovu ideju. Postavlja se samo pitanje što će biti predmet tih razgovora. Tko smo, što smo, kakvo je naše podrijetlo, ta se pitanja već poput stoljetnog serijala provlače u životu Hrvata u Vojvodini. Na ta pitanja relevantan odgovor može dati znanost, ali u životu pojedinca to je ipak stvar vlastitog osjećanja i svijesti. Ako ostanemo pri tomu da je pravo svakoga da se nacionalno izjašnjava kako želi, što je onda mogući »predmet« nekog dogovora sa »samo Bunjevcima«. Hoćemo li se možda »dogovarati« o tomu kojemu narodu pripadamo?

J. D.

Attila Szalai

Održan XVI. »Razgovor«

Antunovićeva misao i za naše vrijeme 8,9

Predložiti će se osnivanje i Zavoda za kulturu vojvodanskih Hrvata

Prva profesionalna institucija kulture 13

Nastup folkoraca iz Subotice na sceni Dječjeg kazališta u Osijeku

»Bunjevačko kolo« oduševilo Osječane 28

Renato Pirša, nogometni trener

Usavršavanje uz rad s najmlađima 43

UKRATKO

»Isplata duga
poljoprivrednicima«

Slobodan Milosavljević kaže kako će do kraja siječnja svim poljoprivrednicima biti isplaćen novac koji im Ministarstvo duguje, prenosi 16. siječnja B92. Radi se o dugovanju po osnovi korištenja uredbi iz prošle godine. Ministar poljoprivrede je ponovio kako će 17. siječnja biti isplaćena i treća, pretposljednja rata javnog duga poljoprivrednim umirovljenicima. »Isplatit ćemo kompletan dug do kraja siječnja, koji je oko 1,5 milijardi dinara. Ti su dugovi nastali zato što su zahtjevi stizali kasno, dešavalo se da imamo rok važenja uredbe do kraja studenog, a da su ljudi zahtjeve slali poštom pa je stizalo u prosincu. Dok se to obradi, jednostavno, nismo stizali sve to isplatiti«, objašnjava ministar. »17. siječnja počinje isplata treće rate duga poljoprivrednim umirovljenicima, veliki dug naslijeđen iz devedesetih se konačno rješava«, rekao je Milosavljević.

Ljubljana »omekšava«
Nizozemsku

Slovenski i nizozemski šefovi diplomacije razgovarat će i o mogućnosti da se Nizozemska prestane protiviti sporazumu EU i Srbije. Slovenački ministar vanjskih poslova i predsjedavajući Vijeća za opće i vanjske poslove Dimitrij Rupel boravi u posjetu Nizozemskoj, prenosi 16. siječnja B92. Osim razgovora o aktualnim pitanjima EU, Rupel i nizozemski šef diplomacije Maksim Ferhagen, razgovaraju i o situaciji na zapadnom Balkanu i pitanju budućeg statusa Kosova. Kao što je i najavio, prilikom prošlotjednog posjeta ministra vanjskih poslova Srbije Vuka Jeremića Nizozemiji, Rupel će se tijekom posjeta Nizozemskoj sresti i s predsjednikom Haškog suda Faustom Pocarom i novim glavnim tužiteljem ovog suda Sergeom Brammertsom. Tema ovih razgovora mogla bi biti, sudeći prema prošlotjednim Rupelovim izjavama, ocjena suradnje Srbije s Haškim sudom, kao uvjet za potpisivanje SAS s EU. Predsjedavajuća EU, Slovenija, Vuka Jeremića u petak u Ljubljani, podržava stav Srbije da je taj uvjet ispunjen, odnosno da Srbija taj uvjet razumije i u punoj mjeri surađuje s Haškim sudom. Prema riječima ministra Rupela, on će tijekom ovog posjeta probati uvjeriti i nizozemskog kolegu u ispravnost tog stava i time će pokušati dosegnuti da se Nizozemska prestane protiviti potpisivanju sporazuma EU sa Srbijom.

Završena rekonstrukcija prostorija u subotičkoj Gimnaziji

Gimnazijalke od polugodišta
u matičnoj zgradi

Učenice gimnazijskog odjela na hrvatskom jeziku koje nastavu trenutačno slušaju u prostorijama mađarske Filološke gimnazije »Dezső Kosztolányi«, trebale bi od početka drugog polugodišta (29. siječnja) preći u svoju matičnu zgradu, saznajemo od Slobodana Čampraga, ravnatelja Gimnazije »Svetozar Marković«.

Škola je osposobljavanjem novih prostorija u potkrovlju zgrade za kabinete, oslobodila jednu učionicu za potrebe odjela na hrvatskom jeziku. »Mi smo od Pokrajinskog tajništva za obrazovanje i kulturu dobili sredstva da riješimo dva prostora na tavanu. To je ovih dana gotovo. Međutim, to ne mogu biti klasične učionice, to je mansarda, grede se vide, te bi to trebali biti kabineti. Mi mislimo sadašnji kabinet likovne kulture premjestiti gore na kat i da djevojke uđu u učionicu u kojoj je dosad bio kabinet«, objašnjava Čamprag.

Međutim, kako napominje, još uvijek nije

riješeno pitanje osiguravanja sredstava za opremanje novih kabineta. Za to je, kako kaže, škola tražila sredstva od resornog pokrajinskog tajništva, a ukoliko ih ne dobiju, kao potencijalne financijere naveo je, osim Pokrajine, i Općinu i Hrvatsko nacionalno vijeće.

Prema riječima članice Općinskog vijeća zadužene za obrazovanje Edit Molnár-Pinter, Pokrajinsko tajništvo je za rekonstrukciju tavan-skog prostora u Gimnaziji izdvojilo šest milijuna dinara. U povodu završetka rekonstrukcije, prema najavama, subotičku je gimnaziju jučer (četvrtak, 17. siječnja) trebao posjetiti pokrajinski tajnik za kulturu i obrazovanje Zoltán Jeges. Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Branko Horvat nam je rekao da se planira susresti s njime, kako bi se problem opremanja učionice riješio te gimnazijalke polugodište započele u prostorijama matične zgrade.

D. B. P.

Predsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine Bojan Pajić

Obustavljanje privatizacije Radio Subotice
– trajno rješenje

Postupak privatizacije elektroničkih medija koji emitiraju programe na jezicima nacionalnih manjina, pa tako i Radio Subotice, odgođen je koncem prošle godine odlukom Vlade Republike Srbije. Tim povodom, predsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine Bojan Pajić je za program na srpskom jeziku Radio Subotice izjavio da obustavljanje privatizacije višjejezičnih elektroničkih medija nije privremeno rješenje, već odluka kojom se trajno rješava njihov status.

Rješenje za opstanak višjejezičnih medija nađeno je na inzistiranje vojvodanskih vlasti, rekao je Pajić i dodao da je Vlada Republike Srbije donijela zaključak da se zaustavi privatizacija onih medija koji emitiraju programe na jezicima nacionalnih zajednica, a u novom zakonu o lokalnoj samoupravi definirano je da općine imaju pravo osnovati lokalne medije na jezicima nacionalnih manjina.

»Dakle, ukoliko se emitira program koji nije samo na srpskom, općine imaju pravo imati višjejezične medije. Napadali su nas zbog toga da to nije europski princip, da mediji ne trebaju biti u ovlasti lokalnih samouprava, međutim, mislim da je mnogo europskije sačuvati višjejezičnost nego hoće li negdje općina biti osnivač ili neće nekog medija. Nije logično očekivati da bi se privatnik držao načela višjejezičnosti i sačuvao takav program ukoliko mu se to ne isplati. To je za nas jednostavno bilo neprihvat-

ljivo i tražili smo obustavu privatizacije«, rekao je Pajić.

Na pitanje je li obustava privatizacije višjejezičnih elektroničkih medija trajna, Pajić je rekao: »Kada već postoji zakonska odredba koja općinama daje pravo da imaju višjejezične programe, odnosno da budu osnivači tih medija, nema ništa trajnije od toga«, i dodao kako to proistječe iz nedavno usvojenog Zakona o lokalnim samoupravama.

S druge strane, Grupa za reformu medijskog sektora, tvrdi da su usvojeni zakoni o lokalnoj samoupravi i glavnom gradu, u suprotnosti s načelima medijske reforme, u dijelu u kojem se općinama i gradu Beogradu stavlja u ovlast osnivanje televizijskih i radijskih postaja, te drugih sredstava javnog priopćavanja. Grupa stoga poziva Narodnu skupštinu Republike Srbije da još jednom razmotri sporne odredbe Zakona o lokalnoj samoupravi i Zakona o glavnom gradu. Od Ministarstva kulture kao mjerodavnog za vršenje nadzora nad provedbom Zakona o javnom informiranju, traži da spriječi osnivanje javnih glasila koje bi bilo u suprotnosti sa odredbama tog propisa.

Grupa za reformu medijskog sektora predstavlja zajedničko radno tijelo nezavisnog društva novinara Srbije (NUNS), Asocijacije elektroničkih medija (ANEM) i Local Pressa.

LJ. D. i M.M.K.

► Mijenjam kratko pamćenje
memoarima.

► Bezličan čovjek nema svoje JA.

Dujizmi

► Ja je uvijek u prvom licu.

► Pijem lijekove
da bi mi bilo sve ravno.

Službeni stav Službe za manjinska prava Republike Srbije

Vijeća legitimna u korištenju osnivačkih prava

»Pomoćnik direktora Službe za ljudska i manjinska prava Republike Srbije *Vladimir Đurić*« kazao je za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice »da nacionalna vijeća kojima je istekao četverogodišnji mandat i dalje imaju ista prava i obveze kao i prije isteka toga roka, sve dok se ne budu imenovala nova vijeća«.

Upitan da prokomentira različita tumačenja legitimnosti rada postojećih nacionalnih vijeća Đurić je za taj radijski program rekao: »Republika Srbija i mjerodavna državna tijela stoje na stajalištu da nacionalna vijeća kojima je istekao mandat mogu koristiti sva ona prava i snositi sve one obveze koje su i u punom mandatu imala. Dakle, ona nastavljaju svoj mandat do izbora novoga saziva nacionalnoga vijeća, kao i ona državna tijela kojima je istekao mandat a nastavljaju obavljati svoje funkcije. Poput Vlade Srbije kojoj je istekao mandat – ona i poslije isteka svojega mandata može obavljati određene poslove«.

Na pitanje kakva su prava i obveze nacionalnih vijeća kada su u pitanju institucije

kojima su oni osnivači, Đurić je odgovorio: »Naš službeni stav je da su nacionalna vijeća kojima je istekao mandat u istom položaju kao i Vlada, a prema zakonskim rješenjima Vlada u pogledu osnivačkih prava može imenovati i davati suglasnost na imenovanje vršitelja dužnosti direktora u javnim poduzećima, i članova upravnog i nadzornog odbora. Dakle, i nacionalna vijeća koja vrše određena osnivačka prava mogu obavljati tekuće poslove i po isteku mandata, koji se svode na imenovanje vršitelja dužnosti direktora, i članova upravnog i nadzornog odbora«.

Legitimnost i zakonitost rada i odluka Hrvatskog nacionalnog vijeća osporili su nedavno direktor u ostavci NIU »Hrvatska riječ« *Zvonimir Perušić* i Demokratska zajednica Hrvata. Oni su ocijenili da su odluke o smjeni staroga i imenovanju novog Upravnog odbora te medijske kuće nezakonite jer ih je donijelo vijeće kojemu je navodno istekao mandat.

J. S.

Čestitke DSHV-a

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini uputio je 11. siječnja čestitke *Luki Bebiću* na izboru za predsjednika Hrvatskoga sabora i predsjedniku Vlade Republike Hrvatske *Ivi Sanaderu* na sastavljanju republičke Vlade. U čestitkama se ističe nada da će Hrvatski sabor napraviti prekretnicu u svojem napretku te

da će on biti prepoznat kao mjesto donošenja konstruktivnih rješenja važnih za napredak Hrvatske i da će politika koju sprovodi premijer Ivo Sanader u naredne četiri godine polučiti još bolje rezultate na dobrobit svih građana Republike Hrvatske. Čestitke je potpisao predsjednik DSHV-a Petar Kuntić. ■

Predsjednik HNV-a pozvao građane da iziđu na izbore

U povodu predstojećih izbora za predsjednika Republike Srbije, Hrvatsko nacionalno vijeće poziva građane hrvatske nacionalnosti u Srbiji da izađu u nedjelju 20. siječnja na izbore i da svojim glasom pridonesu ne samo daljnjoj europskoj budućnosti Srbije nego da na taj način daju svoj doprinos boljem položaju hrvatske zajednice u Srbiji. I ovom prigodom želimo osvijestiti uvjerenje kako je sudjelovanje u političkom životu jedno od osnovnih prava i dužnosti svakoga građanina, a jedan od temeljnih načina ostvarenja toga prava i te dužnosti jest izlazak na

izbore. Stoga moramo biti svjesni da onaj tko ne izvršava tu svoju obvezu jest neodgovoran građanin, koji prepušta drugima da bez njega odlučuju o pitanjima koja se tiču nas i budućnosti naše djece. Bolja budućnost hrvatske zajednice neposredno je vezana za one političke činitelje koji imaju europsku agendu u svojem političkom programu, te apeliramo na građane hrvatske nacionalnosti u Srbiji da prilikom glasovanja imaju to u vidu i da glasuju prema vlastitoj savjesti, stoji u priopćenju koje je uputio predsjednik HNV-a *Branko Horvat*. ■

UKRATKO

Sanader započeo razgovore u NATO-u

Hrvatski premijer Ivo Sanader započeo je u srijedu 16. siječnja, u Bruxellesu razgovore s glavnim tajnikom NATO-a Jaapom de Hoopom Schefferom i veleposlanicima zemalja članica o pripremljenosti Hrvatske za članstvo u Savezu. Sastankom sa Sjevernoatlantskim vijećem, koji čine veleposlanici zemalja članica završava šesti ciklus Akcijskog plana za članstvo (MAP), koji bi trebao biti zadnji prije dobivanja pozivnice za članstvo u NATO-u. MAP je NATO-ov program namijenjen za pripremu zemalja kandidata za članstvo u Savezu. Hrvatska očekuje pozivnicu za članstvo u NATO-u na summitu Saveza koji će se održati od 2. do 4. travnja u Bukureštu. U sklopu priprema za summit u Bruxellesu u veljači će se sastati ministri obrane zemalja članica NATO-a, a 6. ožujka ministri vanjskih poslova. Nakon dobivanja pozivnice slijedi proces ratifikacije, koji traje oko godinu dana.

Hrvatska: U škole se vraćaju srpski pisci i ćirilica?

Srpski pisci i pjesnici te fakultativno učenje ćirilice u hrvatske bi se škole, prema sporazumu HDZ-a i SDSS-a, trebali vratiti školske godine 2010./11., piše Jutarnji list.

Sastavni dio koalicijskog sporazuma koji je HDZ potpisao s SDSS-om je i povratak za Srbe važnih sadržaja u nacionalni školski program. Iako o toj temi za sada malo tko želi javno govoriti, Srbi će, prema saznanjima Jutarnjeg lista, tražiti da se u nacionalne školske programe vrate neki po njihovu sudu neopravdano izgnani srpski pisci, određene povijesne osobe i političari, a tražit će i povratak ćirilice, barem u izborne ili fakultativne sadržaje. »Mi želimo integrirati koncept školstva u kojem će pripadnici i manjinskog i većinskog naroda dijeliti ono što je rezultat zajedničkih vrijednosti i postignuća. Pre-rano je o tome govoriti, no svakako i u književnosti, i u povijesti, i u umjetnosti, i u politici postoji čitav niz događaja, ljudi i vrijednosti koje su zajedničke svima, pa nema opravdanja za to da ih Srbi uče samo u svojim manjinskim programima«, rekao je prof. dr. Milorad Pupovac, potpredsjednik SDSS-a.

Izglasano povjerenje novoj hrvatskoj vladi

»Nova vlada, vlada svih građana«

Hrvatski su građani imali tri razloga za zadovoljstvo: prvo i najvažnije – povjerenje je novoj koalicijskoj vladi izglasavano, i to očekivanim glasovima 82 zastupnika iz redova: HDZ-a, HSS-a, HSLŠ-a, HSU-a, SDSS-a i nacionalnih manjina a protiv je bilo također očekivanih 62 zastupnika iz: SDP-a, HNS-a, IDS-a i HDSSB-a. Drugo, nitko od hrvatskih građana sigurno nije pratio cijelu maratonsku i na trenutke mučno svadljivu raspravu, što je dobro za psiho-fizičko zdravlje nacije. I treće, završeno je dosadno i neuvjerljivo ponavljanje svih hrvatskih političara kako ni jednome od njih nije stalo do »fotelja«

Piše: Tomislav Vuković

Od osamostaljenja sadašnje hrvatske države, i subota 12. siječnja zauzela je svoje mjesto među važnijim datumima na putu potvrđivanja i sazrijevanja parlamentarne demokracije. Naime, u predvečerjim satima Hrvatski je sabor toga dana izglasao povjerenje novoj vladi, koju drugi puta za redom vodi predsjednik Hrvatske demokratske zajednice dr. Ivo Sanader. Taj je svečani trenutak uslijedio nakon gotovo 12-satne rasprave, koja je protekla u ponovnom međustranačkom prepucavanju, međusobnom optuživanju za: nesposobnost, propuste, pogreške, loše gospodarsko stanje, dugove, nezaposlenost, loše vođenje zasjedanja i drugo, u zahtjevima da se pojedincima izriču opomene, u beskrajinim replikama i

zloporabama »krivog navoda«, u nepriznavanju izborne pobjede i sl.

No, hrvatski su građani imali tri razloga za zadovoljstvo: prvo i najvažnije – povjerenje je novoj koalicijskoj Vladi izglasavano, i to očekivanim glasovima 82 zastupnika iz redova: HDZ-a, HSS-a, HSLŠ-a, HSU-a, SDSS-a i nacionalnih manjina a protiv je bilo također očekivanih 62 zastupnika iz: SDP-a, HNS-a, IDS-a i HDSSB-a. Drugo, nitko od hrvatskih građana sigurno nije pratio cijelu maratonsku i na trenutke mučno svadljivu raspravu, što je dobro za psiho-fizičko zdravlje nacije. I treće, završeno je dosadno i neuvjerljivo ponavljanje svih hrvatskih političara kako ni jednome od njih nije stalo do »fotelja«.

»OSOBNNA KARTA« NOVE VLADE: No, demokracija je ne samo najviši oblik vladavine već po svojoj definiciji (dolazi od grčke imenice »demos« što znači »narod« i glagola »kratein« što znači »vladati«) po kojoj je, dakle, riječ o »vladavini naroda«, nego je i neumoljiva – svi su izabrani saborski zastupnici potpuno legitimni, o njihovim se mandatima nakon izbora nema što raspravljati i oni su samo ogledalo građana i društva. Za razliku od prošle vlade ova, zbog zahtjeva koalicijskih partnera, ima dva ministarstva više, ukupno, dakle, 15 ministarstava, što znači da će uz HDZ u vladi sjediti i predstavnici HSS-a, HSLŠ-a i SDSS-a.

Potrebno je radi upoznavanja ukratko predočiti »osobnu kartu« nove vlade, što su i

DANI KRUHA

PLAVA ZASTAVA

EKO ŠKOLE

EKO KVIZ

Udruga "Lijepa naša"

Sastanak Odjela za obrazovanje HNV-a

Učenici iz Vojvodine na kvizu »Lijepa naša«

**Od ove godine u natjecanje u Ekološkom kvizu »Lijepa naša« uključeni i učenici iz Vojvodine *
Pokrajinsko natjecanje desetak ekipa održat će se 28. veljače u Subotici**

Učenici iz Vojvodine koji slušaju nastavu na hrvatskom jeziku, od ove će godine sudjelovati na natjecanju u Ekološkom kvizu »Lijepa naša«, koji se u travnju održava u Svetom Martinu na Muri. Tim povodom, na sastanku Odjela Hrvatskog nacionalnog vijeća za

obrazovanje (5. siječnja), formirano je povjerenstvo u čijem će sastavu biti profesori geografije, biologije, kemije i vjeronauka. Za predsjednika povjerenstva izabran je Stipan Stantić, ujedno i predsjednik Odjela HNV-a.

Prema Stantićevim riječima, u kviz će biti uključeni učenici iz

četiriju subotičkih škola u kojima se nastava odvija na hrvatskom – OŠ »Ivan Milutinović«, OŠ »Matko Vuković«, OŠ »Matija Gubec« i OŠ »Vladimir Nazor«, kao i škole iz Sente i Bačkog Monoštora. Kako kaže, dogovoreno je da škola domaćin pokrajinskog natjecanja – koje odgovara

županijskoj razini u Hrvatskoj – bude OŠ »Ivan Milutinović«. Natjecanje će se održati 28. veljače u 10 sati.

»Ekipu koja predstavlja hrvatske odjele škole čine četiri učenika, iz svakog višeg razreda po jedan. S obzirom da mi nemamo nastavu na hrvatskom u sedmom

činile brojne novinske agencije. Tako je uz predsjednika Vlade Republike Hrvatske dr. Ivu Sanadera četvero potpredsjednika: HDZ-ovci *Jadranka Kosor*, zadužena za društvene djelatnosti, vanjsku politiku i ljudska prava i *Damir Polančec* za gospodarstvo, HSLS-ovka *Đurđa Adlešić* potpredsjednica za unutarnju politiku i SDSS-ovac *Slobodan Uzelac* za regionalni razvitak, obnovu i povratak.

Od HDZ-ovaca u Vladi će ministarstva voditi: *Gordan Jandroković* (bivši predsjednik saborskog Odbora za vanjsku politiku) kao ministar vanjskih poslova, *Berislav Rončević* (bivši ministar obrane) kao ministar unutarnjih poslova, *Branko Vukelić* (bivši ministar gospodarstva, rada i poduzetništva) kao ministar obrane,

Damir Polančec kao ministar gospodarstva, rada i poduzetništva, *Darko Milinović* (bivši potpredsjednik Sabora) kao ministar zdravstva i socijalne skrbi, *Božidar Kalmeta* (bivši ministar mora, turizma, prometa i razvitka) ministar mora, prometa i infrastrukture, *Jadranka Kosor* kao ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

Na ministarske dužnosti koje su obavljali i u prošloj vladi ponovno su imenovani HDZ-ovci: *Ivan Šuker* ministar financija, *Ana Lovrin* ministrica pravosuđa, *Božo Biškupić* ministar kulture, *Dragan Primorac* ministar znanosti, obrazovanja i športa, *Marina Matulović-Dropulić* ministrica zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

Nova će ministarstva voditi: *Petar Čobanković* (HDZ-ovac, bivši ministar poljoprivrede) Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, *Damir Bajš*, HSS-ovac, Ministarstvo turizma i *Božidar Pankretić*, HSS-ovac, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja.

DR. SANADER I LATINSKE UZREČICE: Kao što se i očekivalo, nakon što su dobili povjerenje saborske većine, članovi Vlade Republike Hrvatske položili su svečanu prisegu a predsjednik Vlade dr. Sanader je istaknuo kako će »nova vlada biti vlada svih građana bez obzira za koga su glasovali i iz kojega su kraja«. Ponovio je između ostaloga i već poznatu usmjerenost Vlade prema ulasku Hrvatske u EU i NATO do kraja ovog mandata. Kod toga je privukao pozornost autoritarnim argumentom (u stilu stare latinske: »Roma locuta, causa finita«, »Rim je odlučio, rasprava je završena«!) pri odbacivanju kritike zbog najave da se neće raspisivati referendum za ulazak u NATO: »Ako bismo raspisali referendum doveli bismo u opasnost ono što je izvjesno«!? Dakle, i dr. Sanaderu je važnija vrlo izgledna činjenica da Hrvatska upravo »pod njegovom palicom« dobije pozivnicu za NATO u travnju na summitu u Bukureštu, od

mišljenja svih hrvatskih građana (sadržanog u opet staroj latinskoj »Vox populi, vox Dei«, »Glas naroda, glas Božji«), koji bi, eto, mogli ugroziti to njegovo povijesno djelo! Ovakvo se i on drži poznate, opet latinske, uzrečice modificirane i primijenjene na hrvatsku stvarnost: »Vox deorum, vox populi«, »Glas bogova (političkih), glas je naroda«! Ne mareći za stare Latine i njihovu mudrost, brojni su inozemni predsjednici vlada poslali čestitke mandataru i novoj Vladi Republike Hrvatske.

MESIĆ U »MESIĆEVSKOM« STILU: Svoju nadu u dobru suradnju s Vladom koju vodi Sanader izrazio je i hrvatski predsjednik Stjepan Mesić dodavši: »Sve ono što mi radimo moramo raditi da bi naši građani živjeli sigurnije, kvalitetnije, u ambijentu koji je europsiziran. To je ono za što se svi zalažemo«. Tada je u svom »mesićeveskom« stilu: rekao pa porekao, izjavio ali nije to mislio, uvrijedio ali se tek šalio i slično, ustvrdio također da ne vidi problema u veličini nove vlade, ostavljajući javnosti na razmišljanje zašto je u istoj izjavi spomenuo očitu aluziju kako je »u Kini za vrijeme Mao Ze Donga bilo 16 potpredsjednika vlade, ali to ne znači da je ta vlada bila efikasnija.«

Ono što je hrvatska javnost gotovo jednostavno pozdravila Sanaderova je ponovljena izjava da se Hrvatska neće odreći ZERP-a, niti ga se može odreći, jer na njega ima pravo kao i sve druge zemlje unutar EU koje su proglasile svoje zone sukladno Konvenciji o pravu mora UN-a iz 1982. Najavio je kvadrilateralne razgovore između Hrvatske, Italije, Slovenije i Europske komisije o tom problemu ali je negativan odgovor iz Slovenije stigao ekspresno brzo. Sve u svemu, Vladu Republike Hrvatske očekuje doista uzbudljivo i više nego »zanimljivo« razdoblje ali se svatko dobronamjeran treba strpjeti i dati joj mogućnost da konkretnim djelima opravda povjerenje birača. Dakako, ne u nedogled!

i osmom razredu, u kvizu mogu sudjelovati učenici koji slušaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Planirano je formiranje desetak ekipa iz Vojvodine, a na državno natjecanje ići će tri prvoplasirane, kaže Stantić, dodajući kako će škole odrediti mentore i ekipe, a da kod nas, za razliku od hrvatskog modela, neće biti posebnog školskog natjecanja.

Inače, na državnom i svehrvatskom natjecanju u Ekološkom kvizu »Lijepa naša« sudjeluju pobjedničke ekipe sa županijskih

(pokrajinskih) natjecanja, najmanje po jedna osnovna škola iz županija Republike Hrvatske i onih županija Federacije BiH koje su uključene u projekt, te tri ekipe predstavnice hrvatskih odjela (škola) iz Vojvodine.

Svaku ekipu (školu) predstavljaju po 4 učenika i to po jedan učenik od V. do VIII. razreda. Program županijskoga i državnoga natjecanja sastoji se od pisanog dijela (test), PowerPoint prezentacije (prikaz ostvarenog praktičnog rada učenika pod motom »Istražili smo-uradili smo-predla-

žemo«) i usmenog dijela natjecanja. Ekološki kviz »Lijepa naša« u pisanom i usmenom dijelu natjecanja obuhvaćeno je 5 zadanih područja. Zadana područja su dio nastavnih sadržaja predmeta uključenih u natjecanje, a to su: priroda, biologija, kemija, zemljopis i vjeronauk.

Organizator kviza je udru-

ga »Lijepa naša« sa sjedištem u Zagrebu. Prošle su godine predstavnici iz Vojvodine boravili na državnom i svehrvatskom natjecanju u spomenutom kvizu samo kao promatrači, a ove će se godine po prvi puta moći okušati u znanju sa svojim vršnjacima iz Hrvatske i BiH.

D. B. P.

Anketa za novi gimnazijski odjel

Na sastanku Odjela HNV-a za obrazovanje odlučeno je da se Općini Subotica uputi prijedlog da tijekom drugog polugodišta provede anketiranje roditelja djece osmi razreda kako bi se utvrdio broj interesenata za upis u prvi razred na hrvatskom u Gimnaziji »Svetozar Marković«. Također, na sastanku je konstatirano kako od resornih tijela nije stigao odgovor na inicijativu skupine roditelja za formiranje odjela sedmog razreda na hrvatskom u OŠ »Matija Gubec« u Subotici.

U radu sastanka sudjelovali su Jašo Šimić, član IO HNV zadužen za obrazovanje i ravnateljice triju škola – Marija Crnković, Stanislava Stantić Prčić i Ljiljana Dulić, te učiteljica Ana Čavrgov.

Sudjelovanje na »Danima kruha«

Učenicima iz Vojvodine će i ove godine sudjelovati na završnoj svečanoj smotri »Dana kruha – dana zahvalnosti za plodove zemlje« koje je jedan od suorganizatora udruga »Lijepa naša«. Kako je odlučeno, ove će godine na smotru, koja se tradicionalno održava u listopadu, ići učenici iz osnovnih škola »Matko Vuković« i »Vladimir Nazor« iz Đurđina.

Održan XVI. »Razgovor«

Antunovićeva misao i za naše vrijeme

**Tema ovogodišnjeg »Razgovora« bilo je geslo biskupa Ivana Antunovića
»Sve za vjeru, narodnost i riječ svoju« u povodu 120. obljetnice njegove smrti**

U organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« održan je 14. siječnja XVI. »Razgovor« u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo«. Tema ovogodišnjeg »Razgovora« bilo je geslo biskupa Ivana Antunovića »Sve za vjeru, narodnost i riječ svoju« u povodu 120. obljetnice njegove smrti. U uvodnoj riječi na ovome tradicionalnom okupljanju Hrvata u Subotici, predsjedajući Instituta mons. dr. *Andrija Kopilović* rekao je kako nam se vjera čini kao poznat pojam, ali taj pojam je, međutim, veliko otajstvo, jer vjera nije tek spoznaja, nego je vjera iskustvo.

Katarina Čeliković

»Društvo ne može živjeti bez povjerenja, jer je nevjera protivna čovjekovoj naravi. Vjera je, dakle, dar koji stvara zajedništvo i temelj je povjerenja, kako u Boga – tako i u čovjeka. Ima svoju vertikalu i horizontalu. U središtu toga križanja je čovjek. Zato je pitanje vjere i nevjere pitanje biti i ne biti«, rekao je mons. dr. Kopilović tumačeći značaj pojmova koje je biskup Antunović stavio u svoje geslo, dok je, govoreći o značaju riječi, istaknuo kako u vremenu »inflacije riječi« trebamo razmišljati o vrijednosti riječi kojom komuniciramo i kojom se izgrađujemo.

»Je li problem što u našoj zajednici nisu svi ruka, noga ili oko? Ne. Nije to problem. Nije problem što postoje mnoge organizacije i institucije, problem nastaje onda kada nastupi načelo isključivosti, pa 'ruka' govori 'nozi' – ne trebam te i tijelo biva hromo. Kad 'oko' govo-

ri 'uhu' ne trebam te i zajednica biva gluha. Dakle, danas bi željeli govoriti i razmišljati o uzajamnom obogaćivanju različitosti, ali i o bitnoj povezanosti nacionalne zajednice koja nas pred Bogom i svijetom čini jednima, odgovornima za vjeru, narodnost i riječ svoju«, rekao je mons. dr. Kopilović, obrazlažući smisao i aktualnost ovogodišnje teme »Razgovora«, nakon čega je uslijedilo predavanje na temu susreta koje je održao vlč. mr. *Andrija Anišić*.

AKTUALNOST ANTUNOVIĆEVOG DJELA: U uvodnom dijelu predavanja vlč. mr. Anišić je rekao kako je djelo biskupa Antunovića prisutno u temeljima svega onoga

što kao Hrvati – Bunjevci i Šokci imamo na ovim prostorima, ali da je, baveći se bogatom baštinom biskupa Antunovića, naišao i na problematiku koja je aktualna sada, a bila je aktualna i u njegovo vrijeme, a to je nesloga i pomanjkanje nacionalne svijesti.

Nastavljajući predavanje, vlč. mr. Anišić potkrijepio je Antunovićevo geslo navodima iz njegovih djela, ističući kako je prije svega Antunović bio svećenik i sve njegovo djelovanje bila je njegova pastirska briga za svoj narod, te da je za Antunovića vjera bila zapravo način života, a ne tek puki običaj.

»Antunović je u kršćanske kreposti svrstao i ljubav prema svom narodu: 'Veoma bi griješio,

Iz povijesti »Razgovora«

»Razgovor« je tradicionalno okupljanje Hrvata u Subotici, koje je započela »Hrvatska prosvjetna zajednica« na čelu s biskupom Lajčom Budanovićem 1934. godine. »Razgovor« je zamišljen kao »trenutak istine« hrvatske zajednice. Stoga je svaki »Razgovor« imao određenu temu koja je bila značajna za život te zajednice u Bačkoj. »Razgovor« je redovito održavan do 1941. godine, i od tada nije održan sve do 1990. godine, kada ga je obnovio Institut »Ivan Antunović«.

Vlč. mr. Andrija Anišić

tko bi mislio, da kršćaninu nije slobodno svoju narodnost njegovati. Kao što se prva ljubav na najbližnje rođake izliva, isto tako treba da se u svakom čovjeku razvija, usavršuje, učvršćuje i razprostranjuje čuvstvo narodnosti'. Biskup Antunović je u svome istraživačkom radu došao do jasne spoznaje hrvatskog porijekla Bunjevaca i Šokaca«, rekao je predavač i nagla-

Mons. dr. Andrija Kopilović

sio, kako nam biskup Antunović može pomoći u rješavanju problema odnarođivanja onih Bunjevaca koji niječu da su Hrvati. »U raspravi o zasebnoj narodnosti Bunjevaca želim reći da za utvrđivanje porijekla nekog naroda postoje opće norme. Svako se smije izjasniti kako hoće, ali istina o porijeklu može biti samo jedna, a na temelju dosadašnjeg istraživanja, očito je hrvatsko podrijetlo Bunjevaca i Šokaca«.

Govoreći o dijelu gesla biskupa Antunovića »sve za riječ svoju«, predavač je rekao da se Antunović u svom spisateljskom radu opredijelio za hrvatski književni jezik, ali je napomenuo da u našem vremenu ne treba zapostavljati bunjevački govor – ikavicu, dijalekt hrvatskog jezika, jer su Hrvati Bunjevci zapostavljanjem ikavice, prije svega u svom svakidašnjem govoru, a onda i u pisanim djelima, dali prostor onima koji bunjevački govor smatraju zasebnim jezikom.

U zaključku svog predavanja, vlč. mr. Anišić pozvao je Hrvate – Bunjevce i Šokce na obnovu vjere, sloge i ljubavi, te je citirao biskupa Antunovića: »Nesloga je braću razdijelila i bogatu kuću u siromaštvo rinula«.

RIJEČI I DJELA: Nakon predavanja zastupnik u pokrajinskoj skupštini *Dujo Runje* je odr-

žao koreferat pod nazivom »Naša zajednica od demokratskih promjena do danas«, prikazavši put od zajedništva svih ovdašnjih Hrvata u teškim vremenima za vladavine Miloševićeva režima do nesloge koja je danas vidljiva, naglasivši kako je zajedništvo stvoreno u teškim vremenima narušeno zbog osobnih interesa.

»U zajednici ima mnogo onih koji znaju govoriti, ali je veoma malo onih koji to slušaju, a još manje onih, koji to i čuju. Glagol čuti podrazumijeva aktivan odnos prema onome koji govori i što govori. Govor je mjera čovjeka i kad oduševljava svojom pričom i kad iritira onim što govori. Riječi imaju strahovitu moć i mogu biti najjači lijek i najubojitije sredstvo«, rekao je Runje i naglasio da su polu-činjenice i polu-spoznaje rekviziti koji se zlorabe u vrijeme dvoličnih vremena, te da su to primjeri zastrašujuće i zaglušujuće manipulacije u vremenima kada na scenu stupaju istrošene vrijednosti, koje takvo vrijeme podastire.

»Umjesto da razrješavamo stvari, nama se događa da 'pridonosimo' podmetanjem. Živimo u vremenima kada je poremećen sustav vrijednosti. U nas kao da ne važi načelo koje je izrekao Kant da se ravnamo prema zakonima koji su u nama i prema zvjezdanom nebu iznad nas«.

Ivana Rudić je recitala pjesmu Alekse Kokića

Dujo Runje je istaknuo da goli interes ne može biti kriterijem javnog i privatnog vrednovanja, te da se napredak i jedinstvo jednog naroda ili zajednice ne može graditi na varkama i podmetanjima, a na koncu koreferata je naglasio važnost nade: »Ne treba gubiti nadu i klonuti duhom. Ima nešto što kod svih nas, koji se zovemo kršćani, mora biti aktualno i

suvremeno, a to je evandeoski humanizam i kršćanski optimizam. To su zasade na kojima počiva Kristova radosna vijest«.

Ove godine, po prvi put, u »Razgovor« su se uključili u mladi. U ime udruge »KroV« svoj koreferat je iznijela *Tanja Stantić*.

Tanja Stantić i Dujo Runje

»Priključivanje zajednici neki pojedinci shvaćaju kao doprinos osobnim interesima. Nasuprot, treba raditi za dobrobit zajednice o čemu nas uči i vjera. Neki članovi udruge 'KroV' su i članovi političkih stranaka što ne narušava našu komunikaciju. Naravno, ne treba se svako aktivno baviti politikom, a bitno je ne bježati od svog života i činiti dobro za zajednicu«, rekla je Tanja Stantić i istaknula da mladi ne smiju odustajati od zajednice. »Ukoliko mislimo da nešto možemo uraditi bolje, tad ne kritizirajmo, već počnimo djelovati. Biskup Antunović je brinuo o mladima koji su u svako vrijeme budućnost naroda«.

Voditeljica ovogodišnjeg »Razgovora« je bila ravnateljica »Hrvatske čitaonice« iz Subotice *Katarina Čeliković*, koja je, nakon predavanja i koreferata, vodila nastavak »Razgovora« kroz dijalog, a u diskusiji su sudjelovali: *Grđo Kujundžić, Josip Ivanković, Bela Ivković, mr. Ivan Rudinski, Alojzije Stantić, Suzana Marjanović* i vlč. mr. *Mirko Štefković*. Tijekom diskusije razgovaralo se o raznim aspektima problematike u hrvatskoj zajednici, a istaknuta je važnost kulture dijaloga. »Razgovor« su svojim nastupom obogatili VIS »Proroci«, kao i recitatorica »Hrvatske čitaonice« *Ivana Rudić*, koja je pročitala pjesmu *Alekse Kokića* »Bunjevci biskupu Ivanu«.

Z. Sarić

Zlatko Žužić, tajnik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata

Glavna zadaća – njegovanje zajedništva s obiju strana Dunava

Pobjegao pred prijetnjama i provokacijama, kako ne bi bio smetnja za ostanak onih koji su htjeli sačuvati kućni prag * Od početka u izbjeglištvu aktivan, danas je tajnik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, te glavni i odgovorni urednik Zova Srijema i dopisnik Hrvatske riječi

Razgovor vodio: Ivan Andrašić

su ovi ljudi rasuti tijekom devedesetih godina, prostori su čiji je on redoviti posjetitelj, prostori su na kojima žive njegovi prijatelji. Raduje ga svaki novi susret s onima koji su u ratnim devedesetim izbjegli u Hrvatsku, još ga više raduje svaki novi susret s onima koji su u mutnim vremenima bili čvršći ili tvrdoglaviji, a možda i emotivniji od njega, s onima koji su ostali u Vojvodini, ne želeći napustiti kućni prag i tečevine pradjedova. Iako je srcem i dušom u Srijemu, iako ga osjećaji vuku zaostavštini i grobovima predaka, o povratku u rodne Hrtkovce ne razmišlja. Prilagodio se novom sustavu života, aktivno se uključio u rad gore navedene udruge i »zabetonirao« svoju budućnost u Hrvatskoj.

HR: Predstavite čitateljima HR strukturu vaše udruge.

Udruga protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata utemeljena je 28. prosinca 1991. godine u Zagrebu. U strukturi imamo dva stupa. Jedan predstavljaju zavičajni klubovi, koji su osnovani na temelju mjesta iz kojega su članovi došli, ima ih devet: ZK Beška, ZK Gibarac, ZK »Gomolava« - Hrtkovci, ZK Kukujevci, ZK Srijemska Mitrovica, ZK Nikinci, ZK Petrovaradin i ZK Slankamen: drugi stup predstavljaju ogranci, poput zagrebačkog, osječkog, virovitičkog, bjelovarskog, rovinjsko-porečkog, riječkog, požeškog, zadarskog i splitskog, a koji jednako tako spadaju pod ingerencije zajedničke uprave. Dakle, to su dva vida, dvije razine organizacije. Svaki radi zasebno, a sve je u okviru jedne udruge. Sjedište je u Zagrebu, predsjednik je Mato Jurić,

a imamo Glavni odbor, Izvršni odbor i naravno Skupštinu. Glavni odbor tvore predstavnici ogranka iz cijele Hrvatske, a Izvršni odbor je operativno tijelo kojega tvore uglavnom ljudi koji danas žive u Zagrebu i okolici, kako bi bio fleksibilniji, a jako nam je bitno i da može raditi uz minimalan utrošak novca. Temeljni cilj udruge bio je pomoć ljudima koji su zbog ratnih okolnosti i svega što su one izazvale morali napustiti Vojvodinu i doći u matičnu državu. U početku smo im pomagali u brzom izradi putovnica, u organizaciji prihvata i smještaja onih koji su dolazili, dobar dio njih i s vrećicama u rukama. Kad je to riješeno, kad se situacija na neki način smirila, okrenuli smo se kulturološkom dijelu, okrenuli smo se čuvanju naše bogate baštine, našeg kulturnog identiteta, odnosno čuvanja prošlosti za generacije budućnosti.

HR: Pomažete li i dalje prognanicima i s kakvim se problemima srećete danas?

Danas nam najveći problem predstavljaju mirovine ljudi koji su svoj radni vijek proveli u Srbiji, a danas su žitelji Hrvatske. Međudržavni sporazum između Hrvatske i Srbije u punoj se mjeri poštuje. Mirovine koje ovim ljudima stižu iz Srbije, istina, redovito se isplaćuju, no, za hrvatske su pojmove smiješno male i ljudi su na rubu egzistencije. Kako je riječ o starijoj populaciji, na ovaj se problem još dovezuje i loše zdravstveno stanje, što opet stvara potrebu za medicamentima, koji se, većinom, plaćaju. Već nekoliko godina pokušavamo skrenuti pozornost Vlade Hrvatske na taj problem, no, za sada bezuspješno. Rješenje bi bilo ili garan-

cija nekakvoga minimuma, koji bi ljudima bio dovoljan za život, ili ubacivanje u mirovinski sustav Republike Hrvatske. To nam je danas najveći problem i nadamo se da ćemo ga uspješno riješiti. Ostali problemi s kojima se danas srećemo nisu toliko osjetljivi, nisu od vitalnoga značaja za naše članove i znatno se brže rješavaju.

HR: Jedan od najvećih problema subjekata kulture je neposjedovanje vlastitoga prostora, što im uveliko otežava rad. Gdje se članovi vaših zavičajnih udruga okupljaju?

Od kluba do kluba, ovaj se problem rješava sukladno financijskim mogućnostima. Slankamenci su u ovoj županiji, prvi poslije Zagreba, došli do vlastitoga prostora. Kupili su ga najviše zahvaljujući donacijama imućnih pojedinaca, a svojim dragovoljnim radom uspjeli su ga osposobiti i danas imaju svoje prostorije za druženja, književne večeri, prezentacije i ostalo. To je jako pohvalno, osobito zbog toga što je sve urađeno bez ikakvoga sudjelovanja krovne udruge iz Zagreba.

HR: U Suhopolju i Virovitici prisustvovali smo prvom organiziranom druženju Slankamenaca iseljenih u Hrvatsku sa Slankamencima koji su ostali u Vojvodini. Kakvi su Vaši dojmovi?

Dojmovi su prekrasni, jedino žalim što do ovoga susreta nije došlo puno ranije, a uvjeren sam da je bilo mogućnosti, da su objektivne okolnosti to dopuštale. Radostan sam iz dva razloga. Prvo, nakon jedne određene stanke, usudio bih se reći preduge, promijenjena je rukovodeća garnitura Zavičajne

Tajnik Udruge protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, glavni i odgovorni urednik lista »Zov Srijema«, koji izlazi u Zagrebu i dopisnik »Hrvatske riječi«, Zlatko Žužić, čovjek je pun energije. U životnoj je dobi za koju kažemo da je najljepši spoj mladosti i iskustva, a pun je energije koja ga vodi diljem Hrvatske, koja ga vodi tamo gdje god ima Hrvata izbjeglih iz njegove rodne Vojvodine. Slavonija, Baranja, Posavina, Podravina, Zagreb, riječu prostori na kojima

udruge Slankamenaca u ovoj županiji. Vrijeme sve više pokazuje kako se treba okrenuti mladim, dinamičnim, pa rekao bih i obrazovanim ljudima. Već smo debelo zakoračili u vrijeme kad je u svakom obliku društvenog rada, uz sve uvažavanje životnoga iskustva, volje i emocija, potrebno znanje i stručnost. U novo čelništvo Udruge uključene su mlade snage, koje su preko noći maksimalno pojačale aktivnosti. Sad je definitivno iskristaliziran stav da je jedna od njihovih glavnih zadaća uspostava najšire suradnje sa Slankamencima koji su ostali u Slankamenu. Bez obzira na teritorijalnu razdvojenost, bez obzira što sad obitavamo u dvjema državama, moramo ostati u simbiozi, moramo ostati jedno tijelo, koje će na taj način zajedničkim snagama rješavati ključne probleme i čuvati svoj identitet, a što je možda i najvažnije, koje će u mnogim segmentima predstavljati i most suradnje između matične i domicilne države. Drugi razlog je taj što se prvi put dogodilo da su Slankamenci iz Slankamena, oni koji su usprkos svim strahovima i pritiscima ostali na svojim ognjištima, organizirano došli u Hrvatsku na jedan ovakav skup. Moramo priznati da je bilo sitnih organizacijskih propusta, za koje sam siguran da će u budućnosti biti ispravljeni. S druge strane, domaćini su u organizaciju ovoga skupa unijeli i spretnost i srce i dušu, odnosno sve što su radili, odista je bilo do maksimuma nabijeno emocijama. Mnogima je to bio prvi susret s bivšim susjedima, prijateljima i rodbinom, a nadam se da će tradicija ovakvog okupljanja s objiju strana Dunava zaživjeti.

HR: Jesu li i ostale zavičajne udruge Srijemaca diljem Hrvatske imale ovakve susrete?

Ne možemo se baš jako pohvaliti aktivnostima slične naravi. Osim spomenutog susreta Slankamenaca, do sada su se organizirano okupili jedino članovi Zavičajne udruge Hrtkovčana, koji su prije dvije-tri godine bili u Hrtkovcima, a Hrtkovčanima su gostoprimstvo uzvratili u Zagrebu. Sve skupove koje održavaju naši zavičajni klubovi prognanika u Hrvatskoj moramo, poput Slankamenaca i Hrtkovčana, oplemeniti i organiziranim dolascima onih, koji su ostali u Vojvodini, a isto tako i organiziranim posjetima našim sto-

ljetnim ognjištima. Samo na taj način ojačat ćemo naše zajedništvo. Intencija je da se to zajedništvo koje postoji s objiju strana granice njeguje i jača, jer u suštini, svi smo mi jedan narod, narod kojega je besmislenim ratovima stvorena granica podijelila.

HR: Ljetos ste već imali jednu zajedničku akciju prognanih Srijemaca i Srijemaca koji su ostali u Vojvodini. Kakav je bio odjek?

Jedan od tih vidova je i ljetosnje zajedničko hodočašće u Mariju Bistricu, na kojem se okupio jako veliki broj Srijemaca, kako onih koji su ostali na svojim ognjištima, tako i nas koje je rat doveo u matičnu domovinu. Tom prigodom rođena je ideja o suradnji i drugih zavičajnih klubova s udrugama iz srijemskih mjesta koje danas tamo djeluju, jedino još nisu skupili snagu da nastupe organizirano, poput Slankamenaca i Hrtkovčana. U svakom slučaju, glavna zadaća u budućnosti bit će nam njegovanje toga zajedništva, uz pomoć Katoličke crkve ili pod njenim okriljem, koja je, rekao bih, jedna od institucija koje su u Srijemu čuvale hrvatstvo svih ovih godina od Drugog svjetskog rata naovamo i koje su i dan-danas ti koji daju obol Srijemcima Hrvatima u Srijemu, a rekao bih i u cijeloj Vojvodini, i koje im pomažu u očuvanju identiteta i ne dopuštaju im asimilaciju u negativnom smislu.

HR: Postoje li ideje o jednoj manifestaciji koja bi okupila sve zavičajne udruge i predstavnike svih udruga s hrvatskim predznakom u Vojvodini?

Jedna ovakva ideja postoji, no ona je još uvijek u povojima. Nedavno je u Nijemcima, tijekom manifestacije »Divan je kićeni Srijem«, potpisana i Povelja o suradnji svih tih udruga. Vjerujem da će ta ideja biti i realizirana, jedino je upitan operativni dio. Najjednostavnije rečeno, svi ćemo biti prinuđeni uskladiti htijenja i mogućnosti. Poznato mi je da većina udruga, kako ovih iz Hrvatske, tako i vojvodanskih, imaju jako slabe financijske mogućnosti. Pred operativcima iz svih institucija bit će jako teška zadaća. Trebat će uskladiti termine, trebat će naći adekvatnog domaćina, a pretpostavljam da će najveći problem svim udrugama predstavljati pronalaženje potrebnih sredstava

HR: Većina vojvodanskih udruga s hrvatskim predznakom u financijskim je problemima. Kakav je materijalni status udruga u Hrvatskoj?

Iskreno, ništa bolji. Kao udruga, ne možemo biti zadovoljni današnjim statusom. U početku onih suludih zbivanja imali smo svu neophodnu potporu ne samo Vlade Hrvatske, nego i mnogih institucija i nevladinih organizacija. Međutim, kad se situacija smirila, nažalost, za Hrvatsku je očito postalo primarno nešto drugo, nešto što nam baš i ne ide u prilog, tako da sada od države dobivamo jako malo, gotovo ništa. Vjerovali ili ne, prošle i pretprošle godine u prosjeku smo dobili 40 lipa po članu. Da nije gospodarstvenika, naših ljudi, koji nas pomažu koliko je to u njihovoj moći, naš bi rad i danas bio limitiran upravo tim novcem. Bez obzira na dobru volju, bez obzira na uloženi trud, neke se stvari bez novca, jednostavno, ne mogu izgurati. Znam da je tako katastrofalna situacija i u vojvodanskim institucijama kulture s hrvatskim predznakom, nedavno sam razgovarao s nekima od njihovih predsjednika, kod svih je prisutan kronični nedostatak novaca, gura ih samo jaka volja i u odnosu na mogućnosti, te udruge čine i previše.

HR: Postoji li suradnja između vas i institucija koje su više okrenute Podunavlju, odnosno Šokcima?

Suradnja ne samo da postoji, nego je na jako visokoj razini, a još uvijek postoji i prostor za njezino daljnje unapređivanje. Najtješnje surađujemo sa *Zdenkom Bundićem* i »njegovom« *Zajednicom* bačkih Hrvata sa sjedištem u Vinkovcima. Mi imamo svoje glasilo, zove se »Zov Srijema«, Zajednica bačkih Hrvata ga nema, nije mi poznato iz kojih razloga. Zbog toga sve ono što oni organiziraju i što je reprezentativno, svoje mjesto nalazi u »Zovu Srijema«. Jedini problem je što i njih i nas opterećuje teška financijska situacija i ne dopušta nam da zajednički napravimo neke projekte koji bi bili pozitivni za sve nas. Postoji još i Udruga za potporu bačkim Hrvatima, njihovo je težište na kulturi. Svi surađujemo izvršno, jedino smo, još jedanput napominjem, limitirani lošom financijskom situacijom.

HR: Jesu li izbjegli Srijemci i danas

na biračkom popisu Republike Srbije?

Većina, koliko mi je poznato, nije. Iz srijemskih mjesta smo se uredno odjavili, plativši ne baš male takse, s biračkih popisa smo brisani, tako da ni formalno više ne živimo u svojim bivšim sredinama. Definitivno, državljanstvo Republike Srbije za nas je daleka prošlost.

HR: Veliki broj djece Hrvata iz Vojvodine odlazi na izobrazbu u Republiku Hrvatsku. Nakon stjecanja diplome rijetki se i vraćaju u sredine iz kojih su potekli. Kako to spriječiti?

Nikako. Jednostavno ne postoje mehanizmi koji bi te mlade ljude natjerali na povratak. Svjestan sam opasnosti koja se u ovoj pojavi krije, svjestan sam koliki je to gubitak za hrvatski puk u Vojvodini, ali sam isto tako svjestan da ova mladost nema rezona naših generacija i ne pati za nečim čega nema. Iskreno, volio bih da se ti mladići i djevojke vraćaju u Vojvodinu, da se tamo upošljavaju, zasnivaju obitelji, rađaju djecu i na taj način daju veliki doprinos, kako intelektualnoj, tako i biološkoj revitalizaciji naše nacionalne zajednice. No, bolno sam svjestan da je to utopija, kako je razlika u kvaliteti života u Hrvatskoj i Srbiji tijekom godina sve veća, a toga je svjesna i mladež o kojoj govorimo. Tijekom izobrazbe jednostavno uđu u sve pore života u Hrvatskoj, priviknu se na parametre toliko drugačije od onih u Vojvodini, tako da bi za njih povratak značio korak unazad. Uptito je i koliko svi mi imamo moralno pravo od njih tražiti da se vrate, ukoliko im nismo u stanju pružiti uposlenje, stan i bar približno kvalitetan život na koji su navikli tijekom izobrazbe.

HR: Mnogi kažu da ste s područja Srijema morali iseliti, kako bi mogli ostati oni koji tamo i danas obitavaju. Koliko je u tome istine?

Ovo je jako komplicirana tema, no u toj je tvrdnji puno istine. Pripadnicima tadašnjega režima, a samim tim i mnogim njihovim čankoliscima, smetala je brojnost Hrvata u Srijemu. Kako su devedesete bile bremenite bezakonjem i zločinima bez kazne, aktivirano je puno mehanizama zastrašivanja, terora i pritisaka, pa je bilo čak i nemalo ubojstava. Sve je to ljude tjeralo na odlazak, tjera-

lo ih je na pronalaženje mirnoga kutka u kojega bi se mogla skloniti glava, tjeralo ih je na bijeg iz Srijema, na traženje uvjeta za golu egzistenciju. Veliki dio hrvatskoga puka je, ne znam je li točnije reći iselio ili protjeran. Matična nas je domovina primila u svoje okrilje, zaštitila je svoju djecu. Ne zavidim onima koji su ostali, trebalo je te godine preživjeti i biološki opstati. Vjerojatno su i

dopustio da na jednom prostoru izumre bogata tradicija pradjedova, da se na jednom prostoru ugase kućna ognjišta jedne cijele nacije..

HR: I za kraj, kad bi Vam netko ponudio povratak u Hrtkovce, kako biste reagirali?

Reagirao bih na jedan jedini mogući način. Preduga je vremenska distanca od mogega odlaska iz Hrtkovaca, a da bih se bezbolno

oni bili potrebni bivšem režimu Srbije, vjerojatno su bili potvrda o nepostojanju etničkoga čišćenja na prostorima Srijema. Možda su ideolozi toga režima mislili kako će se, ukoliko ostanu tako malobrojni, lako asimilirati, no, očito su se prevarili u računu. Koliko god su se trudili, vjeru, naciju i kulturu u dušama tih ljudi nisu uspjeli ubiti. Dok gledam igru te mladosti, dok slušam njihovu pjesmu, srce mi u prsima raste, hoće iskočiti, duša mi se ispunja ponosom što sam i ja pripadnik toga puka, puka koji nije

vratio. Navike su mi se promijenile, prilagodio sam se novom sustavu života. Ovdje su i sve meni najdraže osobe, svi prijatelji i rodbina. Povratak bi mi samo nanio novu ranu u duši, jer to više nisu oni Hrtkovci mogega djetinjstva, moje mladosti, mojih nestašluka i mojih ljubavi, nisu više Hrtkovci u kojima bih mogao disati punim plućima. To mi je sada tuđe selo, a najavljena promjena naziva sela samo će biti točka na proces ubojstva jednoga dijela povijesti hrvatskoga puka u Srijemu. ■

Predložit će se osnivanje i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

Prva profesionalna institucija kulture

Mišljenja sam da će Zavod trebati uraditi najviše što može na afirmiranju profesionalnog kulturnog stvaralaštva, dakle na obogaćivanju naše kulturne ponude, kaže Antonija Čota

Izvršno vijeće Autonomne Pokrajine Vojvodine usvojilo je krajem prošle godine nacrt odluka o osnivanju četiriju ustanova za kulturu – Zavoda za kulturu vojvođanskih Mađara, Zavoda za kulturu vojvođanskih Rumunja, Zavoda za kulturu vojvođanskih Rusina i Zavoda za kulturu vojvođanskih Slovaka.

S obzirom da istodobno nije predloženo i osnivanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini *Petar Kuntić* uputio je pismo mjerodavnim pokrajinskim tijelima sa zamolbom da se pokraj četiri nabrojana zavoda, u odluci predloži i osnivanje ovakvog zavoda za hrvatsku manjinsku zajednicu.

ODGOVOR NAKON UPUĆENOG PISMA: Zamolba predsjednika DSHV-a Petra Kuntića je razmatrana i priopćeno mu je da će se predložiti i osnivanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

se oni založiti za osnivanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Osnivanje takvog zavoda je jako važno za našu manjinsku zajednicu, jer su Hrvati u Vojvodini tzv. nova, 'mlada' manjinska zajednica, bez profesionalnih institucija u oblasti kulture, a osnivanje Zavoda pospješit će očuvanje, unapređivanje i daljnji kulturni razvoj naše manjinske zajednice«, kaže *Petar Kuntić* i ističe kako su Hrvati po brojnosti druga manjinska zajednica u Pokrajini i trebaju dosegnuti razinu ostvarivanja manjinskih prava koju su već dosegnule ostale manjinske zajednice u Vojvodini.

PROUČAVANJE KULTURE VOJVODANSKIH HRVATA: »Ideja da hrvatska zajednica treba imati profesionalnu instituciju kul-

ture utvrđena je u planu i programu rada Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća u oblasti kulture, koji sam napisala po stupanju na dužnost. Dakle, Izvršni odbor Vijeća je zauzeo stav da hrvatska zajednica treba imati instituciju koja će se sustavno i profesionalno baviti problematikom iz sfere kulture, zbog postizanja više razine kvalitete produkcije naše zajednice u ovoj oblasti i stoga pozdravljam prijedlog za osnivanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata«, kaže *Antonija Čota*, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za područje kulture, koja istodobno obnaša i dužnost pomoćnice pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne manjine.

»Značaj osnivanja Zavoda za

kulturu vojvođanskih Hrvata bit će ogroman. Takav zavod bi trebao biti središte arhivske građe, gdje bi se pohranjivali dokumenti o manifestacijama, događanjima i postignućima u oblasti kulture naše manjinske zajednice, čime bi se omogućilo svestrano proučavanje kulture vojvođanskih Hrvata. Arhiva bi se čuvala na adekvatan način, kako to propisuje zakon i kako to zahtijeva kulturološka praksa. Bilo bi dobro da budući Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata uspije ustanoviti tzv. 'nacionalni brand', koji će objedinjavati ono najkvalitetnije u oblasti kulture naše zajednice, čime se trebamo predstavljati na manifestacijama višeg ranga. Mišljenja sam da će Zavod trebati uraditi najviše što može na afirmiranju profesionalnog kulturnog stvaralaštva, dakle na obogaćivanju naše kulturne ponude. Trebaju se više afirmirati i proizvodi tzv. visoke kulture. Što se tiče ponude naše tradicijske kulture, ona je na zadovoljavajućoj razini, a pučka kultura treba dobiti i znanstvene okvire. Hoću reći da trebamo njegovati izvorni folklor i etnološka istraživanja«, kaže *Antonija Čota*.

Z. Sarić

Petar Kuntić,
predsjednik DSHV-a

»Vjerojatno je došlo do tehničke pogreške, jer sam u ranijim razgovorima s dužnosnicima Izvršnog vijeća Autonomne Pokrajine Vojvodine dobio obećanje da će

Antonija Čota,
članica IO HNV-a

Proširenje Schengen zone

Schengen stigao do granica Hrvatske i Srbije

Za Hrvatsku bez većih promjena, za Srbiju vizne olakšice

Selo Schengen u jugoistočnom dijelu Luksemburga, na tromedi s Njemačkom i Francuskom, postalo je poznato 14. lipnja 1985. godine kada je u tom mjestu potpisan sporazum kojim se državljani države potpisnice mogu slobodno kretati u bilo kojoj drugoj državi potpisnici, ne pokazujući bilo kakav dokument na granici.

Danas je ovo selo, koje broji 425 stanovnika, sinonim za jedinstven carinski prostor bez unutarnjih granica od preko 425 milijuna stanovnika.

Schengenski prostor do sada je činilo 13 zemalja članica EU te Norveška i Island. Britanija i Irska jedine su od starih 15 zemalja članica koje nisu dio Schengena. Izvan Schengena još ostaje Cipar, koji je sam tražio godinu dana odgode, te Bugarska i Rumunjska, koje su u EU tek nedavno ušle.

S početkom 2008. godine neke od novih članica EU ušle su u Schengen zonu. To su: Slovenija, Mađarska, Češka, Slovačka, Poljska, Letonija, Litva, Estonija i Malta.

Ovim su granice Schengena stigle do sjevernih rubova Hrvatske i Srbije, koje su, prije svega zbog dešavanja u svojoj skorijoj povijesti, ostale izvan ovog prostora. To po nekima znači spuštanje nove »željezne zavjese«, sličnoj onoj nekadašnjoj, između dva bloka – istočnog i zapadnog; a po nekima je to dodatni poticaj za balkanske zemlje da ubrzaju svoje europske integracije i što prije iza sebe ostave podjele i slijede primjer zemalja u okruženju. U svakom slučaju, dolazak Schengena do Hrvatske i Srbije donosi neke novine za njihove građane.

HRVATSKA: Građani Hrvatske, koji imaju prijavljeno prebivalište na teritoriju te republike će, kao i do sada, moći ulaziti u Sloveniju,

Mađarsku i Italiju s osobnim iskaznicama. Dogovor o tome postignut je na sastanku ministara unutarnjih poslova 18. rujna prošle godine. Hrvatska sa Slovenijom, Mađarskom i Italijom ima bilateralne sporazume o prelasku granice samo s osobnom iskaznicom. Za one samo s hrvatskom putovnicom, bez prijavljenog prebivališta, ulaz će biti i dalje bezvizni, uz putovnicu.

Budući da prema schengenskim pravilima građani trećih zemalja moraju imati putovnice, kako bi se u njih udario pečat o prelasku granice, za hrvatske građane postignut je politički kompromis tako da će oni prilikom ulaska u Schengen s osobnom iskaznicom dobiti jednokratni obrazac – karton, na koji će se udarati pečati o prelasku granice, kako se putovnice ne bi pre-

brzo punile, a samim tim i morale zamjenjivati.

Hrvatski građani će s osobnom iskaznicom moći legalno ulaziti samo u Sloveniju, Mađarsku i Italiju. Ali ako se, na primjer, prilikom rutinske kontrole zate-

knu na teritoriju neke druge zemlje članice Schengena bez putovnice, njihov će se boravak smatrati ilegalnim. Znači za putovanje u treće zemlje trebat će im važeća putovnica.

SRBIJA: Što se građana Srbije tiče, stvari po običaju stoje malo kompliciranije. Izolacionistička politika vođena za doba *Slobodana Miloševića* i danas ostavlja traga, tako da i pokraj politike približavanja EU nakon demokratskih promjena 2000. čini se da ona nije dala dovoljno rezultata, kako bi se Srbija našla na tzv. »bije-loj Schengen listi«.

Ipak, dobra vijest je da građani Srbije, koji u 2008. godini budu željeli putovati u zemlje schengenske zone, moći će to učiniti znatno lakše nego u 2007. Od 1. siječnja 2008. na snagu stupa Sporazum o viznim olakšicama Srbije i EU. Sporazum, koji je potpisan 18. rujna u Bruxellesu, omogućit će brojnim kategorijama građana Srbije da vizu dobiju jeftinije ili u mnogim slučajevima potpuno besplatno, a znatno je pojednostavljena i procedura za podnošenje zahtjeva.

Putovnice

Odlukom Vlade Srbije putovnice sada već nepostojeće Savezne Republike Jugoslavije će se mijenjati od 1. ožujka do 31. rujna 2008. godine. Izdavat će ih policijske uprave ili policijske postaje MUP-a na čijem području je prebivalište, odnosno boravište lica koje podnosi zahtjev za izdavanje. Nove putne isprave Srbije izdavat će se s rokom važenja od 10 godina. Obrazac putovnice sadrži prostor za automatsko očitavanje podataka u koji se unose vidljivi alfanumerički podaci na ispravi i zaštitni elementi. Imena pripadnika nacionalnih manjina bit će upisana u izvornom obliku u kojem su upisana u izvod iz matične knjige rođenih, a prema riječima nadležnih izdavanje novih putovnica bit će jednostavno, brzo i jeftino.

Od Nove godine vize će biti besplatne za znanstvenike, studente i učenike, umirovljenike, liječnike, članove zvaničnih delegacija i državne službenike, kulturne radnike, poslovne ljude, novinare i pripadnike vjerskih zajednica koji putuju službeno, kao i za bliske rođake građana koji žive u inozemstvu ili one kojima je potrebno liječenje. Za ostale schengenske vize će od sad koštati 35 eura, a ne 60, koliko bi iznosile bez tog sporazuma.

Jedan od uslova za stjecanje prava na bezvizni ulazak u zemlje EU za Srbiju je između ostaloga i izdavanje novih, suvremenijih putovnica. Na taj

način bi se spriječile zlouporabe i falsificiranja.

Kako bi Srbija dobila pogodnosti kakve trenutačno uživaju građani Hrvatske, Vlada mora riješiti i dalje otvoren problem readmisije. To se pitanje odnosi na građane, državljane Srbije, koji trenutno ilegalno borave u zemljama EU. Oni moraju biti deportirani iz tih zemalja natrag u Srbiju. Sporazum o readmisiji je već potpisan i usvojen u Narodnoj skupštini RS prošle godine, a stupa na snagu također 1. siječnja 2008. Koliki je točan broj ljudi koji se po ovom sporazumu moraju vratiti u Srbiju još se pouzdano ne zna, ali se spekulira s brojkom od 150.000, i smatra se

da među njima najviše ima Roma izbjeglih s Kosova za vrijeme bombardiranja. To prije svega znači da se Vlada mora pozabaviti pitanjem masovnog prihvata i zbrinjavanja tih ljudi, što opet čini poseban problem. Od strane nekih političkih predstavnika vojvodanskih Mađara Vlada Srbije je optužena da popisuje prazne kuće po vojvodanskim selima, koje se, navodno, spremaju za otkup i dodjelu ovim ljudima. Vlada je ovakve optužbe negirala, ali ovaj problem svakako ostaje otvoren.

Sljedeći, a možda i najteži problem Srbije za stavljanje na bijelu Schengen listu je svakako i pitanje Kosova.

Dok srpski zvaničnici tvrde da proširenje Schengena neće Srbiju udaljiti od EU i da će, naprotiv, donijeti i neke prednosti, u susjednoj Hrvatskoj užurbano se radi na prijemu te zemlje u punopravno članstvo u Uniju koje će u bliskoj budućnosti značiti i ulazak u Schengen zonu.

Što se, pak, međusobnih odnosa Hrvatske i Srbije tiče, stvari ostaju nepromijenjene: na snazi ostaje i dalje obostrani bezvizni režim, što je u svakom slučaju dobar podstrek za uzlazne odnose dviju zemalja, prije svega na ekonomskom planu, ali i na svim drugim razinama.

Dijana Prčić

Zakonom o »Dinkićevim akcijama« dobivamo oko četiri milijuna novih akcionara

Stpljivo do pravovremene prodaje akcija

Ono što se u dosadašnjem tijeku privatizacije i trgovine akcijama na berzi pokazalo kao korisna praksa za akcionare jest – da vrijedi biti strpljiv i pričekati dobar trenutak za prodaju akcija

Piše: Marija Cekuš

Gotovo 20 godina nakon početka svojinske transformacije koncem prošle godine, donošenjem Zakona o pravu na besplatne akcije i novčanoj naknadi koju građani ostvaruju u postupku privatizacije, ili kako je popularno nazvan – zakona o »Dinkićevim akcijama«, ušli smo u posljednju fazu privatizacije. Političari su i u ovom slučaju samouvjereno davali izjave i obećanja, kao ono o »1.000 eura za svakog građanina«, o čijoj utemeljenosti i ostvarljivosti vrijedi razmisliti.

»DINKIĆEVE AKCIJE«:

Negotovanje onih koji su po prethodnim zakonima o privatizaciji besplatno stekli akcije poduzeća, a koje zbog loših finansijskih pokazatelja poduzeća, nedovoljno investitora i nerazvijenog akcionarstva u nas, nisu uspjeli prodati na burzi, ili su ih prodali po veoma niskim cijenama, već je počelo. Zakon izričito određuje da svako tko je po prethodnim zakonima o privatizaciji besplatno stekao barem jednu akciju, nema pravo na novčanu naknadu i besplatne akcije poduzeća koja će po novom zakonu biti privatizirana

– tako da oni zaista nemaju što očekivati od »Dinkićevih akcija«.

Građani koji uspiju ostvariti pravo na novčanu naknadu i besplatne akcije 6 javnih poduzeća (NIS, EPS, Telekom Srbija, Jat Airways, Aerodrom »Nikola Tesla« i »Galenika«), a kojih po procjenama ima oko četiri milijuna, mogu očekivati povećanje svojih proračuna u ovoj i idućim godinama, a koliki će taj prihod biti, i hoće li on dostići ili eventualno i preći obećanih 1.000 eura, zavisiće dijelom od postupanja državnih institucija u postupku prodaje

akcija iz portfelja Privatizacionog registra i privatizacije javnih poduzeća, i, u velikoj mjeri, od postupanja budućih akcionara tih poduzeća.

FINANCIJSKI EFEKTI: Imajući u vidu da će se sprovođenjem odredaba ovog zakona pojaviti oko četiri milijuna novih akcionara, čijoj većini, na žalost, svaki dinar u kući mnogo znači, kao i zakonsku odredbu po kojoj se onima koji akcije prodaju do kraja 2011. godine osigurava oslobođenje od plaćanja troškova prodaje – može se očekivati da će se posli-

je sprovedene privatizacije svakog od javnih poduzeća pojavljivati velika ponuda akcija na burzi. Veliko je pitanje hoće li ulagači na Beogradskoj burzi biti u mogućnosti pratiti nagli rast ponude, i kako će se takva kretanja odražavati na cijenu akcija, i samim tim na prihode koje će građani ostvariti od prodaje akcija.

Naravno, u ovom momentu je nemoguće procijeniti krajnji ishod i finansijske efekte – prvenstveno one koje će osjetiti građani koji ostvare pravo na naknadu i akcije – posljednje etape privatizacije kod nas. Ono što se u dosadašnjem tijeku privatizacije i trgovine akcijama na burzi pokazalo kao korisna praksa za akcionare jest – da vrijedi biti strpljiv i pričekati dobar trenutak za prodaju akcija, ako je potrebno i više godina, posebno što će po ovom zakonu građani steći akcije poduzeća koja će postati nositelji srbijanskog tržišta kapitala i od kojih se u narednim godinama očekuje razvoj i poboljšanje poslovanja, što će u perspektivi omogućiti ostvarivanje većeg profita za akcionare.

Stara Bingula u zimskom snu

Tako blizu, a tako daleko

Ni manjeg sela, ni veće sloge * Oaza prošlosti na sat vožnje od Novog Sada * Predstavnici pokrajinskog Tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine na licu mjesta upoznati s problemima ovoga sela * Prva seoska sredina u Vojvodini u kojoj je hrvatski jezik u službenoj uporabi

Piše: Ivan Andrašić

Djevičanska bjelina zimskog pokrivača ljubomorno čuva dragulje razasute po obroncima Fruške gore. Na samo sat vožnje udaljena od Novog Sada, bivša partizanska sela kao da spavaju dubokim, zimskim snom, a istodobno i kao da nas vraćaju u život iz nekih davnih vremena. Prolazeći pored Divoša, ne možemo se ne sjetiti mladih dana i povijesnih pripovijesti o partizanskim bazama i bolnicama.

Ulazeći u Staru Bingulu čovjeku

Josip Zavodski

se oko otima za prvom partizanskom školom, koja i danas u svoja njedra prima malobrojne učenike. Središtem sela dominira zapuštena zgrada nekadašnjeg Omladinskog doma, iza kojega su, s dvorišne strane, dograđene omalene prostorijske Mjesne zajednice i Mjesnoga ureda. Ovo omaleno selo broji 190 žitelja, smještenih u 45 kućanstava, koje tvore tri ulice. Zadnja pošta im je 5 km udaljena Divoš, a pod ingerencijom su i ambulate u ovom selu.

SELO NA RUBU: U Staroj Binguli postoji jedna jedina prodavaonica mješovite robe, u kojoj se odvija i sav seoski društveni život. Listonoša iz Divoša dolazi jedanput na tjedan, a najčešće svu poštu, koja je, doduše i jako rijetka, ostavi u prodavaonici. Područna škola je smještena

u zgradi stare partizanske škole. I sam izgled ove građevine sukladan je njezinim godinama. Vanjski zidovi zasigurno već dugo nisu vidjeli vapno, a prozori su poduprti opekama, kako ne bi ispali iz ležišta. U sirotinjskoj, ali urednoj učionici, od starinskog namještaja i učila odudara računalo, donacija estradne zvijezde *Seke Aleksić*. Zajedničku nastavu pohađa sedmero učenika od prvog do četvrtog razreda. Crkvene službe u selu nema, ne postoje ni katolička ni pravoslavna crkva, samo zajednička zvonara, koja je u kritičnom stanju. Za njezin popravak potrebno je, po predračunu, cca 2.000 eura, koje, objektivno, žitelji nisu u stanju sami osigurati. Osnovni izvor prihoda za žitelje Stare Bingule je individualna poljoprivreda i to: stočarstvo, ratarstvo, povrtlarstvo i voćarstvo, a kako je ova grana gospodarstva u zadnje vrijeme na izuzetno niskoj razini, tako je i kvaliteta života ovih ljudi jako loša. Krupnih proizvođača u selu nema, uostalom, katastarska općina broji

Emil Lazor, Antonija Čota i Miroslav Kuhajda

svega oko 800 hektara obradivog zemljišta. Veliki problem žitelja je i vodoopskrba.

Seoski vodovod ne postoji, u selu nema niti jedne javne česme, većina kućanstava ima vlastite zdence, a kraj sela protječe potok, iz kojega se uzima voda za pranje i napajanje stoke. Problemi nastaju u sušnim godinama, kad zna presušiti i većina zdenaca, a i potok. Velike probleme žiteljima predstavljaju i loše

telefonske veze i skoro nikakav TV-signal. Predstavnike pokrajinskoga Tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, zamjenicu tajnika *Antoniju Čotu* i savjetnika tajnika *Miroslava Kuhajdu*, dočekali su i detaljno informirali o stanju u selu predsjednik Skupštine MZ i šef Mjesnog ureda *Josip Zavodski*, tajnik MZ *Emil Lazor* i član Savjeta MZ *Zlatko Tatljak*.

ZAJEDNIŠTVO: »Naš najveći problem je odlazak mlađeg dijela populacije. Svi bježe, možda i s pravom, u urbane sredine. Odu na izobrazbu, a poslije se uposle, zasnjuju brak i, dakako, o povratku u selo niti ne razmišljaju. Ove godine nam se nije rodilo niti jedno dijete, zasnovane su dvije bračne zajednice, a umrlo je troje ljudi. Na svadbama i pokopima okupi se cijelo selo, svi smo jedni drugima u pomoći i u tuzi i u veselju. Podvajanja na nacionalnoj osnovi nema, a ratne strahote su nas, zahvaljujući udaljenosti od glavnih cesta, zaobišle. Takvom stilu života prilagodio se, na naše veliko zadovoljstvo, i desetak izbjegličkih obitelji, koje su ovdje našle svoj novi dom«, rekao je Josip Zavodski. U Staroj Binguli od siječnja 2005. godine u službenoj je uporabi, pokraj srpskog, i hrvatski jezik, o čemu svjedoče pravilno napisane dvojezične ploče s nazivima ulica i ustanova. »Na

Dvojezične ploče

posljednjem popisu od 190 žitelja 58 su Srbi, 55 Hrvati, 32 Slovaci, 23 Rusini, 6 Jugoslaveni, 3 Mađari i 13 ostali. Izenadio sam se kad sam spoznao da smo prva seoska sredina u Vojvodini, koja je dobila hrvatski jezik u službenu uporabu. Kako vidite, imamo dvojezične natpise, a rabimo i dvojezične obrasce. Od hrvatskih prezimena, ovdje su najčešća: *Poljakovići, Buđani i Barbelji*. Naša je nesreća što smo jako mala sredina, tako da političarima baš i nismo zanimljivi. Doduše, poneki nas pred izbore i obiđe, slika se s nama, obeća nam rješenje naših najkrupnijih problema, a poslije izbora svi nas pozaboravaju. Navest ću samo jedan, po meni najžalosniji primjer. Zbog velikog postotka starih i bolesnih osoba u našem selu nedavno smo tražili da nas bar jedanput na tjedan

obiđu liječnik i sestra iz 5 km udaljenog Divoša – ni to nam nisu odobrili«, ogorčeno priča Emil Lazor. Ono malo mladih što je ostalo u selu, voljno je nešto uraditi i za svoj društveni život. »Vidite ovaj bivši Omladinski dom. U njemu se nekad okupljala mladež iz okolnih sela, održavali smo plesne večeri, imali smo knjižnicu s čitaonicom, a danas objekt propada. Tu nisu potrebna velika ulaganja, neka nam netko da materijal, mi ćemo sve uraditi dragovoljnim radom, jer imamo žarku želju da osposobimo prostor u kojemu bi se odvijao naš društveni život«, kaže Zlatko Tatljak.

Dužnosnici pokrajinskog Tajništva evidentirali su postojeće stanje i obećali domaćinima angažman u rješavanju bar dijela njihovih problema. »Danas videno snažno me se dojmilo. Nisam

Škola

mogla ni pretpostaviti da nadomak Novog Sada postoji ovakva oaza života iz davno prošlih vremena. Kako je Stara Bingula višenacionalno mjesto, trebalo bi inicirati angažman svih nacionalnih vijeća i pokušati skupa riješiti bar

najvitalnije probleme ovoga sela. Budućnost ovakvih sredina vidim u razvoju eko i etno turizma na ovim prostorima, jer u toj grani odista imaju što i ponuditi«, rekla je za naš list Antonija Čota.

»Razgovor« u organizaciji Pučke kasine 1878.

Zajednički raditi na unapređivanju školstva

Unutar hrvatske zajednice potrebno je naći dodatne snage i uključiti što više ljudi iz različitih kulturnih, crkvenih, pa i političkih institucija Hrvata u Vojvodini, kako bi se zajedno radilo na unapređivanju hrvatskog školstva u Vojvodini, ocijenio je povjesničar mr. *Krešimir Bušić* iz Instituta »Ivo Pilar« – centar Vukovar, nakon »Razgovora« u organizaciji Pučke kasine 1878., održanog u nedjelju, 13. siječnja, u prostorijama župe sv. Jurja u Subotici.

Krešimir Bušić je u okviru »Razgovora«, čija je tema bila – školstvo na hrvatskom jeziku, govorio o knjizi »Život i rad Paje Kujundžića« dr. *Matije Evetovića*, koju je uredio vlč. mr. *Lazar Ivan Krmpotić* i koja je 2005. objavljena u izdanju Pučke kasine 1878.

»Pop Pajo Kujundžić bio je jedan od vodećih ljudi unutar hrvatske zajednice, koji je stalno inzistirao na važnosti jezika i školovanja na materinjem jeziku. To inzistiranje i problemi vidimo da su i danas, mnogo

godina nakon njegove smrti i njegovih znamenitih pokušaja osnivanja školske zadruge početkom 20. stoljeća, a mi smo debelo zagazili u 21. stoljeće, praktički isti«, rekao je Bušić, dodavši da hrvatska zajednica u tom smislu treba ponajviše raditi na stvaranju što većeg broja nastavnih kadrova, a da joj državna tijela i institucije Republike Hrvatske u tomu mogu pomoći.

Tajnik Pučke kasine 1878. *Ljudevit Vujković Lamić* je govorio o životu i radu *Paje Kujundžića*, koji je, između ostalog, šest godina bio župnik upravo u crkvi sv. Jurja.

»Ime ovog svećenika, borca za narodna prava i za prava korištenja materinjeg jezika u školama jedno je od najčešće spominjanih u prošlosti našeg naroda na ovim prostorima poslije biskupa *Ivana Antunovića*. On je bio Antunovićev učenik, a kasnije i suradnik«, naveo je Vujković Lamić.

O školstvu na hrvatskom u Subotici i okolici od početaka 2002., ali o aktualnoj problematici u ovoj oblasti, govorio je *Ivan Stipić*, ravnatelj OŠ »Ivan Milutinović« i prijašnji član Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužen za obrazovanje. Iznoseći nekoliko prijedloga kojim bi se, prema njegovom mišljenju, školstvo dalo unaprijediti, on je ukazao na potrebu osnutka Hrvatskog srednjoškolskog centra, osiguravanja sustavne doedukacije kadrova i nabavke udžbenika, kao i radionica za roditelje.

U diskusiji koja je uslijedila mogla su se čuti

Mr. Krešimir Bušić

mišljenja nazočnih, među ostalim, da HNV u povodu nove školske godine treba ranije krenuti s informiranjem roditelja o mogućnosti upisa djece u hrvatske odjele, a istaknuta je potreba da se formiraju skupine na hrvatskom u okviru predškolskih ustanova. Također, više nazočnih je istaklo ideju da OŠ »Ivan Milutinović« dobije ime *Blaška Rajića*.

D. B. P.

Postaviti novi odljevak na grob Paje Kujundžića

Ljudevit Vujković Lamić je podsjetio kako je tijekom protekle godine s groba Paje Kujundžića ukraden lik ovog svećenika izliven u bronci, kao i da počinitelj ovog nedjela nije pronađen. »Mislim da bi bilo dobro da se to pitanje riješi postavljanjem novog odljevka lika Paje Kujundžića«, istaknuo je on.

Udruge poljoprivrednika sjeverne Vojvodine počele s prikupljanjem potpisa

Zahtjev za smjenu ministra poljoprivrede

Agrarni proračun za 2008. godinu je mali, nedovoljan i nenamjenski se troši, tvrde predstavnici udruga poljoprivrednika * Subvencije se daju uvoznicima i prerađivačima, a ne proizvođačima, što će dovesti do potpunog uništenja primarne poljoprivredne proizvodnje, ocjena je poljoprivrednih proizvođača

»Poljoprivrednici su na skupu 17. studenoga 2007. godine, koji je održan u Subotici, od ministra dobili obećanje kako će pred Vladom zastupati interese poljoprivrednika oštećenih sušom, i još onda mu je bilo predloženo da će se tražiti njegova smjena ako se ne zakaže izvanredna sjednica Vlade po ovom pitanju. Budući da izvanredna sjednica Vlade nije održana i problemi poljoprivrednika oštećenih sušom nisu riješeni, mi ostajemo pri našem zahtjevu za smjenom ministra poljoprivrede. Smatramo da nije bilo dobre volje da se problem riješi, jer suficit u proračunu od 12 milijardi dinara govori kako je novca bilo«, navodi se kao prvi i osnovni razlog za smjenu ministra poljoprivrede Slobodana Milosavljevića, koji potpisuje Udruga poljoprivrednika Subotica, Udruga seljaka Stari Žednik, Udruga odgajivača goveda sjeverne Vojvodine, Udruga seljaka općine Subotica, Udruga zemljoradnika sjeverne Vojvodine, Klub proizvođača Čantavir, Udruga odgajivača svinja Bajmok, Udruga poljoprivrednih proizvođača Stara Moravica, Interesna zajednica individualnih poljoprivrednih proizvođača Mali Idoš, Udruga poljoprivrednika »Gazdakör« Feketić, Društvo proizvođača mlijeka Bačka Topola, Klub proizvođača »Gazdakör« Bačka Topola i Savez agrarnih udruga sjeverne Vojvodine. Na konferenciji za tisak u ponedjeljak 14. siječnja, Miroslav Ivković, član Udruge poljoprivrednika Subotica, najavio je kako će ovom zahtjevu uskoro dati potporu još desetak udruga.

RAZLOZI ZA SMJENU MINISTRA: Nadalje, agrarni proračun za 2008. godinu je mali, nedovoljan i nenamjenski se troši, kaže se u obrazloženju. Usmjeren je na preživljavanje poljoprivrednika, umjesto na razvoj, a nema razvoja poljoprivrede bez poticaja investicijama.

»Izrada nove Strategije razvoja poljoprivrede i sela povjerena je povjerenstvu od 25 članova koje je formirao ministar, a u kojem nema nijednog poljoprivrednika i nijednog stanovnika sela, a 8 posto poljoprivrednog potencijala ove zemlje je u rukama poljoprivrednika, i 4 posto stanovnika ove zemlje živi na selu. Ovim načinom izrade Strategije dokazuje se kako se Ministarstvo stavilo na stranu prerađivača i 'velikih sustava' iza kojih stoji tek nekoliko ljudi«, kažu poljoprivrednici.

»Ministar je u prvom obraćanju poljoprivrednicima u lipnju 2007. godine, u

Novom Sadu, obećao kako će se donijeti izmjene Zakona o poljoprivrednom zemljištu koje se tiču izdavanja poljoprivrednog zemljišta u zakup, i uvesti 'dvokružni sustav', što do danas nije urađeno i velike površine poljoprivrednog zemljišta se koriste bez ikakve naknade ili s vrlo malom nadoknadom.

Ministarstvo nije isplatilo sve poticaje koje je ministar obećao kada je došao na čelo Ministarstva. Potom, ministar i Ministarstvo su izravno odgovorni za neispunjenje plana sjetve žitarica u jesen 2007. godine, iako su na vrijeme upozoreni kako će doći do problema u sjetvi zbog nedostatka novca. Zbog toga je i posijano samo 60 posto uobičajenih površina«, smatraju poljoprivrednici.

KAOTIČNO STANJE: Osim toga, udruge potpisnice zahtjeva za smjenu ministra smatraju kako je ministar odgovoran za kaotično

stanje u primarnoj proizvodnji u voćarstvu, povrtlarstvu, vinogradarstvu, stočarstvu. »Subvencije se daju uvoznicima i prerađivačima, a ne proizvođačima, što će dovesti do potpunog uništenja primarne poljoprivredne proizvodnje.« Nadalje, »zabranom izvoza žitarica nije se postigao cilj zaštite stočarstva, ali je onemogućeno tržišno poslovanje proizvođača žitarica, jer je samo privilegiranim omogućen izvoz. Osim toga je još uvijek dopušten uvoz mesa i mesnih prerađevina što direktno šteti stočarima,« kažu iz udruga.

Također, 28. siječnja 2008. godine bit će potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, a poljoprivrednici koji imaju 85 posto poljoprivrednog proizvodnog potencijala u svojim rukama, uopće nisu obaviješteni što je parafirano te što će im taj ugovor s EU donijeti u budućnosti. Na koncu obrazloženja, poljoprivrednicima nije jasno što je smisao davanja novca iz proračuna pojedinim zadrugama, koje su bile, kako ocjenjuju, produžena ruka države i prerađivača i direktno poskupljivale proizvodnju poljoprivrednicima. »Je li to direktno usmjeren protiv udruživanja poljoprivrednika kroz druge oblike koje nije moguće kontrolirati od strane Ministarstva i prerađivača?«, pitaju se poljoprivrednici.

Sakupljanje potpisa za smjenu ministra poljoprivrede Slobodana Milosavljevića organizirat će svaka udruga u svome mjestu, na stočnim tržnicama te drugim prikladnim lokacijama. Također, kako bi se svim građanima skrenula pozornost na akciju, bit će postavljen i štand na trgu u centru Subotice. Akcija prikupljanja potpisa počela je u ponedjeljak 14. siječnja i trajat će do veljače.

J. Kujundžić

18. siječnja 2008.

Bal gradonačelnika

Bal gradonačelnika bit će održan 2. veljače 2008. godine, najavio je predsjednik općine Géza Kucsera. Ovog puta, za mjesto održavanja izabrana je balska dvorana Hotela »Galerija«. Ulaznica staje kao i prošle godine, 8 tisuća dinara, a dio prihoda namijenjen je u humanitarne svrhe i najvjerojatnije će biti iskorišten za stipendiranje učenika.

Konkurs za sudionike europskih sajmova

Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo objavilo je natječaj za dodjelu poticajnih sredstava za subvencioniranje troškova sudjelovanja kompanija na sajmovima u Europi u prvom kvartalu ove godine. Pravo sudjelovanja na natječaju imaju mala i srednja poduzeća i poduzetnici koji se bave proizvodnom i turističkom djelatnošću. Subvencijama se pokriva polovica troškova izlagača i štandova, a maksimalni iznos je 900 tisuća dinara.

Natječaj će biti otvoren do 19. siječnja. Dodatne informacije dostupne su putem telefona pokrajinskog Tajništva za gospodarstvo u Novom Sadu 021-487-44-89

Pokušaj ubojstva u Zagrebačkoj ulici

Uponedjeljak 14. siječnja, oko pola noći, u Zagrebačkoj ulici broj 14 u Subotici, izvršeno je krivično djelo ubojstva u pokušaju, priopćili su Policijska uprava i Okružni sud u Subotici. Nepoznati počinitelj je iz vatrenog oružja pucao na M. T. (51.), kada je pogledala kroz prozor u namjeri provjere tko zvoni na ulaznim vratima. M.T. je zadobila teške ozljede u predjelu prsa, koje su sanirane brzom intervencijom kirurške ekipe subotičke Bolnice, ali je žrtva i dalje u kritičnom stanju. Uviđaj je obavio dežurni istražni sudac Okružnog suda u Subotici s Okružnim javnim tužiteljem, a policija intenzivno traga za nepoznatim počiniteljem.

Subotica i Palić sve interesantniji

Turistički djelatnici Subotice i Palića mogu biti zadovoljni poslovnim rezultatima novogodišnjih i božićnih praznika. Sva mjesta u ugostiteljskim objektima su bila popunjena. Protekle godine je ostvareno oko 130 tisuća noćenja, a za ovu sezonu se planira 150 hiljada noćenja. Popularnost Subotice i Palića kao turističkih destinacija, se povećala, što se jasno ogleda u sve većem interesiranju turističkih agencija za posjet sjevernoj Bačkoj.

Prva ploča s oznakom »Subotica grad« postavljena je u srijedu, 16. siječnja, na dijelu puta između Malog Beograda i Bačke Topole

Stupila na snagu proširena tzv. pozitivna lista lijekova

Od 8. siječnja počela je primjena uredbe kojom se na teret republičkog Fonda zdravstvenog osiguranja proširuje takozvana pozitivna lista lijekova. Spisak je proširen na više od 170 medikamenata, a u većini slučajeva umanjene su nabavne cijene lijekova, a samim tim i participacija.

Tako su primjerice pojeftinili lijekovi za snižavanje kolesterola i triglicerida, čija je nabavna cijena smanjena u prosjeku za 50 posto. Najviše su pojeftinili urološki lijekovi koji su stajali i do dvije tisuće dinara, a gdje je udio pacijenata iznosio 60 posto. Udio za ovu vrstu lijekova sada iznosi samo 10 posto.

Za neke lijekove ćemo sada ipak morati izdvojiti više novca, a među pacijentima su najpoznatije tablete »diklofenak«, za koje je udio, za one koji ih budu uzimali na recept, sada povećan s 25 na 30 do 50 posto, u ovisnosti o proizvođaču.

Predsjednički izbori 2008.

Obavijest Republičke izborne komisije

Republička izborna komisija donijela je na sjednici održanoj u petak, 11. siječnja, Odluku o načinu obavješćavanja birača na području Republike Srbije o njihovim izbornim pravima na izborima za predsjednika Republike, koji su raspisani za 20. siječnja. Tekst obavijesti glasi: »Obavješćavaju se građani Republike Srbije, koji imaju biračko pravo i upisani su u birački popis, da su raspisani izbori za predsjednika Republike i da mogu ostvariti svoje ustavno pravo i glasovati na tim izborima. Izbori će biti održani u nedjelju, 20. siječnja 2008. godine, u vremenu od 7 do 20 sati.

Građani će najkasnije pet dana prije dana održavanja izbora dobiti pisanu obavijest o danu i vremenu održavanja izbora, s brojem i adresom biračkog mjesta na kojem glasuju i brojem pod kojim su upisani u birački popis. Građani mogu glasovati i bez dobivanja te obavijesti. Građani mogu pristupiti glasovanju uz pružanje na uvid biračkom odboru važeće osobne iskaznice, važeće putne isprave ili važeće vozačke dozvole, a vojnici i uz pružanje na uvid vojne knjižice. Birač koji nije u mogućnosti glasovati na biračkom mjestu, obavještava birački odbor, najkasnije do 20. siječnja 2008. godine u 11 sati, da želi glasovati«.

Prelo u Đurđinu

U organizaciji HKPD »Đurđin«, u petak, 18. siječnja održat će se Prelo u restoranu »Nove brazde« u Đurđinu. U programu večeri nastupit će članovi HKPD »Đurđin« a bit će organiziran i izbor za najljepšu prelju. Goste će zabavljati tamburaški ansambl »Razgale«. Cijena ulaznice s večerom iznosi 700 dinara.

Početak je u 19.30 sati.

Šokački bal

»Šokački bal« u Baču održat će se 26. siječnja u dvorani hotela »Central-lux«. Početak je u 19 sati. Uz prigodan program goste će zabavljati tamburaški sastav iz Bačkog Brega. Balu će nazočiti i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća i Konzulata RH u Subotici, Zajednice bačkih Hrvata iz Vinkovaca, Matice iseljenika iz Vukovara, Općine Nijemci, lokalne samouprave, KUD-ova, te konjičkog kluba »Mustang« iz Ravnog Sela. Cijena ulaznice iznosi 1000 dinara.

Prelo u Keru

U vjeronaučnoj dvorani crkve svetoga Roka u Subotici, u subotu 26. siječnja na prelu će se okupiti, uglavnom, mještani naselja Ker. Uz prigodan program, igrokaz i tombolu, okupljene će zabavljati tamburaški ansambl »Biseri« iz Subotice.

U cijenu ulaznice od 700 dinara uračunati su večera i piće.

Veliko prelo 2008. u Subotici

Već tradicionalno, ove godine 130. po redu, Veliko prelo održat će se u subotu 2. veljače, u Dvorani sportova u Subotici. Po riječima organizatora, predsjednika IO Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« *Davora Dulića*, Veliko prelo službeno počinje u 19.30 sati, a osim tamburaškog orkestra HKC »Bunjevačko kolo«, koji će svirati tijekom protokolarnog dijela programa, nastupit će *Zvonko Bogdan* s osam tamburaša iz Novog Sada, te gosti iz Hrvatske – tamburaški ansambl »Dike« iz Vinkovaca i *Aki Rahimovski* (ex Parni valjak). Naravno, neće izostati ni tradicionalni izbor najljepše prelje, najljepše preljske pisme te tombola.

Karte po cijeni od 1000 dinara, u koju su uračunati večera i dio pića, mogu se kupiti u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo«.

Natječaj za najljepšu prelju

Djevojke starije od 15 godina, koje se žele natjecati na izboru za najljepšu prelju u okviru manifestacije »Veliko Prelo 2008.«, mogu se prijaviti u prostorijama Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo«, Preradovićeve 4, Subotica, 024 555 589, ili kod *Mire Temunović* 064 1033582.

Natječaj je otvoren do 30. siječnja.

Veliko bunjevačko-šokačko prelo 2008. u Somboru

Veliko bunjevačko-šokačko prelo 2008. održat će se u subotu, 2. veljače, u Velikoj dvorani Hrvatskog doma u Somboru u organizaciji HKUD »Vladimir Nazor«. Uz prigodni program za prelo, koji pripremaju recitatorska i folklorna sekcija, goste će zabavljati tamburaški ansambl »Fijaker« iz Osijeka i »Đuvegije« iz Sombora. U cijenu ulaznice od 1400 dinara uračunati su večera i piće.

Šokačko prelo

»Šokačko prelo« u Bačkom Bregu, u organizaciji HKPD »Silvije »Strahimir Kranjčević«, održat će se u subotu 2. veljače u Domu kulture. Početak je u 19 sati. Goste će zabavljati *Šima Jovanovac* i KUD »Lovor« iz Trnjana (Republika Hrvatska). Šima Jovanovac dolazi iz Gradišta – bečarski sin, Hrvat i Šokac koji se već više od četvrt stoljeća bavi glazbom koju je obogatio kao autor tamburaških skladbi koje su postale evergrini hrvatske glazbe. Nastupao je i nastupa na narodnim i tamburaškim festivalima. Čovjek je kojeg dijaspora nosi u srcu, nosi status umjetnika i odlikovan je za doprinose u kulturi. Naravno, sve to uz poznati bereški paprikaš i gibanicu.

Cijena ulaznice iznosi 500 dinara.

Prelo u Lemešu

Tradicionalno prelo u Svetozaru Miletiću održat će se u dvorani Doma kulture u subotu 2. veljače. Goste će zabavljati tamburaški ansambl »Biseri« iz Subotice.

Cijena ulaznice iznosi 850 dinara.

J. K. i M. T.

Blagdan Sveta tri kralja

Igranka kraljaca u Rumi

Povodom blagdana Sveta tri kralja, u subotu 12. siječnja u prostorijama HKPD »Matija Gubec« u Rumi održana je tradicionalna igranka. Uz ugodne zvuke tamburaške glazbe prostorije društva na Bregu i ovoga su puta bile ispunjene do posljednjeg mjesta. Sve goste, kako članove tako i prijatelje HKPD »Matija Gubec«, pozdravio je domaćin, predsjednik *Zlatko Kolarić*, a samu su igranku otvorili kraljci, koji su pred ugašenim svjetlima i okupljeni oko bačve vina otpjevali pjesmu »Narodi nam se kralj nebeski«. Običaj u povodu blagdana »Sveta tri kralja da kraljci«, neoženjeni mladići s ukrašenom garderobom i šeširima, odlaze od kuće do kuće i pjevaju pjesmu »Narodi nam se kralj nebeski«, što simbolizira

javljanje radosne vijesti o rođenju Isusa Krista, a da ih zauzvrat domaćini daruju i poslužuju, na rumskom je Bregu veoma star. Pojedine stare brežanske obitelji imale su i imaju svoje članove u »kraljcima« i po nekoliko generacija, a svake godine se dobije i po koji novi »kraljac«. Nakon završetka svoga pohoda »kraljci« se tjedan dana okupljaju i časte, a naposljetku i organiziraju igranku i sve goste počaste hranom i vinom. Igranka za »kraljce« je oduvijek

bila jedna od najbolje posjećenih, a brojne anegdote vezane za ovaj lijepi običaj godinama se prepričavaju. Danas je malo ovakvih običaja i zato se kraljci svake godine s velikom radošću iščekuju i mnogi Brežani koji već godinama ne žive u Rumi obilaze svoj rodni kraj upravo povodom ovoga blagdana. I o ovogodišnjim kraljcima će se dugo pričati sve do sljedeće godine i novih kraljaca, a neke stvari će se pamtiti i mnogo duže...

Nikola Jurca

18. siječnja 2008.

Gibarac – 15 godina poslije

Pregršt sjećanja i fotografija

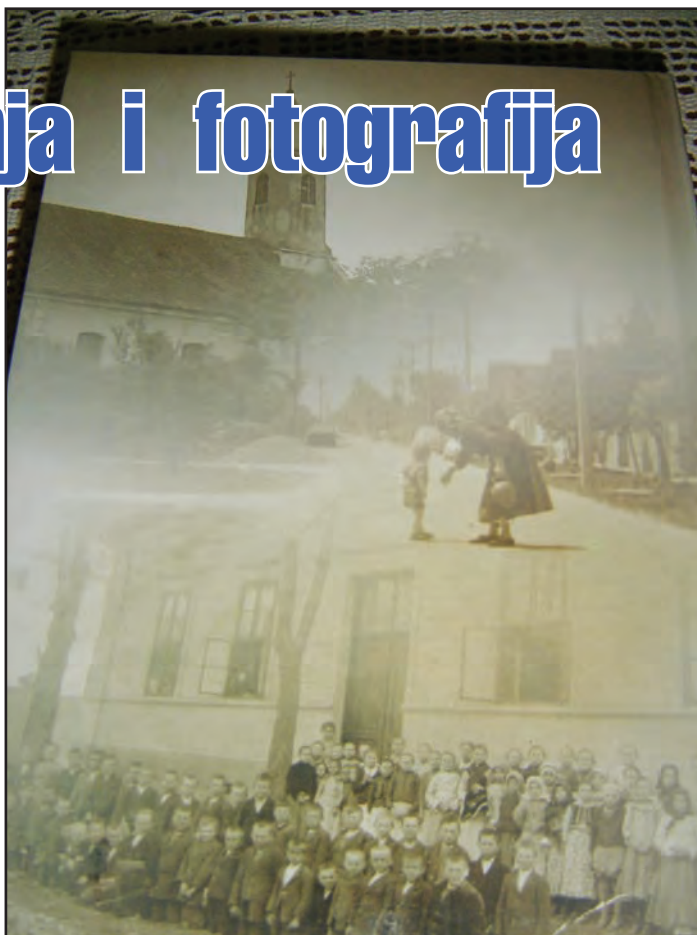
Knjiga se može podijeliti na desetak poglavlja, od kojih je prvo, a kako sam autor kaže, i najvažnije, ono o popisu gibaračkih obitelji u Gibarcu prije progonstva, a nastavlja se popisom tih obitelji prema mjestima preseljenja

U organizaciji Šokačke grane i Zavičajne udruge Gibarčana u Osijeku je sredinom tjedna predstavljena nova knjiga: »Gibarac – 15 godina poslije«, prvim izdanjem Živana Vidakovića iz Gibarca, koji danas

iz Rume, za računalni slog odgovara Igor Šandor iz Šida, a za dizajn Đurica Martinović-Janković iz Gibarca, koji je »sukrivac« i za nakladu ove knjige u broju od 500 primjeraka, koja je tiskana u njegovoj tiskari – »Panline« u Gibarcu.

EMOCIJE STAVLJENE NA PAPIR: Pred mnoštvom članova Šokačke grane i Gibarčana iz Osijeka i okolice, o knjizi su govorili – Vera Erl, predsjednica Šokačke grane, Slavko Žebić, predsjednik Zavičajne udruge Gibarčana, te sam autor, a brojnim je posjetiteljima podijeljen prvim izdanjem Živana Vidakovića.

»Ja nisam vičan pisanju«, skromno je izjavio Žika iz Gibarca, koji je ipak rođen u Srijemskoj Mitrovici, »ali sam osjećao potrebu svoja sjećanja, svoje emocije, staviti na papir, da ostane nešto zapisano i zabilježeno, jednostavno da služi kao svjedočanstvo o jednom vremenu, o jednom selu i jednom vrijednom narodu koji to selo nastanjuje stoljećima, a onda ga pred naletom jednoumlja mora napustiti i danas je rasut diljem Lijepe naše i diljem svijeta. Još kao dijete, sjećam se riječi starog kazandžije, dida Adama Antinog, koji je znao reći da onaj koji ne zna što je jesenska zora u Gibarcu i koji ne pamti jesensku rosu na čokotima gibaračkih vinograda, taj i ne zna što je raj na zemlji. Čudno su tada zvučale te riječi, no danas, kada sam prevalio pedesetu, kada nas više nije u Gibarcu i u Srijemu, te mi riječi stalno zvone u uhu. Zato je ova knjiga namijenjena svim Gibarčani-

o obitelji živi u Osijeku. Knjiga na tristotinjak stranica B/5 formata donosi pregršt sjećanja na Gibarac, najljepše selo na svijetu, ali i pregršt fotografija koje svjedoče o različitim razdobljima življenja u Gibarcu, ali i o mnoštvu događanja, od rođenja do školovanja, radova u poljoprivredi, jer to je bilo zanimanje većine mještana, do svatova, nogometa, zabave, pa i smrti, koja je sastavni dio života, i naravno, do vjerskih blagdana i običaja, jer Crkva je u Srijemu bila i ostala čuvarom hrvatskoga identiteta i opstojnosti.

Lektura je povjerena Tanji Pokupić, Srijemici čija je mama

nima i onima koji to za sebe vole reći, onima koji su se bar jedanput napili žive gibaračke vode i bijelog gibaračkog vina, osobito mladeži, pa čak i nasljednicima, koji će se tek roditi i jednoga će se dana zapitati tko smo i što smo i odakle dolaze naši stari i naši preci, kakve su imali običaje, kulturu i tradiciju i što ćemo mi to baštiniti?»

DARAK GIBARČANIMA: Listajući ovaj uradak Živana Vidakovića, koji još miriše na tiskarsku boju, čitatelj se ne može oteti dojmu kako je dobro da je ugledao svjetlost dana kao lijep darak Gibarčanima u novoj 2008. godini, koji će vjerojatno biti uručen na skorom tradicijskom zimskom susretu Gibarčana, kojega evo već 12. put organiziraju u Osijeku u povodu Svetoga Vinka, zaštitnika vinara i vinogradara, kojega su Gibarčani štovali u rodnome Gibarcu, pa i dan-danas rasuti diljem Hrvatske i diljem svijeta. Pomnije gledajući, mogao bi se podijeliti na desetak poglavlja, od kojih je prvo, a kako sam autor kaže, i najvažnije, ono o popisu gibaračkih obitelji u Gibarcu prije progonstva, a nastavlja se popisom tih obitelji prema mjestima preseljenja. Slijede poglavlja o gibaračkom nogometu, o Dinamu, jer Gibarčani su listom bili dinamov-

ci, o lovačkom društvu, obrazovanju, kulturi, obrtništvu, običajima u raznim prigodama i vjerskim blagdanima od Uskrsa do Božića, a tu su i gibarački bečarci pjevani u raznim prigodama, a posebice u gibaračkim svatovima. Na nekih desetak stranica Žika donosi i rječnik manje poznatih starogibaračkih riječi i izraza, naslovljeno kao »Šokački u nekoliko lekcija«.

O Gibarcu su pisali mnogi, najčešće vlč. Emerik Gašić, Ilija Okrugić-Srijemac, Iso Velikanović, pa vlč. Antun Dević, vlč. Antun Jarm, vlč. Mirko Novak, dr. Rudolf Horvat, dr. Stjepan Sršan, dr. Zlata Živaković-Kerže, Stjepan Pavičić, nekolicina srpskih autora, Sima Tomović, mr. Radovan Đurčić, Radomir Prica, Đorđe Stojšić, Bora Bogdanović, pa i moja malenkost, no, ovo je prvi uradak Gibarčana o Gibarcu te ga toplo preporučam svim Gibarčanima ma gdje bili, ali i svim prognanim Srijemcima, jer svi smo mi doživjeli istu ili sličnu sudbinu. Samo Gibarčana danas ima diljem Hrvatske u 66 gradova i sela, od Tovarnika do Poreča i od Darde do Splita, a zamislite gdje sve ima žitelja velikih srijemskih sela kakva su Kukujevi, Hrtkovci, Golubinci, Slankamen ili Beška.

Slavko Žebić

U Bačkom Bregu

Ponovno osnovan Mjesni odbor DSHV-a

U petak 11. siječnja u Bačkom Bregu održana osnivačka skupština Mjesnog odbora Demokratskog

broji 32 člana. Za predsjednika je jednoglasno izabran *Adam Tubić*, te još šest članova predsjedništva: *Marin Katačić*, *Marko Katačić*,

i interesima hrvatske nacionalne zajednice. Govorio je o dosadašnjim uspjesima stranke, a osobito u protekloj 2007. godini. Nazočnima su se obratili *Dujo Runje* i *Mata Matarić*, koji je apelirao da se izađe na izbore u što većem broju. »Zainteresirani smo da se sredstva DSHV-a koriste u Somboru, ali i okolnim mjestima, u korist svih građana. U tu svrhu ću već na sljedećoj sjednici iznijeti prijedlog vlč. *Davora Kovačevića*. Radi se o ideji da se u Bačkom Bregu napravi etno soba u okviru župskog

ureda kako bi se na jednom mjestu skupilo sve što ovo selo ima pokazati kroz povijest i tradiciju. To je primjer iz kog se vidi otvorenost DSHV-a da pomogne građanima. Napravili smo globalni gospodarski program koji će biti pročitao na sjednici Vijeća DSHV-a, dok svoje manje programe trebaju dostaviti mjesne organizacije, sugerirajući na taj način što im je u interesu«, rekao je *Mata Matarić*, a zatim je i premijerno pročitao gospodarski program DSHV-a.

Marijana Tucakov

saveza Hrvata u Vojvodini. Na ovome skupu susreli su se ljudi iz Bačkog Brega, Bačkog Monoštora i Koluta, neki kako bi obnovili svoje članstvo u stranci, a neki kako bi po prvi put popunili pristupnicu. DSHV je u Bačkom Bregu osnovan još 1992. godine. U maloj dvorani Doma kulture okupilo se četrdesetak ljudi, dok podružnica Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Bačkom Bregu sada

Matija Kolar, *Ivan Gorjanac*, *Sanja Gorjanac* i *Marko Radičev*. Na skupštini je izabrano i deset vijećnika za izbornu skupštinu DSHV-a. Skupu su prisustvovali čelni ljudi DSHV-a: *Petar Kuntić*, predsjednik i zastupnik u Skupštini Srbije, *Dujo Runje* i *Mata Matarić*, dopredsjednici stranke. *Petar Kuntić* je u svome govoru sve nazočne upoznao s radom stranke, njenim interesima

U Svetozeru Miletiću

Ivan Karan novi predsjednik

Ivan Karan izabran je za predsjednika Mjesnog odbora Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Lemešu na redovitoj izbornoj skupštini, koja je održana 10. siječnja u prostorijama Mjesne zajednice. Dosadašnja predsjednica ovog Mjesnog odbora *Antonija Čota*, koja je dužnost predsjednice obnašala u dva mandata, podnijela je izvješće o četverogodišnjem radu, nakon čega je novoizabrani predsjednik Mjesnog odbora DSHV-a u Lemešu *Ivan Karan* predstavio novi program rada, koji se treba realizirati u iduće četiri godine. Jedna od novina u predstavljenom programu rada je širenje aktivnosti ovog mjesnog odbora i u naseljima Čonoplja i Aleksa Šantić. Na izbornoj skupštini *Antonija Čota* je izabrana za zamjenicu predsjednika, *Josip Tolj* za tajnika i *Manda Vidaković* za rizničarku, a uz njih su u uže vodstvo Mjesnog odbora DSHV-a u Lemešu izabrani *Josip Alaga*, *Ana Bezeg* i *Marija Ivanković*. Među gostima bili su nazočni dopredsjednik DSHV-a i predsjednik Mjesnog odbora DSHV-a u Subotici *Martin Bačić*, zamjenik predsjednika Općine Subotica *Pero Horvacki*, predsjednica hrvatske ženske udruge »Cro femina« *Lozika Jaramazović*, kao i gosti iz Mjesnog odbora DSHV-a iz Sombora.

Z. S.

U Sonti

Siladev ostaje predsjednik

Utorak, 15. siječnja, u prostorijama MZ Sonta održana je redovita izborna Skupština Mjesne organizacije Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini ovoga sela. Skupštini su bili nazočni i gosti: predsjednik stranke i zastupnik u Skupštini Srbije *Petar Kuntić*, zastupnik u Skupštini Vojvodine *Dujo Runje*, dopredsjednik stranke i predsjednik Podružnice Sombor *Mata Matarić*, dogradonačelnik Subotice *Pere Horvacki* i tajnik Podružnice Sombor *Zoran Čota*.

Predsjednik Mjesnog odbora stranke *Stipan Siladev* pozdravio je sve nazočne, a tajnik *Andrija Adin* je konstatirao postojanje kvoruma, nakon čega je predloženi dnevni red jednoglasno usvojen. Predsjednik *Siladev* i tajnik *Adin* prezentirali su izvješće o radu MO u 2007. godini napomenuvši, kako je napravljen veliki pomak u prijemu novih članova, osobito mlade populacije. Prema riječima predsjednika *Siladeva* u posljednje četiri godine broj članova se učestvostručio, a ažurirana je i naplata članarine. Konstatirana je i potreba da stranka dobije uredski prostor u Sonti, što bi znatno olakšalo rad i komunikaciju na svima razinama. Istaknut je i doprinos predsjednika *Siladeva* i tajnika *Adina* u povećanju broja učenika, koji su se opredijelili za izučavanje hrvatskoga jezika kao izbornoga predmeta. Jednoglasno je podržan i prijedlog starog MO, tako da su u novi Odbor izabrani: *Stipan Siladev* za predsjednika, *Marko Siladev* za dopredsjednika, *Andrija Adin* za tajnika, *Marko Šegrt* za rizničara, te *Josip Miloš*, *Danijel Klecin* i *Mario Jakšić* za članove. Izabrani su i predstavnici za Veliku skupštinu stranke, a u Odbor somborske podružnice izabrani su *Marko Šegrt* i *Marko Siladev*. Na koncu, skup su pozdravili i gosti, uz poziv na angažiranje svih raspoloživih resursa u ovoj izbornoj godini, kako bi se osiguralo participiranje hrvatske nacionalne zajednice u lokalnoj vlasti.

Ivan Andrašić

Promovirana publikacija »Nacionalne manjine u Osijeku«

Ljubav je govor koji razumiju svi ljudi svijeta

Ovakvo bogatstvo različitosti sadržaja, običaja i tradicije mogu imati samo one sredine koje su svoja vrata i svoju dušu otvorile svim ljudima dobre volje, a naš je Osijek upravo takav i to već stoljećima, naglasila je Mirjana Smoje

Koncem prošle godine, u prelijepom ambijentu foajeja HNK, u Osijeku upriličena je promocija prve publikacije naslovljene Nacionalne manjine u Osijeku, pisane rukom njenih protagonista, a predstavili su ju pred prepunom dvoranom, *Margit Zorić* iz osječkoga poglavarstva, *Mirjana Smoje*, glavna i odgovorna urednica, *Zlata Živaković-Kerže*, nositeljica projekta i *Nikola Mak*, dosadašnji saborski zastupnik 12 nacionalnih manjina, među kojima i njemačke, podrijetlom Nijemac. **BOGASTVO RAZLIČITOSTI:** »Pred nama je publikacija, prvobitno zamišljena kao adresar nacionalnih manjina u našem gradu«,

rekla je *Margit Zorić*, zahvaljujući nazočnima na iznimnom zanimanju, »no odmah smo krenuli u projekt kako bi svaka manjina mogla oslikati svoj položaj, svojim jezikom i rječnikom, pa danas imamo hvale vrijednu publikaciju koja na najbolji način predstavlja i manjine u Osijeku, ali i naš Osijek koji je oduvijek bio multietničko, multinacionalno i multikulturalno središte istočnoga dijela Hrvatske, ponosan na svoju tradiciju i suživot. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2001. godine ovdje žive pripadnici 22 manjine a svoju opstojnost mnogi od njih mjere stoljećima«.

»Ovakvo bogatstvo različitosti

sadržaja, običaja i tradicije mogu imati samo one sredine koje su svoja vrata i svoju dušu otvorile svim ljudima dobre volje, a naš je Osijek upravo takav i to već stoljećima. I baš zato je naš grad bogatiji i europskiji od sredina koje nemaju tu sreću da u njima žive i djeluju ljudi drugačijih običaja, kulture, jezika«, naglasila je *Mirjana Smoje*, glavna i odgovorna urednica.

I autorica projekta *Zlata Živaković-Kerže* je istaknula kako nije slučajno da je ovaj događaj proslavljen baš u zgradi HNK, koji je nedavno proslavio 100. obljetnicu postojanja, a ova je zgrada predana gradu na uporabu još davne 1866. godine kada je Osijek kao i sada bio multinacionalni grad prošet bogatim kulturnim i povijesnim naslijeđem i ispunjen stvaralačkim duhom srednje Europe, gdje se zrcale suživot i zajedničke vrijednosti, etnografska i vjerska šarolikost, koje su se u prošlosti napajale a i u budućnosti će se napajati sokovima dobroga duha Grada na Dravi.

POČETAK I UVOD: Nadahnuto je o novoj publikaciji govorio i *Nikola Mak*, i poželio da ovo bude tek početak i uvod u bogatije predstavljanje nacionalnih manjina na ovim prostorima, a onda je, o aktualnoj temi, a raspravlja se o pozitivnoj diskriminaciji ili dvostrukom pravu glasa za manjine, istaknuo: »Činjenica je da je

Hrvatska puno uradila za manjine donoseći Ustavni zakon o pravima manjina i poklonila nam pravo da glasujemo za svoje predstavnike u Saboru, no zašto bi nekomu smetalo, ako se mi kao predstavnici manjina, želimo okrenuti i nekoj stranačkoj opciji u Hrvatskoj, jer i mi smo žitelji Republike Hrvatske, ona je i naša domovina«.

Ovu divnu promociju uveličali su pjevački zborovi Makedonskog kulturnog društva »Braća Miladinovci«, Mađarskog kulturnog društva »Nepkör«, Matice Slovaka, te Kulturnog društva Rusina i Ukrajinaca u Osijeku, a himnu Osijeka, »Moj Osijek« *Branka Mihaljevića*, pjevala je cijela dvorana. Potom je pripremljen domjenak za sve nazočne predstavnike manjinskih društva ali i nacionalnih vijeća, a uz već tradicionalne naveske tu su se našla i nacionalna jela poput makedonskog gravčeta, mađarskih langošica i rusinskih kapušnjiki, zatim leblebije, tulumbe i druge slastice. Za kraj citirat ćemo našega nobelovca *Ivu Andrića*: »Čudno je kako je malo potrebno da budemo sretni, a još je čudnije kako nam često baš to malo nedostaje«. Te večeri sreće nikome nije nedostajalo, što se očitovalo smiješkom, stiskom ruke pri susretu, općom komunikacijom i veseljem tijekom čitave promocije.

Slavko Žebić

Stanovništvo Osijeka

Zapisano je da je Osijek 1866. imao 14.344 žitelja. U Tvrđi, povijesnoj jezgri grada, bilo je 1044, najviše Nijemaca pa Hrvata i Mađara, u Donjem gradu 5768, najviše Hrvata, pa Srba, Nijemaca, Mađara, Židova i Slovaka, u Gornjem gradu 6531, najviše Hrvata, te Nijemaca, Mađara i Židova, a u Novome gradu, sadašnja Divaltova ulica, 1002 gdje su najbrojniji bili Nijemci, pa Hrvati, Mađari, Srbi i Talijani. Prema posljednjem popisu, Osijek ima 114.616 stanovnika od čega 86 posto Hrvata, Srba nešto više od 7 posto, Mađara više od 1 posto pa slijede s manje od 1 posto Albanci, Nijemci, Slovaci, Bošnjaci, Makedonci, Crnogorci, Slovenci, Romi, Rusini, Ukrajinici, Česi, Židovi, Austrijanci, Rusi, Turci, Vlasi, Poljaci, Rumunji, Talijani, Bugari i ostali s 0,31 posto.

Vjernici župe svetog Ignacija u Sarajevu 25 godina bez crkve

Opstruira se izgradnja crkve na Grbavici

Unatoč brojnim zahtjevima za izdavanje potrebne suglasnosti za izgradnju crkve, dozvola nikada nije izdana *Još u razdoblju između 1972. i 1975. godine mjesna zajednica Grbavica II tri puta je spriječila da se kupi bilo kakva zgrada u kojoj bi se okupljali katolici na molitvu * Nedavno je župni ured na Grbavici primio odgovor na svoj dopis iz svibnja 2007. godine u kojem stoji da je predviđena lokacija pokraj sadašnjeg župnog centra

Piše: Arijana Beus

SARAJEVO – Već godinama se opstruira gradnja katoličke crkve u župi svetog Ignacija na Grbavici. Vjernici župe svetog Ignacija od osnivanja župe 1979. godine vjerske obrede organiziraju u prostorijama jednog poslovnog objekta. Unatoč brojnim zahtjevima za izdavanje potrebne suglasnosti za izgradnju crkve, dozvola nikada nije izdana.

Kako je u izjavi za »Hrvatsku riječ« potvrdio mons. Ivo Tomašević, generalni tajnik Biskupske konferencije BiH, župnik župe sv. Ignacija na Grbavici je još u ožujku 2000. godine razgovarao s predstavnicima Općine Novo Sarajevo, a 20. lipnja iste godine uputio je i pisani zahtjev spomenutoj Općini »da izdaju urbanističku dozvolu za gradnju crkve« pokraj sadašnjeg župnog pastoralnog centra kod nogometnog stadiona »Željezničar«. Predstavници vlasti su tada, kako kaže mons. Tomašević, ponudili premalen prostor uz obrazloženje da će se na traženom mjestu graditi bazen.

PONIŽAVANJE SVEČENIKA: »Nakon toga ponudili su nam jednu lokaciju koja se uopće ne

Nakon sjednice Biskupske konferencije: mons. Ivo Tomašević (desno)

nalazi na teritoriju župe Grbavica, nego župe Novo Sarajevo, pa je i ta lokacija bila neprihvatljiva. Nakon više susreta i razgovora županijske vlasti su prihvatile da lokacija bude u jednom parku te su pokrenute potrebne aktivnosti

na županijskoj i općinskoj razini i dostavljen je troškovnik izrade projektnog programa i urbanističkog projekta, 10. svibnja 2004. godine«, ispričao nam je mons. Tomašević. Nakon toga trebala se održati javna rasprava o gradnji

crkve, te je ona 1. lipnja 2005. godine i formalno održana u Mjesnoj zajednici Grbavica II.

»Ta rasprava je bila sve, samo ne rasprava. Nekoliko ljudi je gotovo sve vrijeme vikalo protiveći se gradnji, a jedan muškarac je poku-

Automehaničarska radnja umjesto crkve

Župa sv. Ignacija na Grbavici osnovana je od dijelova sarajevskih župa sv. Josipa i Presvetog Trojstva 24. srpnja 1979, a uprava župe povjerena ocima isusovcima. Na prigodnoj akademiji nakon mise župni vikar p. Vladimir Vasilj je govorio o višegodišnjim naporima da se od komunističkih vlasti isposluje dozvola za otvaranje župnog centra na Grbavici. Tako je kupljena jedna automehaničarska radnja i kasnije adaptirana te i danas služi za okupljanje župne zajednice i liturgijska slavlja. Nakon dugog traženja, župi Grbavica je dodijeljena lokacija pa su počele pripreme za dobivanje građevinske dozvole i izgradnju crkve, no, dozvola se još uvijek čeka.

Regulacijski plan

Iz Općine Novo Sarajevo tvrde da će Katolička crkva od Općine dobiti potrebne suglasnosti čim joj dostavi zahtjev u skladu s odredbama regulacijskog plana.

»Po regulacijskome planu Brdo – Hrasno kod stadiona planirana je izgradnja crkve. Tražili su suglasnost za gradnju crkve u većim gabaritima nego što je to predviđeno u planu. To nije moguće. I tražili su drugu lokaciju za gradnju crkve«, naveli su više puta iz Općine.

Također navode da gradnja crkve neće biti sporna ako Katolička crkva Općini dostavi precizan i konkretan zahtjev za gradnju crkve.

Eksplzivna naprava pod župnu kuću

U vrijeme opsade Sarajeva p. Tomislav Slokar je proveo više mjeseci u župnom centru u dijelu Sarajeva pod srpskom kontrolom, a nakon toga je zajedno sa sestrama Služavkama Malog Isusa uz pomoć UNPROFOR-a i posredovanjem Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije morao napustiti župu. Župni centar je kasnije opljačkan i demoliran. Nakon rata kuća je vraćena, a pod nju je podmetnuta eksplozivna naprava 3. rujna 1997. godine. Župni centar je potom obnovljen te i danas služi svojoj svrsi. U pastoralnom centru na Grbavici dijeljeno je oko 200 obroka dnevno siromašnima bez obzira na vjeru i naciju. Članovi Družbe Isusove godinama su pomagali 200 djece koja su stradala od mina, a koji su najvećim dijelom nekatolici. Također su pomagali i 159 odraslih osoba koje su stradale od mina, a također najvećim dijelom nisu katolici.

šao polomiti ploču na kojoj je bio idejni projekt crkve. Predstavnicima županije zbog vike i galame nije mogla izložiti plan, a glasovalo se samo tko je protiv izgradnje, ali ne i tko je za izgradnju», pojašnjava Tomašević. »Javne rasprave ne bi smjele danas biti vođene u takvom stilu. Općinske vlasti bile su dužne osigurati normalnu javnu raspravu i senzibilizirati ljude za takav projekt, jer su stručni ljudi na županijskoj razini ocijenili tu lokaciju prihvatljivom i provedivom«, kaže Tomašević dodajući, da ne treba tvrditi i prije rasprave da su građani protiv i da je to »inat crkva« te dopustiti da katolici sa svojim svećenicima budu tako poniženi.

LOKACIJA SKROMNIH RAZMJERA: U to vrijeme načelnik Općine Novo Sarajevo bio je sadašnji predsjedajući Predsjedništva BiH *Željko Komšić*. On je u svibnju 2006. godine posjetio članove Družbe Isusove na Grbavici i predložio lokaciju pokraj sadašnjeg pastoralnog cen-

tra, odnosno pomoćnog stadiona NK »Željezničar«, gdje je i tražena lokacija 2000. godine.

Komšić je tada pojasnio da se odustalo od gradnje bazena. »Župni ured na Grbavici dostavio je općinskim vlastima molbu i potrebnu dokumentaciju za dodjelu lokacije. Tijekom proteklih sedam godina bilo je mnogo susreta, razgovora i dopisa. Članovi Družbe Isusove, Nadbiskupski ordinarijat vrhbosanski pa i kardinal *Vinko Puljić* osobno uložili su mnogo truda da se dodijeli lokacija za izgradnju crkve župi svetog Ignacija. Kardinal Puljić je u više susreta iznio ovaj problem ne samo predstavnicima domaćih vlasti nego i međunarodnim predstavnicima«, pojašnjava mons. Tomašević. Prema njegovim riječima, nedavno je župni ured na Grbavici primio odgovor na svoj dopis iz svibnja 2007. godine u kojem stoji da je predviđena lokacija pokraj sadašnjeg župnog centra. Lokacija je vrlo skromnih razmjera i ona je bila nuđena i 2000. godine,

Katedrala u Sarajevu

pa bi na njoj mogla biti građena samo crkva bez ikakvih popratnih objekata. Osim toga, ta lokacija je dijelom i nezakonito zauzeta pa su općinske vlasti obećale to urediti. Treba podsjetiti i na činjenicu da je, nakon izdavanja građevinske

dozvole za izgradnju župne crkve sv. Josipa na Marijinom Dvoru u Sarajevu dana dozvola za gradnju jedne župne crkve u Novom Gradu u Sarajevu 2005. godine nakon višegodišnjeg traženja. ■

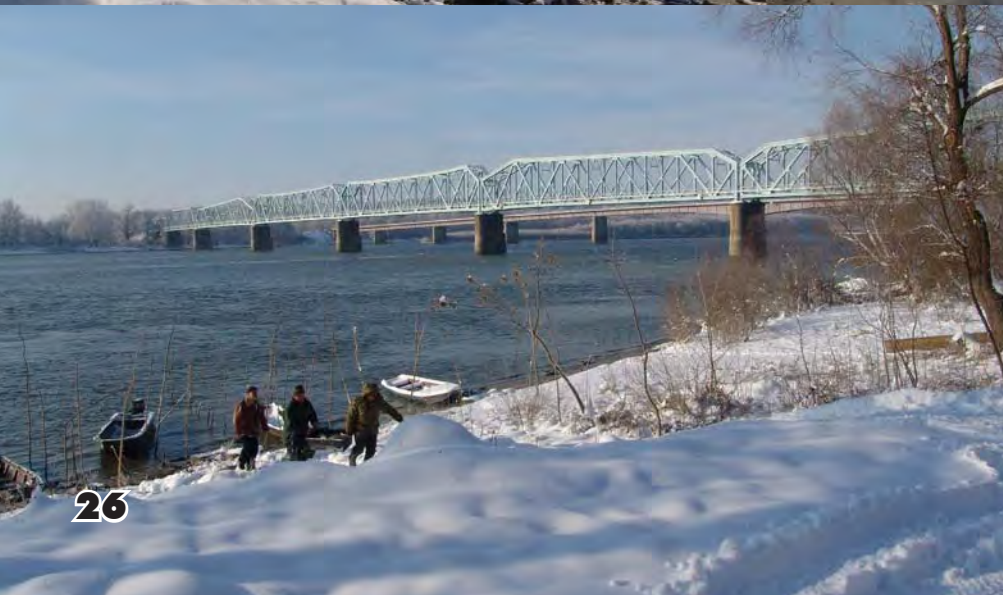

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila
- Najpovoljnije osiguranje imovine, tvrtke, kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje transporta
- Osiguranje nezgoda, obvezna i sva imovinska osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete
- Postanite i Vi član velike obitelji "Croatia osiguranja" D.D. iz Zagreba

"Milenijum osiguranje" A.D. Beograd - Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon: +381 (24) 555-867 i 552-406
E-mail: mios@tippnet.co.yu
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

Obale zanavijek orođene

Kada su se na ovome mjestu kod Bogojeva i Erduta na 1366 km od ulijevanja Dunava u Crno more, gdje je širok 620 metara, prvi put vidjeli? Jesu li jedno drugom mahali? Jesu li se dovikivali? Jesu li se čuli? Vatre palili? Signale slali? Plivali jedno drugome u susret? Utapljali se? Toj nemani se suprotstavljali. Po studeni, po krhkom ledu, jesu li na drugu stranu prelazili? Nestajali? Kolika je ta čežnja za onim od preka bila?

Snovima su obale spajali dok skele, pa poslije čamce nisu napravili. Parnu motornu skelu izradili. Vlakove njome drugoj obali prevozili. Napokon, željeznom grdosijom premostili veliku vodu silnu. Rijeku moćnu. Gorostasa voljenog i proklinjanog. Dunav, prijatelja milog i neprijatelja omrznutog. Sreli se, zemlju obrađivali, trgovali, ribu lovili, slavili, tugovali, svadali se... Vojne dizali. Ratovali. Mostove rušili. Ponovno ih gradili. Pokidano spajali. Mirili se. Kao ljudi. Na opasnosti poplave pohare jedni druge upozoravali. Onima od preka odlazili. Prijateljevali. Ženili se. Obale zanaovijek orodili. Ljudi kao mostovi veliki.

M. K.

Nastup folkoraca iz Subotice na sceni Dječjeg kazališta u Osijeku

»Bunjevačko kolo« oduševilo Osječane

Nama je Osijek veoma drag grad i Osječani nas uvijek toplo i srdačno prime, rekao je Davor Dulić, voditelj folklornog ansambla

U okviru suradnje s HKUD »Željezničar«, u nedjelju 13. siječnja, u Osijeku su gostovali članovi HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice, a prelijepa dvorana Dječjeg kazališta bila je popunjena do posljednjeg mjesta i gledatelji su dugim pljeskom nagradili izvođače. Moram reći i što je primijetila kolegica sa Slavonske televizije: »Nije ni čudo, jer i najpoznatiji hrvatski folklorni ansambl 'Lado' svoje nastupe obično završava temperamentnim bunjevačkim splotom«.

RIJEČI DOMAĆINA: Subotičanima su domaćini bili HKUD »Željezničar« i evo što je izjavio njihov predstavnik i novinar *Vlatko Jurković*: »Prije nekoliko mjeseci izabrali smo novu upravu, pa smo na krilima Nove godine i nove uprave uspostavili i nove kontakte, i upravo danas su nam gosti naši prijatelji iz Subotice – 'Bunjevačko kolo', mada ih osobno poznajem već čitavu vječnost, s raznih smotri po Slavoniji i Baranji. Ovo je večeras zajednički nastup, mada naša postava nastupa samo s dvjema koreografijama, a ostalih deset prepustili smo našim gostima. Mi imamo u gradu društvene prostorije i lijepu dvoranu s pozornicom, no, željeli smo što ljepše ugostiti naše prijatelje te smo ih dočekali u ovoj lijepoj i reprezentativnoj dvorani Dječjeg kazališta Branka Mihaljevića, a očekujemo uskoro i poziv da gostujemo u Subotici«.

POZIV ZA POSJET: »Poziv je Osječanima upućen davnih dana«, rekao je umjetnički vodi-

telj »Bunjevačkog kola« *Davor Dulić* i nastavio: »Trebali su nastupiti jesenas, no, ispričali su se zbog parlamentarnih izbora, ali poziv je otvoren i trebamo samo usuglasiti termine. Naime, mi tijekom siječnja gostujemo u Beču, a onda nas čeka 'Veliko prelo' na Marin-dan, pa se nadam da će gostovanje 'Željezničara' uslijediti tijekom veljače. Već dulje vrijeme imamo kontakte s upravom 'Željezničara' i na poziv *Saše Hornjaka*, evo, večeras gostujemo u Osijeku, po prvi put ovako s cjelovečernjim koncertom, mada smo i ranije dolazili u Osijek i nastupali na Jesenskom sajmu u Tvrdi. Nama je Osijek veoma drag grad i Osječani nas uvijek toplo i srdačno prime, a i 150 km i nije neka distanca, pa se mi u Osijeku osjećamo kao kod kuće. I ove naše djevojke i momci već imaju poznanike ovdje, ta srećemo se na raznim smo-

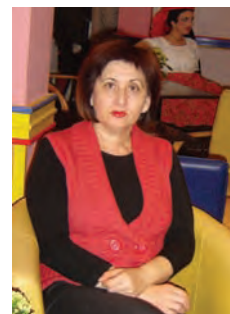
Dvorana Dječjeg kazališta bila je popunjena do posljednjeg mjesta

trama diljem Hrvatske, i to je ono što trebamo njegovati i razvijati, a Osijek i Subotica su gradovi prijatelji i već dulje vrijeme njeguju to prijateljstvo«.

Slavko Žebić

Bogata kulturna baština

»Meni je drago da smo našu redovitu manifestaciju 'Zimske radosti', koju već nekoliko godina održavamo u vrijeme zimskog raspusta, evo završili, ili da kažem nadopunili ovim prelijepim koncertom dragih nam gostiju iz Subotice, koji su nam prikazali dio bogate kulturne baštine bunjevačkih Hrvata, ali i dio bogate kulture Vojvodine, prije svega mađarske i rusinske plesove i igre, a naši su ih sugrađani znali nagraditi pljeskom«, rekla je *Jasminka Mesarić*, ravnateljica Dječjeg kazališta *Branka Mihaljevića* u Osijeku.

»Književno prelo« u Subotici

Hrvatska čitaonica – Subotica organizira »Književno prelo« koje će se održati u četvrtak 24. siječnja, u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« u 19 sati.

Ovom će prigodom biti predstavljena knjiga »Teška vrimena – izbor kazališnih komada Hrvata u Podunavlju« u nakladi Hrvatske čitaonice.

Posjetitelje u okviru programa očekuje praižvedba pučkog komada »Skupština na čošci« *Šime Ivića*, u adaptaciji i režiji *Marjana Kiša*, u kojoj igraju učenice 1. razreda gimnazije na hrvatskom jeziku. Također na programu je i praižvedba radio drame »Bunjevački bečarski kvartet« *Mirka Huske*. Posebni gosti večeri bit će glumci amaterskih kazališnih skupina.

Sjećanje na Iliju Kujundžića i Miju Mandića

Katolički institut za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« iz Subotice priređuje večer pod nazivom »Sjećanje na Iliju Kujundžića i Miju Mandića«, u povodu 150. obljetnice rođenja ove dvojice velikana, učenika i sljedbenika *Ivana Antunovića*. Večer će se održati 29. siječnja u čitaonici Gradske knjižnice. Predavači su mons. *Stjepan Beretić* i dr. sc. *Slaven Bačić*. Početak je u 19 sati.

SNV za osnivanje muzeja hrvatske himne

Srpsko narodno vijeće (SNV) povodom 130. godišnjice smrti skladatelja hrvatske himne *Josipa Runjanina* pokrenulo je inicijativu za osnivanjem muzeja hrvatske himne, javlja Vjesnik.

Prema prijedlogu SNV-a muzej bi trebao biti smješten u Glini, u kući obitelji *Peleš* u kojoj je 1846. Runjanin skladao melodiju na tekst pjesme *Antuna Mihanovića* »Hrvatska domovina«.

Ta je pjesma 1891. prihvaćena za hrvatsku himnu pod nazivom »Lijepa naša«.

U kući bi trebali biti postavljeni predmeti iz vremena skladanja himne, prije svega glasovir na kojem je himna skladana i na kojem je prvi put odsvirana.

Exit tim očekuje 25.000 stranaca

Exit tim d.o.o. izrazio je očekivanje da će ovogodišnji novosadski festival posjetiti više od 25.000 stranaca, a najavio je i promociju turističkog aspekta Exita, piše SEEcult.org.

Najavljen je organiziran prijevoz iz Beograda i Budimpešte, kao dviju destinacija gdje slijeće najveći broj inozemnih turista, a bit će ponuđen i niz atraktivnih turističkih sadržaja prije i nakon Exit festivala, kao i tijekom dana, uz 24-satni servis za brigu o inozemnim gostima.

Exit tim podsjetio je i na nedavnu preporuku u londonskom »Guardianu« o dolasku na Exit u srpnju, kao jednu od najzujbujljivijih turističkih destinacija i događaja 2008. godine.

»Guardian« je preporučio Exit kao »jedan od najatraktivnijih festivala u Europi« i »dobitnika nagrade za najbolji europski festival«, navodeći ga i kao alternativu Glastonburyju.

Početkom 2006. godine je i »Observer«, tjedno izdanje »Guadiana«, preporučio Exit kao najbolji festival na svijetu koji treba posjetiti te godine.

Sutra godišnji koncert folkloraca HKC »Bunjevačko kolo«

Tradicionalni godišnji koncert prve (reprezentativne) skupine Folklornog odjela HKC »Bunjevačko kolo« održat će se u subotu, 19. siječnja, u Velikoj dvorani HKC »Bunjevačko kolo«. Koncert počinje u 20 sati. Organizatori najavljuju bogat program u kojem će biti prikazan široki spektar koreografija. Cijena ulaznice je 200 dinara.

J. K.

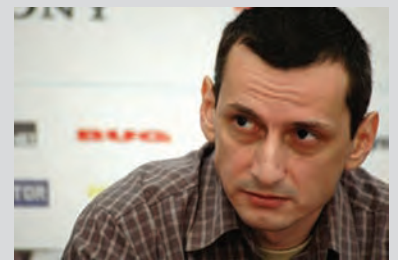
Predstavljanje »Rječnika govora bačkih Hrvata« u Somboru

U organizaciji HKUD »Vladimir Nazor« u Hrvatskom domu u Somboru, 31. siječnja bit će predstavljen »Rječnik govora bačkih Hrvata« dr. *Ante Sekulića* iz Zagreba. O djelu će govoriti – dr. *Andrija Kopilović*, mr. *Andrija Anišić*, dr. *Slaven Bačić* i sam autor. U okviru književne večeri bit će prikazan film o životu i radu dr. Ante Sekulića, autora *Rajka Ljubića*.

Filmu »Armin« nagrada kritike u Palm Springsu

Hrvatskom filmu »Armin« autora *Ognjena Sviličića* u nedjelju je na 19. međunarodnom filmskom festivalu u Palm Springsu, u Kaliforniji, dodijeljena nagrada kritike FIPRESCI za najbolji strani film, među 53 filma kandidata za ovogodišnju nagradu Oscar, Američke filmske akademije, piše Hina.

»Naš film Armin je među 53 filma dobio nagradu kritike, što je najvažnija nagrada na ovom festivalu«, rekao je Sviličić u telefonskom razgovoru iz Palm Springsa, ističući kako je to »prva nagrada u SAD-u« te ukupno 13 međunarodna nagrada filmu Armin.

»To je jedno od najvećih priznanja hrvatskom filmu u Americi u posljednje vrijeme«, istaknuo je Sviličić.

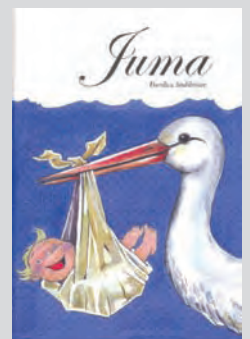
Na festivalu u Palm Springsu prikazano je 212 filmova, uključujući 65 premijera, iz 66 zemalja. Nakon Palm Springsa, film će u SAD-u sudjelovati i na filmskim festivalima u Clevelandu i Santa Barbari.

Na upit o novim projektima, rekao je kako nakon povratka iz SAD-a u istoj produkciji počinje raditi na novom filmu s radnim naslovom »Put u raj«, s temom iz turizma u Hrvatskoj.

Nova knjiga Đurđice Stuhldreiter

U izdanju splitske Naklade Bošković, krajem prošle godine objavljena je nova knjiga *Đurđice Stuhldreiter* poz nazivom »Juma«. Riječ je o tinejdžerskom romanu ove osječke autorice, koja je kao profesorica hrvatskog jezika i književnosti trenutačno uposlena u Subotici.

Prije ove *Đurđice Stuhldreiter* objavila je tri knjige za djecu koje su nedavno predstavljene u Subotici.

Obilježavanje 500. godišnjice rođenja najvećeg hrvatskog komediografa

Godina Marina Držića u Hrvatskoj

U ovoj godini navršava se točno 500 godina od rođenja najvećeg hrvatskog komediografa *Marina Držića*. Tim povodom, hrvatska Vlada je još u kolovozu prošle godine donijela odluku o proglašenju 2008. godine »Godinom Marina Držića« u Republici Hrvatskoj, najavivši da će Hrvatski sabor biti pokrovitelj svih događanja kojima se obilježava jubilej, dok je za njihovu realizaciju zaduženo Ministarstvo kulture. Kulturne institucije u Hrvatskoj pripremaju se za obilježavanje Držićeve godine, između ostalog, skupina znanstvenika HAZU-a radi na dokumentarnom filmu o Držiću.

Marin Držić je rođen 1508. u Dubrovniku, a umro 2. svibnja 1567. u Mlecima. Bio je svećenik i orguljaš u rodnome gradu, 1538. otišao je na studij u talijansku Sienu, a vratio se u Dubrovnik nakon sedam godina. S austrijskim grofom *Rogendorffom* putovao je u Beč i Carigrad, a između 1548. i 1558. napisao je i s različitim drušinama izveo sve svoje dramske tekstove – među kojima su najvažnije komedije »Dundo Maroje«, »Skup« (prema Plautovu predlošku) i »Novela od Stanca«, pastore »Tirena« i »Grižula« te tragedija »Hekuba« nastala prema Euripidovu djelu.

Poznavajući nacionalne literarne prethodnike, strica *Džoru Držića*, *Mavra Vetranovića*

Držić je stvorio djelo kojemu u to doba nema premca u Europi

i *Nikolu Nalješkovića*, iznimno upućen u sve zakonitosti talijanske eruditne komedije i kazalište nastalo na njezinim temeljima, Držić je stvorio djelo kome u to doba nema premca u Europi. Držićeve komedije i pastorele dovode na pozornicu lako prepoznatljiv, a ipak tako osebujan svijet našijenaca, vila i satira u kome se često, kao u izokrenutom zrcalu, prepoznaju sve značajke njegova vremena. U poetološki iznimno zanimljivim predgovorima svojim dje-

lima Držić se pokazuje misliocem o vremenu koje živi i o prilikama koje ga okružuju, a na pozornici su njegovi likovi predstavnici svih slojeva dubrovačkoga društva čiji humor stvara nezamjenjivi prostor propitivanja gotovo svih aspekata tadašnjega i budućega života.

Organizator kazališnog života u Dubrovniku i tvorac »zlatnoga« desetljeća hrvatskoga renesansnoga glumišta, Držić je ubrzo nakon premijere »Hekube« 1559. napustio rodni grad, živeći u Firenci i Mlecima. Od tamo je 1566. pisao toskanskom vojvodi *Cosimu I. Medicejcu* pet pisama, moleći ga da mu pomogne srušiti vladajuću dubrovačku oligarhiju, čin koji još do danas nije dobio jednoznačno tumačenje. Bijaše to posljednje što je taj pjesnik očajnik ili urotnik napisao, gdje je pod još uvijek nerazjašnjenim okolnostima umro i pokopan u zajedničkoj grobnici crkve Sv. Ivana i Pavla.

Od 1938., godine prve izvedbe »Dunda Maroja« u 20. stoljeću na pozornici HNK u Zagrebu, Držić postaje jednim od najizvođenijih hrvatskih dramatičara, ne samo na domaćim pozornicama i festivalima, već i u svijetu, a književnopovijesne, i ne samo takve interpretacije njegova djela, tvore danas zamašnu knjižnicu.

Priredio: D. B. P.

Prestižna titula ove godine u Engleskoj

Liverpool – europski grad kulture 2008.

Engleski grad Liverpool dobio je titulu Europskog grada kulture 2008. godine. Ova laskava titula koja se svake godine dodjeljuje drugom gradu, znači veliku čast, ali i veliku obvezu za grad kojem je dodijeljena.

Cjelogodišnje slavlje i program uključuje preko 350 događaja, a očekuje se preko dva

milijuna posjetitelja iz cijelog svijeta i zarada više od 100 milijuna funti.

Približno 50.000 osoba prisustvovalo je u prošli petak navečer spektaklu kojim je počela proslava proglašenja Liverpola europskim glavnim gradom kulture za 2008. godinu, prenosi agencija France presse.

Uz vatromet, akrobate i svakovrsnu glazbu, stanovnici Liverpola, zvani »Scousers« prema tradicionalnom kulinarskom pripravku, odali su počast naslijeđu svojeg grada.

Svečanost na otvorenom trajala je 40-ak minuta a glavna je zvijezda bio bivši član

Beatlesa *Ringo Starr* koji je zaključio večer izvođeci »Liverpool 8«, naslovnu skladbu s njegova novog albuma, prvog nakon 1974. godine, koji za nekoliko dana izlazi u čitavom svijetu.

Prisutni su imali priliku čuti pretpremijerno i najnoviji singl skupine The Wombats, podrijetlom iz tog grada, pod naslovom »Moving to New York«.

U programu »People's opening« sudjelovalo je ukupno 600 osoba – zborovi, djeca, plesači, slavne osobe.

Hina

I Stavanger uz Liverpool

Uz engleski Liverpool, i norveški grad Stavanger postao je europska prijestolnica kulture 2008. godine.

Norveški kralj Harald V. i kraljica Sonja bili su uvaženi gosti u subotu na svečanosti grada Stavangera koji je time obilježio uvod u kulturna događanja tijekom godine, nakon što je grad, uz engleski Liverpool, ponio titulu europske prijestolnice kulture za ovu godinu. U Stavangeru, gradu s oko 100.000 stanovnika, održat će se tijekom 2008. više od 120 kulturnih događaja na kojima će se predstaviti uglavnom nepoznati umjetnici. Gradsko poglavarstvo je u tu svrhu uložilo 55 milijuna dolara.

Cjelogodišnje slavlje i program uključuje preko 350 događaja: Liverpool

Andrea Pisac, »Dok nas smrt ne rastavi ili te prije toga ne ubijem«, Algoritam, Zagreb, 2007.

Ljubav kao nesavladiva sila

U ime svojih likova spisateljica pita i odgovara, pati i likuje, traži i pronalazi istinu kakvu samo rijetki uspijevaju pronaći. Zbog upornosti i snage kojom to čini, ali nadasve zbog čvrste vjere u pobjedu onog što jedino pobijediti može, zaslužuje posebno priznanje

Piše: Đurđica Stuhlreiter

Mlada spisateljica *Andrea Pisac* (Kutina, 1975.) svoje opredjeljenje za književnost najavila je vrlo rano. Već sa šesnaest godina osvojila je nagradu za internacionalnu kratku priču u časopisu »Current«. Odluku je potvrdila 2001. kada je objavila kratku zbirku priča »Odsuće«, kao nagradu za pobjedu na natječaju Studentskog centra za najbolju debitantsku knjigu. Trenutno istražuje antropologiju književnosti i piše doktorat na sveučilištu u Londonu i, naravno, piše – na hrvatskom i engleskom.

Kada se na hrvatskoj književnoj sceni pojavi neko novo žensko ime, često smo je skloni uspoređivati s već postojećim spisateljicama. Rezultat toga obično je svrstavanje na onu stranu literarne pozornice koja je određena za tzv. žensko pismo, kao da je sama *ženskost* već dovoljan razlog da netko piše kao i sve ostale pripadnice njezina spola. U slučaju autorice koja nam u knjizi *Dok nas smrt ne rastavi ili te prije toga ne ubijem* nudi na čitanje svojih dvanaest priča, to nikako ne bismo mogli učiniti.

NADASVE SVOJA: Olako svrstavanje ne dolazi u obzir iz nekoliko razloga. Niti njezino prezime kao da ne dopušta naglašavanje spola uz oblik u muškom rodu, tražeći da autoricu ponajprije promatramo kao pisca, a ne nekog tko bi piše na ženski način. Naravno, ukoliko se o takvom pisanju uopće može govoriti a da se ne pobuni zdrav razum koji nam govori da književnost može biti samo dobra ili loša, a ne muška ili ženska.

Svrstavanje nije moguće niti stoga što se ovom knjigom Andrea Pisac predstavlja kao nadasve svoja, ostavljajući na bijelom papiru tragove kakve samo ona može. Ti su tragovi ponekad ravni i odrješiti, ponekad naglašeno strastveni ili blago erotizirani, ali uvijek se u konačnici zbijaju u gusto tkivo teksta koje valja pažljivo iščitati.

INTIMNA MOTRIŠTA: Andra Pisac piše o malim stvarima zaogrnutim u plašt velikih emocija. U njezinim pričama ima mjesta tek za nekoliko likova, nipošto za velike događaje. Zaustavljeni životni prizori koje ona stavlja pod lupu teško da bi mogli izmijeniti svijet, ali itekako mogu uzdrmati svemire u kojima se za opstanak bore vlastita intimna motrišta. Najveće se drame ionako zbivaju u samim likovima, nalazeći ishodište u onom što nije vidljivo svakome. Stvarnost izvanjskog svijeta priprosta je i nezanimljiva jer ju može vidjeti svatko te joj ne treba još i znatiželja pisca. Dobro to zna autorica pa joj je za dobru priču dovoljno samo dvoje – Ona i On. Osjetljivo oko uporno će ih vrebati i čekati trenutak kada će do kraja ogoljeti svoje postojanje. Dogodit će se to onda kada ih ljubav uzme pod svoje, pretvarajući sve ostalo u blijedu sliku tobožnjeg života.

Pravi punokrvni život prostrujat će tek kada Dvoje budu sami jedno naspram drugog, zaboravljajući sve banalnosti što se inače pretenciozno zovu životom. U situacijama kada padaju sve maske i kada nema ničeg u što bi se mogla preinačiti prava istina o onom što im se događa, Andrea Pisac dolazi na svoje. U ime svojih likova ona pita i odgovara, pati i likuje, traži i pronalazi istinu kakvu samo rijetki uspijevaju pronaći. Zbog upornosti i snage kojom to čini, ali nadasve zbog čvrste vjere u pobjedu onog što jedino pobijediti može, naša spisateljica zaslužuje posebno priznanje.

DVOJE KAO JEDNO: Pisac iz njezina prezimena nalazi svoju potvrdu u stvaralačkom postupku, u izbrušenim rečenicama i osjećaju za detalje. Dvoje u njezinom rukopisu uglavnom su jedno, isprepleteni i povezani u čvorove strasti i (ne)ispunjenih želja. No, u nekim će pričama načiniti ustupak i podariti slobodu spisateljici u sebi. Ženski će se dio para nekim čudom tada osamostaliti i nakratko krenuti svojim putem u pričama »Zaposlenac«, »Netko mora biti žena u ovoj kući« ili »Odstajanje od sebe«, ali će zato povratak na put koji je spisateljica zacrtala u ostalim pričama biti još uvjerljiviji.

Priča po kojoj je dobila naslov čitava ova zbirka, zacijelo će čitatelje navesti na razmišljanje više no i jedna druga. Možda će i zastrašiti njezina prijetnja vremenom koji treba ispuniti prije kraja, ali pažljivi »štitioci« zasigurno će promišljati drukčije. I mnogi će se složiti kako bi podnaslov knjige mogla ukrasiti jedna druga priča – »Nema afrodizijaka do usamljenosti«. Ljubav kao nesavladiva sila, čežnja i strast, istina kojom smo nagrađeni poput junaka oživljenih perom mlade spisateljice, dobit će u tom svjetlu neko sasvim drugo značenje.

FOKUS Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo iz Subotice raspisuje

NATJEČAJ

za sufinanciranje projekata iz oblasti kulture, znanosti i djelovanja mladih za 2008. godinu

Natječaj za sufinanciranje projekata iz oblasti kulture, znanosti i djelovanja mladih za 2008. godinu koji su:

- od posebne važnosti za društvenu skupinu mladih s teritorija Subotice i od opće važnosti za gradsku zajednicu;
- koji pridonose afirmaciji stvaralaštva mladih i afirmaciji različitih kulturnih vrijednosti i tolerancije;
- koji suvremenim pristupom u osmišljavanju i realizaciji projekata pridonose promaknuću kulturnog života.

OPĆI UVJETI NATJEČAJA:

Natječaj je otvoren od 15. siječnja do 15. veljače 2008. godine.

Rezultati se donose najkasnije u roku od sedam dana od dana zatvaranja Natječaja.

Pravo sudjelovanja imaju pojedinci, udruge građana, nevladine organizacije, društvene i ustanove kulture s teritorija Općine Subotica čiji će projekti biti održani u vremenskom razdoblju od 1. ožujka do 27. prosinca 2008. godine.

Prijava na Natječaj se podnosi pismeno, uz popunjeni Upitnik i Izjavu i prilaganje potrebne dokumentacije.

Upitnik i list za popunjavanje Izjave se mogu dobiti u prostorijama Fondacije (Matka Vukovića 1, Subotica) svakim radnim danom od 10 do 12 sati.

Popunjeni Upitnik i Izjava, zajedno s dokumentacijom, podnose se u prostorijama Fondacije svakim radnim danom od 10 do 12 sati ili šalju poštom na adresu: FOKUS – Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo, Matka Vukovića 1, 24000 Subotica.

Fondacija neće podržati projekte vezane s radom političkih partija, vjerskih i vojnih organizacija, te projekte koji se odnose na troškove infrastrukture organizacija.

Prijave koje budu dostavljene izvan navedenog roka i prijave s nepotpunom dokumentacijom neće biti uzete u razmatranje.

Prijedlozi projekata koji nemaju više izvora financiranja neće biti uzeti u razmatranje, odnosno FOKUS Fondacija ne može biti jedini donator sredstava za projekt.

Pravo sudjelovanja nemaju nositelji projekta koji su u ranijem natječaju FOKUS Fondacije dobili sredstva, a koji do trenutka raspisivanja Natječaja nisu ostvarili projekt, kao i nositelji projekta podržanog od strane FOKUS Fondacije po ranijem natječaju, koji nisu podnijeli službeno izvješće o ostvarenom projektu.

Fondacija može utjecati na ostvarivanje odobrenih projekata, a kakvoću ostvarivanja projekata provodi Evaluacijski tim FOKUS Fondacije.

Fondacija ima obvezu da 70 posto sredstava odobrenih za određeni projekt dodijeli izravno prije početka ostvarivanja projekta (najmanje sedam dana prije početka ostvarivanja projekta), a preostalih 30 posto poslije ostvarenog projekta i pozitivnog izvješća Evaluacijskog tima Fondacije.

Fondacija može tražiti dodatne informacije od podnositelja projekata.

Odluka Upravnog odbora je konačna.

Natječaj se raspisuje na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku.

Natječaj se raspisuje u sredstvima javnog informiranja i na web portalu FOKUS Fondacije: www.fokus-su.org.yu.

POSEBNI UVJETI NATJEČAJA:

Za sudjelovanje na Natječaju potrebno je dostaviti:

1. Popunjen Upitnik
2. Potpisanu Izjavu u kojoj autor projekta (pojedinaac ili u ime organizacije) jamči da će poslije realizacije prikazati dokaz o ostvarenom projektu (izvješće o ostvarenom projektu, priznanice o plaćenju roba, autorskom honoraru i slično)
3. Detaljan opis projekta
4. Kratki životopis i preslik vrijedećih dokumenata autora projekta, odnosno kratki životopis i preslik vrijedećih dokumenata sudionika projekta u ime organizacije koja realizira projekt.
5. Detaljan financijski plan (priloženi predračuni pozitivno utječu na odluku Upravnog odbora).

Dokumentarni film Vedrana Kuntića prikazan na festivalu »Filmski Front« u Novom Sadu

Ideja za nove filmove mu ne manjka:
Vedran Kuntić

»Zanimaju me dirljive ljudske priče«, kaže na početku razgovora 21-godišnji Vedran Kuntić iz Subotice, koji se, uz posao grafičkog dizajnera u jednom

Od kamermana do autora

trgovačkom poduzeću, bavi snimanjem dokumentarnih filmova. Njegovo prvo ostvarenje »Volja može sve« prikazano je na festivalu malih i neovisnih filmskih produkcija »Filmski Front« u Novom Sadu, održanom krajem prošle godine.

»Film govori o momku Slavku Adamovu koji je rođen bez gornjih ekstremiteta. Povod za film je njegovo sudjelovanje na maratonu osoba s invaliditetom, na kojem je osvojio treće mjesto. Također, on kroz film priča svoju životnu priču«, opisuje Vedran svoj prvi film, kojeg je u cijelosti sam snimio, montirao i režirao.

U svijet »pokretnih slika« ušao je kao kamerman. Neko vrijeme bio je suradnik emisije na hrvatskom »TV Prizma«, koja se emitirala na subotičkoj YU Eco televiziji, a trenutno radi za emisiju »Prizma« na RTV-u, privatnu produkciju »Dinovizija« iz Subotice i samostalno.

Na snimanje dokumentaraca odlučio se na nagovor svojeg poznanika Ivana Ivkovića Ivandekića, također autora nekoliko dokumentarnih filmova.

»Snimiti dokumentarni film nije bilo baš lako, kako sam to na početku mislio. Pomoglo mi je nekoliko knjiga iz oblasti filma i režije«, objašnjava mladi autor.

Ideja za nove filmove mu ne manjka. Trenutačno, kako kaže, snima film o čovjeku iz Ljutova, koji živi u teškim egzistencijalnim uvjetima, a san mu je otići u Svetu Zemlju. Također, planira snimiti film o dvije sestre u poznoj dobi koje žive na salašu pokraj Bikova u skromnim uvjetima, kakvi su rijetko poznati suvremenoj civilizaciji. U novim projektima, koje će i dalje raditi »samofinancirajući«, imat će suradnike. Autorsku glazbu radit će Filip Čeliković, dok će za snimanje tona i rasvjetu biti zadužen Novica Miljački.

Svoj prvi film »Volja može sve«, nastao prošle godine, planira slati dalje na festivale. Prva na redu je Revija amaterskog filma u Zagrebu, a budući da je film titlovan na engleski, konkurirat će i na drugim festivalima u inozemstvu.

D. B. P.

Suradnja Subotičkog tamburaškog orkestra i Vojvođanskog mješovitog zbora

Stare pjesme u novom ruhu

Tamburaši i pjevači: na koncertu skupa osamdesetak izvođača

Nakon uspješnog koncerta proteklog vikenda u novosadskoj sinagogi, Subotički tamburaški orkestar i Vojvođanski mješoviti zbor priredili su reprizu u Velikoj vijećnici Gradske

kuće u Subotici u utorak, 15. siječnja. Slušajući koncert pod nazivom »Novogodišnji gala koncert« publika je uživala u dva sata kvalitetnog i nesevakidašnjeg repertoara. »Na programu

su se našle poznate pjesme obrađene na jedan više umjetnički način. Namjera nam je bila da se ove pjesme obuku u 'novo ruho' i tako približe svjetskoj publici, te u budućnosti prezentiraju širom Europe. Naime, iskustvo nam govori kako je do sada naša pjesma u izvornom obliku za većinu svjetske publike bila samo jedna egzotika i ništa više«, pojašnjava ravnatelj Subotičkog tamburaškog orkestra Stipan Jaramazović.

Nazočni na koncertu mogli su čuti Vojvođanski mješoviti zbor, kojim je dirigirao Andrej Bursać, u izvedbi pjesama – »A što ti je mila kćeri«, »Sedi Mara«, »Ko te ima taj te nema – Jesenje lišće«, »Noćas nisu sjale« te »Ja sam rođen tamo na salašu – Škripi deram« u novom aranžmanu, kojeg je uradio Zoran Mulić.

Subotički tamburaški orkestar izveo je splot »Gine vene...«, splot mađarskih pjesama u aranžmanu Stipana Jaramazovića te »Ča Lozine vragolije« u aranžmanu Stipana Prčića Baće. Pjesmom »Tijo noći – Nebo je tako vedro« započeli su dio zajedničkog programa. Tako je publika do kraja večeri, uz dva bisa, uživala u numerama za koje aranžman potpisuje Zoran Mulić.

Generalni pokrovitelj ovog koncerta bilo je Izvršno vijeće AP Vojvodine.

J. Kujundžić

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana

Bez prestanka se molite!

Tradicionalni susret u svim sestrinskim kršćanskim crkvama, Svjetska molitvena osmina za jedinstvo kršćana, ove godine proslavlja 100. obljetnicu. Pod sloganom »Bez prestanka se molite!«, Svjetska molitvena osmina za jedinstvo kršćana u Subotici započinje danas, u petak 18. siječnja i trajat će do 25. siječnja.

Svi molitveni susreti osmine započinju u 17 sati.

1. »Bez prestanka se molite!«

Petak, 18. siječnja - Crkva svetog Jurja (Trg Paje Kujundžića 2)

2. »U svemu zahvaljujte«

Subota, 19. siječnja - Reformatorska crkva (Somborska cesta 6)

3. »Opominjte neuredne, sokolite malodušne«

Nedjelja, 20. siječnja - Pravoslavna crkva Vaznesenja Gospodnjeg (Zmaj Jovina 22)

4. »Pazite da tko komu zlo zlom ne uzvrat, nego uvijek promičite dobro jedni prema drugima i prema svima«

Ponedjeljak, 21. siječnja - Crkva svetoga Roka (Beogradska cesta 52)

5. »Budite velikodušni prema svima«

Utorak, 22. siječnja - Evangelistička crkva (Braće Radića 17)

6. »Uvijek se radujte! Bez prestanka se molite«

Srijeda, 23. siječnja - Crkva Svetoga Križa (Ulica 27. ožujka 1)

7. »... podržavajte slabeg«

Četvrtak, 24. siječnja - Crkva svete Marije (Karadorđeva cesta 89)

8. »Gajite mir među sobom!«

Petak, 25. siječnja - Katedrala-bazilika svete Terezije Avilske. Svetkovinom obraćenja svetog Pavla te pontifikalnom koncelebriranom svetom misom na kojoj će sudjelovati biskupi svih kršćanskih crkava našeg područja završava se molitvena osmina za jedinstvo kršćana.

J. K.

Konzulica gerant Republike Hrvatske u Paulinumu

Prvi posjet

Neposredno prije blagdana i nove godine gimnaziju i sjemenište Paulinum posjetila je konzulica gerant Republike Hrvatske u Subotici Ljerka Alajbeg. Ovaj posjet je bio prvi otkada je konzulica u Subotici. Konzulicu je primio i pozdravio direktor Klasične biskupijske gimnazije Paulinum Josip Mioč. Nakon toga

priredjen je prigodni program u čast gošće. Dražen Dulić, učenik naše gimnazije, kratko je predstavio školu, a zatim su slijedile glazbene točke i recitacije. Na kraju programa govorila je konzulica Alajbeg i istaknula je važnost učenja i stjecanja znanja, koje je neophodno za bolju budućnost. Govorila je i o sebi, o svojoj službi, koju obavlja u našoj zemlji. Na kraju posjeta učenici su joj zahvalili buketom cvijeća i tiskanim izdanjima o životu i radu gimnazije Paulinum.

Tribina mladih u Katoličkom krugu

»A teizam i kršćanski relativizam« tema je tribine mladih koja će se održati u nedjelju, 20. siječnja u Katoličkom krugu s početkom u 19 sati. Predavač je p. Tadej Vojnović iz Novog Sada. Pozivaju se svi mladi na Tribinu te mini žurku nakon predavanja a u povodu poklada.

P. G.

Festival hrvatskih duhovnih pjesama

»HosanaFest 2008.«

Festival hrvatskih duhovnih pjesama »HosanaFest« održat će se u Subotici u nedjelju 7. rujna 2008. Festival je natjecateljskog karaktera, u organizaciji Povjerenstva za pastoral mladih Subotičke biskupije, te tim povodom Organizacijski odbor Festivala raspisuje natječaj za prijem skladbi za »HosanaFest 2008.«

Natječaj je otvoren od 1. veljače 2008. i traje do 1. travnja 2008.

Uvjeti natječaja su sljedeći: skladbe tematski moraju imati kršćanski karakter, skladbe ne smiju biti već objavljene niti javno izvedene, trajanje skladbe ne smije biti dulje od 4 minute, uredno potpisani autori glazbe, teksta i aranžmana, potom, autor i glavni izvođač pjesme ne smiju biti mlađi od 16 godina te u vokalno instrumentalnom sastavu ne smije biti više od 15 osoba.

Prijava na natječaj dostavlja se na CD-u ili

putem elektroničke pošte, a obvezno mora sadržavati sljedeće: oglednu demo snimku pjesme (snimka ne mora biti studijska, ali glazbeno-produkcijski treba biti što sličnija izvedbenoj verziji). Pjesma može biti poslana i u mp3 formatu s minimalnom rezolucijom od 192 kbps. Osim toga, prijava mora sadržati tekst pjesme u Word formatu, notni zapis osnovne melodijske linije pjesme s potpisanim tekstom i natpisanim akordima na CD-u (skenirano u JPG formatu) ili ČITKO ispisani ili otisnani u dvije kopije, kraću biografiju izvođača sa svim potrebnim podacima (adresa, telefon, e-mail, web i sl.), navesti zajednicu u kojoj se djeluje te potvrdu svećenika.

Prijave koje ne budu ispunjavale gore navedene uvjete, kao i skladbe upitne originalnosti neće uopće biti razmatrane od strane stručnog povjerenstva.

Organizatori napominju kako autori slanjem skladbe na natječaj jamče za njezinu originalnost, te daju svoju suglasnost za izdavanje skladbe na festivalskom CD-u. Naknadno utvrđivanje neoriginalnosti skladbe povlači za sobom sankcije određene pravilnikom »HosanaFesta«. Prijavljene skladbe ne mogu se povući, niti će biti vraćene.

Rezultati natječaja bit će objavljeni 20. travnja 2008. u web prezentaciji HosanaFesta, a moći će se naći i u drugim medijima. Izvođači čije skladbe stručno povjerenstvo uvrsti u program Festivala, trebaju studijsku snimku dotične skladbe, te njenu matricu dostaviti najkasnije do 20. lipnja 2008.

Redoslijed nastupa na »HosanaFestu« određuje festivalski Organizacijski odbor.

Radove slati ili dostaviti na adresu:

»HOSANAFEST 2008.« Gajeva 2, 24000
SUBOTICA, Vojvodina-Srbija
tel. +381(0)25/482-496
e-mail: hosanafest@yahoo.com
www.hosanafest.suboticka-biskupija.info

J. K.

Piše:

mons. dr. Andrija Kopilović

Ovih dana bilo je više susreta. Predavalo se, slušalo, komentiralo i razgovaralo. Jednom riječju, bilo je korisno i potrebno. Međutim, nakon svega radi zaključka susretanja kao i doživljaja, ispričao bih dvije priče. Negdje sam ih čitao ovih dana.

PAZITI NA JEZIK: Prva je o poznatom grčkom piscu *Ezopu*. On je svojom vanjšinom bio ružan ali je bio pametan. Jednoga mu dana gospodar reče: Ezope, sutra mi moraš pripremiti ručak od najljepše stvari koja postoji na ovom svijetu! Ezop je uzeo jezik, skuhao ga i poslužio svoga gospodara. Odmah ga je upitao: – Zašto si mi skuhao ovaj jezik? Zato jer si mi ti naredio da skuham i priprelim najbolju stvar koja postoji na ovom svijetu. – Zar je jezik, prema tvomu mišljenju, najbolja stvar na svijetu? – Je, jer jezik služi da se njime kaže istina, da se drugome izrekne ohrabrenje, utjeha i dobri savjet. Gospodar je priznao da njegov rob ima pravo. – Sutra ćeš mi za objed pripremiti najgoru stvar na svijetu! Ezop je sutradan uzeo jedan drugi jezik, skuhao ga i pripremio gospodar. – Ponovno jezik? Zar nije, prema tvomu mišljenju, jučer bio najbolja stvar na svijetu? – Da, ali može postati najgora stvar na ovom svijetu. To je kada jezik vrijeđa, kada svjedoči lažno, kada zlo savjetuje ili uvodi u toliko griješnih prigoda. Prva pouka: U susretima i Razgovoru smo iskusili koliko je jezik najbolja stvar na svijetu. Sreća, uspjeli smo izbjeći opasnost da je on i najgora stvar na svijetu. Pazili smo na svoj jezik. Bilo je dobro i korisno. Bilo bi još bolje da nad našim glavama nije lebdjela svaki čas opasnost da se zaboravimo, te iskusimo i onu lošu stranu jezika koja je inače prisutna i svatko od nas ima iskustvo kako je gorko.

ZAJEDNIČKA BAŠTINA: Jedan događaj se zbio nedavno u Švicarskoj. U jednomu express restoranu, samoposluživanju ili kako ga god zvali, neka je gospođa uzela posudicu s juhom i uputila se prema jednomu od slobodnih stolova. Sjeti se da je zaboravila žlicu. Na stol stavi posudicu i vrati se uzeti žlicu. Kada se vratila, iznenađenje! Jedan je crnac sjeo nasuprot nje i njezine juhe. On je imao žlicu i mirno je jeo juhu. – Hm! Zar mi je i ovo trebalo!? – mislila je u sebi. – Čini mi se da je miran. To mu lice odaje, a i meni se tako čini. Uljudan je. Bolje mi je da se pomirim i sve okrenem na dobro. Tako razmišljajući sjedne nasuprot njega, povuče posudu prema sredini stola k sebi s obveznim: – Oprostite! Crnac

Život je moguć u razgovoru i istini s ljubavlju

Razgovori

Baština koju imamo je

zajednička. Stol za kojim

sjedimo je zajednički.

Dobra koja nam je Bog

podario su zajednička.

Isključivo od naše duhov-

nosti i uljudnosti ovisi

hoćemo li dijeliti bogat-

stvo baštine zajedno i tako

održavati život, hoćemo

li ostati za istim stolom

i tako svjedočiti ljubav?

Čini mi se da naši susreti i

razgovori imaju budućnost

samo onda ako među nama

ostane ljubav. Ona pobje-

đuje, pa i danas. Poruka

ovih susreta i tjedna u kom

se sada nalazimo – tjedan

molitve za jedinstvo kršća-

na – jasno poručuje: život

je moguć u razgovoru i

istini s ljubavlju.

nije ni odgovorio nego se samo široko osmjehnuo. I gospođa počne jesti. No, crnac uljudno malo povuče posudu prema sebi i nastavi jesti. To je učinio tako polako i uljudno da je gospođa dopustila da posudatanjur ostane na sredini stola. Razoružao ju je svojim ponašanjem. Dapače, počela je u sebi smišljati lijepa pitanja za njega, pogotovo što se tiče njegove šutljivosti. Završili su s juhom. Crnac ustade i daje joj znak da bude mirna i da se ne miče. Malo potom vrati se s posudom pečenih krumpirića i stavi ih na sredinu stola. I s krumpirićima bilo je kao i s juhom. Ponovno je ustao i otišao, jer je njegov objed završio. Pozdravio je bijelu gospođu s osmijehom i zahvalom. Gospođa je također završila jelo. Došla se k sebi od iznenađenja, te tražeći rukom svoju torbicu, koju je objesila o stolicu, ali torbice nije bilo... Netko ju je odnio!? – Ma, je li moguće? Je li istina?... To znači onaj crnac...!? Počela je udarati i vikati da trče za njim i da ga presretnu, da ga zaustave. Dok je tako bila izvan sebe i bezglavo se okretala, ugledala je svoju torbicu o naslonu jedne stolice, dva reda iza mjesta na koje je poslije sjela, a na stolu je još bila posudica s juhom, iz koje se više nije dizala para, jer se ohladila, a žlice još nije bilo, jer je njezina vlasnica zalutala. U jednomu trenutku bilo joj je sve jasno što se dogodilo. Afrikanac nije došao pojesti njezinu juhu. Ona je pogriješila stol i otišla jesti i juhu i krumpiriće onoga crnoga gospodina. On nju nije ni za što optužio. Druga pouka: Baština koju imamo je zajednička. Stol za kojim sjedimo je zajednički. Dobra koja nam je Bog podario su zajednička. Isključivo od naše duhovnosti i uljudnosti ovisi hoćemo li dijeliti bogatstvo baštine zajedno i tako održavati život, hoćemo li ostati za istim stolom i tako svjedočiti ljubav? Svakom se može dogoditi da svoju »torbicu« negdje drugdje ostavi, ali će je naći kada pogleda očima ljubavi. Davno je zapisao apostol Pavao da ljubav sve podnosi, sve prašta, svemu se nada i ljubav nikad ne prestaje. Taj isti Apostol tvrdi da će nestati i vjera i ufanje, a ostat će ljubav. Čini mi se da naši susreti i razgovori imaju budućnost samo onda ako među nama ostane ljubav. Ona pobjeđuje, pa i danas. Poruka ovih susreta i tjedna u kom se sada nalazimo – tjedan molitve za jedinstvo kršćana – jasno poručuje: život je moguć u razgovoru i istini s ljubavlju.

Povratak u klupe

Školsko zvono opet zvoni

Nakon božićnih blagdana i novogodišnjeg raspusta, u utorak 15. siječnja nastavljeno je prvo polugodište školske 2007./08.

Piše: Dražen Prčić

Tri su tjedna škole, tijekom božićnih blagdana i novogodišnjeg raspusta, bile puste i prazne. Školarci svih dobnih uzrasta s radošću su ih napustili posljednjim prosinačkim školskim zvonom. Umjesto brojnih sati, gradiva, zadaća, ispitivanja, ocjenjivanja i ostalih dodatnih obveza, uslijedilo je vrijeme »slobode« i beskrajnog uživanja u njoj.

RASPUST: Prekrasan »bijeli« Božić, ogrnut snijegom koji već godinama nije padoo koncem prosinca, dodatno je uljepšao idilu najljepšeg od svih blagdana. Uslijedio je i doček Nove nam 2008. godine, a potom i još dva tjedna zimskog raspusta koje je svatko prema svo-

Andreja Dulić,
učenica OŠ »Vladimir Nazor«, Đurđin

Zimski je raspust bio super, ponajviše jer je bilo puno snijega, a samim tim i snježnih igara. I normalno, nitko od nas nije ni »dotaknuo« školske knjige, čak ni torbu i ostali nastavni pribor. Ostala su, eto, još dva tjedna od prvoga polugodišta i iskreno se nadam kako će mi ocjene prije zimskoga raspusta ostati iste, jer sam uvijek bila odlična, do sada. Mislim kako ova novina glede nastavljanja polugodišta nakon zimске stanke nije baš dobra, jer mislim da je napravljen prekid između gradiva i učenja, što je dijelom i naša pogreška, Ali raspust je raspust...

jim željama i mogućnostima mogao iskoristiti kako je najbolje mogao i znao. Netko je otišao zimovati u planine, netko je možda otputovao u toplije krajeve bježeći od zime koja je surovo vladala prvom polovicom siječnja, netko je posjetio rodbinu i prijatelje u drugim gradovima ili na selu, ali najveći broj školske populacije »ferije« je proveo doma. Na sreću, već spomenutoga snijega je bilo i više nego dovoljno za »zimské radosti«, pa su se najmlađi mogli sanjkati i grudati do mile volje, a tijekom raspusta napravljen je i puno »snježnih ljudi«. Stariji

školski uzrast nije baš pretjerivao u »snježnim radostima«, nego je najviše vremena, po već ustaljenom običaju, provodio u toplim sobama pred zaslonima svojih osobnih računala, radeći ono što najviše vole. Chatajući. Ovoga puta, nespustano brojnim školskim obvezama. Jer zato i postoji raspust...

NASTAVAK POLUGODIŠTA: Prvim jutarnjim školskim zvonom u osnovnim i srednjim školama ovoga je utorka završen zimski raspust i nastavljeno prvo polugodište tekuće školske godine. Za razliku od prijašnjih godina ustaljene prakse, ovoga puta raspust nije označio i kraj prvoga dijela nastavnog plana za 2007./08. godinu, nego povratkom u školske klupe slijede još dva tjedna finaliziranja gradiva i ocjena. Kako će se ova novina odraziti na završne ocjene trenutačno više nego »odmornih« školaraca ostaje nam tek da vidimo za dva tjedna, 25. siječnja, kada se i službeno završava prvo polugodište. Kako su proveli svoj zimski raspust i što misle o novini glede nastavka prvog polugodišta nakon odmora, upitali smo školare.

Jasna Šarčević,
učenica Politehničke škole, Subotica

Raspust mi je zbilja prošao brzo, budući da sam stalno imala probe sa Subotičkim tamburaškim orkestrom, jer smo se pripremali za nekoliko nastupa. Iako je raspust trajao cijela tri tjedna, škola je brzo počela. Treba ponovno učiti i vratiti se svakodnevnim školskim obvezama. Zbog ova dva tjedna koja su ostala do kraja prvog dijela školske godine, meni je malo teže jer sam se opustila tijekom raspusta i sada ću morati uložiti više energije i truda.

Opstipacija (zatvor)

Piše: dr. Marija Mandić

Opstipacija je otežano pražnjenje oskudne, tvrde stolice. Možemo reći kako nema pravila o tome što je redovita stolica, jer koliko god se ljudi međusobno razlikuju, utoliko se razlikuje i dinamika njihove probave. Dinamika pražnjenja crijeva 2-3 puta dnevno ili 2-3 puta tjedno smatra se normalnom. Neki ljudi smatraju kako moraju imati stolicu svaki dan. To nije točno – ne postoji strogo određeni broj stolica koji osoba mora imati. Broj stolica ovisi o mnogo čimbenika, ponajviše o vrsti hrane koju jedemo, unosu tekućine, kretanju... Naš probavni sustav u roku od nekoliko sati izvuče hranjive tvari iz hrane koju jedemo i pijemo, prenese ih u krvotok, a samim tim i u cijeli organizam. Ostatak tvari u crijevima priprema se za izlazak iz organizma, prolazi 6 metara tankog crijeva, te zatim kroz debelo crijevo gdje se iz njega izvlači voda. Tako je tvar spremna za izbacivanje iz organizma. Što se duže stolica zadržava u debelom crijevu postaje tvrda, a pokazano je da se kod takvih osoba češće javljaju razne bolesti, čak i tumori i da imaju kraći životni vijek.

POJAM OPSTIPACIJE:

- crijeva se prazne rjeđe od 3 puta tjedno (ili rjeđe nego treći dan kod odraslih i četvrti dan kod djece)
- potrebno je napinjanje i pritisak kod pražnjenja crijeva,
- postoji osjećaj nepotpunog pražnjenja crijeva

Naš užurbani suvremeni način života je možda kriv za većinu slučajeva opstipacije. Najvjerojatnije zato što ne jedemo dovoljno vlakana ili ne pijemo dovoljno vode, to što ne vježbamo dovoljno i to što si ne odvojimo vrijeme da odgovorimo na nepogrešiv poriv za obavljanje nužde. Zatvor može izazvati i uzimanje nekih lijekova (kao što su preparati željeza i kalcija, neki diuretici, lijekovi protiv kiseline u želucu, antidepresivi, antihiperten-

zivi i slični). Emocionalne i psihološke tegobe mogu pridonijeti učestalosti zatvora. Također promjena načina prehrane na putovanju, loše prehrambene navike, starost i trudnoća skoro redovito dovode do ovog problema.

Evo što možemo učiniti:

1. Jesti hranu koja sadrži dosta ostataka (celuloznih vlakana)

Hrana bogata vlaknima čini stolicu voluminoznom i mekanijom. Posebno su bogate vlaknima jabuka, breskva, borovnica, prokulica, brokoli, kupus, sirova mrkva, špinat, cvjetača (karfiol), tikvice, grašak, grah, mekinje, ječmena i zobena kaša, punozrnasti kruh. Vlaknastu hranu treba postupno uvoditi u prehranu kako bi se organizam na nju naviknuo. Poželjno je ograničiti unos hrane koja nema ostataka: sladoled, sir, meso, čips, pizze.

2. Redovito uzimajte doručak

Stimulirat ćete pokretljivost crijeva i na taj način potaknuti prirodne impulse pražnjenja crijeva oko sat vremena nakon jela.

3. Piti dovoljno tekućine

Tekućina poput vode, voćnih sokova i sokova od povrća, bistre juhe, omekšava stolicu i olakšava njen prolaz kroz crijeva. Smatra se kako je oko 2 l tekućine dnevno dovoljno. Najprikladniji napitak za ovaj problem je mineralna voda, posebno ona obogaćena magnezijem. Potrebno je izbjegavati pića koja u sebi sadrže kofein ili alkohol jer ona zapravo isušuju organizam.

4. Redovito se kretati

Redovita tjelovježba održava tijelo aktivnim i pomaže rad crijeva. Stoga ne morate postati vrhunski sportaš – pola sata šetnje dnevno učinit će svoje. Brzo hodanje, gimnastiranje, vožnja bicikla ili plivanje pomoći će vam u održavanju normalne crijevne funkcije.

5. Slušati svoje tijelo

Nemojte potiskivati prirodni nagon za pražnjenjem crijeva. Čak i u stresnim situacijama ostavite si za to dovoljno vremena.

6. Savjetovati se s liječnikom u svezi s lijekovima koje uzimate

Neki lijekovi mogu dovesti do opstipacije. Najčešće se radi o lijekovima protiv kiseline, lijekovima koji sadrže željezo ili kalcij, lijekovima za izlučivanje vode, lijekovima protiv depresije.

6. Koristiti laksative samo nakon savjetovanja s liječnikom ili ljekarnikom

Kada sve naprijed navedeno »zakaže« najbolje je obratiti se svom liječniku kako bi vam preporučio adekvatno lijekovito sredstvo, uzimajući u obzir veličinu problema, vašu starost, način života i druge lijekove koje koristite. Najčešće će to biti neki od laksativa, ali kroz kraće vrijeme.

ZAKLJUČAK: Uz više ili manje, najprije svojega, truda lako ćete nadvladati ovaj problem koji tek u zadnje vrijeme prestaje biti »tabu« na našim prostorima.

GASTRONOMSKI KUTAK

Šareni ražnjići

1 kg svinjetine

Ljuta crvena paprika

Sol

Svježe mljeveni papar

Pivo

50 dag svježe paprike

50 dag luka

50 dag patlidžana

Ulje za premazivanje

Vegeta

Meso narezati na komade, a papriku i luk narezati na režnjeve. U posudu složite meso, pospite ga ljutom crvenom paprikom i vegetom. Između mesa stavite pripremljenu papriku i luk. Sve zalijte pivom i ostavite da odstoji barem 2 sata, preporuča se i tijekom cijele noći. Papriku, luk i patlidžane narezati na veće komade. Meso marinade ocijediti, a potom ga stavljati na štapiće, naizmjenično meso i povrće. Sve posoliti, popapriti i premazati uljem. Ražnjiće peći na dobro ugrijanom roštilju, a tijekom pečenja premazivati ih ostatkom marinade.

Dužim mariniranjem meso će biti ukusnije!

Hrckov maskenbal

Hrckov maskenbal, peti po redu, održat će se u dvorani KTC-a u Subotici, u petak 25. siječnja, s početkom u 16 sati. Po riječima Ivane Petrekanić Sič, ispred OO Hrckovog maskenbala, organizatori očekuju oko 500 djece iz Subotice i okolice.

Najbolje maske očekuju prigodni darovi! Stoga, draga djeco, mislite na vrijeme o svojim maskama, budite kreativni i originalni.

Aleks Čović, II. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Oliver Sudarević, I. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Ivana Vilim, II.,
OŠ »Bratstvo - jedinstvo«, Sombor

Elizabeta Ivanković, IV. e,
OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Djed i ja

Djed i ja smo dva prijatelja strasna,
I između nas je ljubav krasna.

Zimi pravimo Snješka,
A ljeti, na našim licima, gle smješka.

Ljubav je naša mnogo lijepa,
I tvrdimo da nije sreća slijepa.

Djed i ja smo dva prijatelja strasna,
I između nas je ljubav krasna.

Ivan Benčik, IV. b,
OŠ »Matija Gubec«, Gornji Tavankut

Bara

Ova bara stalno šara,
Kad je žaba sama,
A kad je roda u njoj,
Stalno ide i viče »joj« !

Ivana Benke, III.,
OŠ »Sveti Sava«, Bikovo

Šuštava priča

U jesen šuma požuti, a njeno lišće
šušti i počne lagano padati na zemlju.
Kroz šareni šustani tepih prolaze
razni šumski stanovnici.
Mali zeko ne voli šustavu priču. On
se ne može sakriti jer stalno nešto
šušti, šumi i šššššššš.

Karla Rudić, II. e,
OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna

Josip Vajhand, I. c,
OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

Njoj koristi

Prije nekoliko dana moj mladi brat i ja smo spremili police. Lijepo smo ih oprali i pospremili. Kad je mama došla, obradovala se. Lijepo sam se osjećao kada sam primjetio njen radostan osmijeh i veseo glas. Tada sam odlučio da ću više pomagati i veseliti mamu.

Luka Nimčević, II. h,
OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Prijateljstvo

Ja se volim družiti. Imam puno prijatelja iz škole i s nogometa. Najzanimljiviji su mi Dino i Matiša.

Sa Dinom se družim u školi i kod kuće. U školi se igramo vije, a kod kuće nogomet. Dino u školi hoće da bude vija kada nitko neće. Kući kada igramo nogomet ne ljuti se kada njegov golman primi gol. Pomogne mi kada je nešto visoko, pa mi dohvati. Nije škrt nego posuđuje stvari. Matiša nas zasmijava. Ponekad se posvađamo, ali se brzo i pomirimo. Voli pomagati u nevolji. Obojica su dobri prijatelji.

Prijateljstvo je važno. Kada ne bih imao prijatelja bio bih usamljen i bilo bi mi dosadno.

Andrej Kiš, III. e, OŠ »Sveti Sava«, Subotica

Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture

Poneki put kada čujem što moji drugari rade na satovima hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture onda bih i ja da idem, a poneki put mi se ne ide.

Darijan Bačić, III. c,
OŠ »Matija Gubec«, Ljutovo

Priredile: Julijana K. i Ljubica S.

18. siječnja 2008.

U organizaciji Hrvatske matrice iseljenika do 15. travnja

Natječaj »Volim hrvatski«

Jezik hrvatskih medija u zemlji i inozemstvu tema je jezičnog natjecanja koje je pokrenula urednica u programu za mlade Hrvatske televizije Ljubica Benović. Emisija »Navrh jezika« za mlade Hrvatske televizije želi popularizirati hrvatski jezik. Emisija je pokrenula, među ostalim, projekt »Volim hrvatski«. Prošle školske godine proveli smo jezično natjecanje s temom javnih natpisa. U natjecanju su sudjelovali učenici osnovnih i srednjih škola i nastavnici hrvatskoga iz cijele Hrvatske, a radove su nam slali i učenici iz Bosne i Hercegovine. Učenici su nam poslali snimke dvije i pol tisuće javnih natpisa i svoje komentare tih natpisa. Ove će godine u našem natjecanju sudjelovati učenici i iz Republike Hrvatske i iz inozemstva zahvaljujući suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika. Matica će okupiti jezične i literarne grupe iz hrvatskih dopunskih škola iz iseljeničtva od Sjeverne i Južne Amerike do Australije i Europe. Posebno pozivamo roditelje i nastavnike iz hrvatskih razreda iz zemalja u kojima žive hrvatske autohtone manjine u europskim zemljama poput Mađarske ili pak Srbije, Italije, Rumunjske i Austrije da se jave na jezični natječaj do 15. travnja 2008. Zajednički nam je cilj medijski predstaviti bogatstvo posebnosti jezika koji je naše vlasništvo, a i dio je svjetske kulturne baštine – kazala je Urednica Ljubica Benović. Trenutno hrvatski jezik i kulturu diljem planeta uči 6760 učenika i oko 1200 studenata u desecima dopunskih škola i 33 službena razmjenska lektorata hrvatskoga jezika i književnosti te dva centra za hrvatske studije – koje želimo uključiti u jezično natjecanje s temom medija u zemlji i hrvatskome iseljeničtvu. Matica je s programom za mlade HTV-a ostvarila uspješnu suradnju u prikazivanju dokumentarnih filmova o hrvatskim piscima pa se nada da će i ovaj projekt jezičnog natjecanja imati odjeka među hrvatskom mladeži koja je zainteresirana za materinski jezik, naglasila je ravnateljica Hrvatske matrice iseljenika Katarina Fuček. Polaznici nastave hrvatskoga jezika u inozemstvu vrlo su različitih jezičnih kompetencija: od onih kojima je hrvatski jezik materinski, govornika kojima je hrvatski drugi i strani jezik pa do govornika koji su dvojezični ili trojezični. Prateći trendove uočavamo sve više polaznika koji hrvatski jezik uče kao strani – čak i među djecom hrvatskih iseljenika, kazala je gospođa Fuček. Iz tih razloga hrvatska će mladež iz iseljeničtva koja je odazove natjecanju biti posebno nagrađena. Radovi učenika iz inozemstva za jezični natječaj HTV-a i HMI-a šalju se do 15. travnja 2008. na adresu: Hrvatska matica iseljenika, Trg Stjepana Radića 3, Zagreb, Hrvatska s naznakom za Jezični natječaj na temu hrvatskih medija. Radovi se primaju i elektroničkom poštom na adresu vesna@matis.hr (Vesna Kukavica, voditeljica Odjela za nakladništvo HMI-a). Dodatne informacije na e-mail vesna@matis.hr, Ljubica.Benovic@hrt.hr (Ljubica Benović, urednica HTV-a).

Volim hrvatski Natjecateljska pravila

1. U natjecanje Volim hrvatski mogu se uključiti:

- a) učenici viših razreda osnovne škole i srednjih škola te učenici hrvatskih škola u inozemstvu
- b) školske izvanredne skupine, poput jezične, literarne, novinarske i sl.

2. Natjecanje obuhvaća praćenje i komentiranje jezika medija:

- a) novine
- b) internet
- c) radio
- d) televizija

3. Rok: radovi se šalju do 15. travnja 2008.

4. Mogu se slati u obliku:

- a) fotografije s pisanim objašnjenjem
- b) DVD-a s objašnjenjem
- c) VHS – vezano za televiziju, s objašnjenjem
- d) elektroničkom poštom

5. Ocjenjuje se:

- a) broj komentara
- b) važnost jezične situacije
- c) točnost zapažanja pogreške
- d) točnost zapažanja pohvale
- e) zapažanje tipografske pismenost (vizualne korektnosti teksta)
- f) prijedlog
- g) duhovitost, točnost, ljepota izražavanja

6. Objava rezultata natječaja

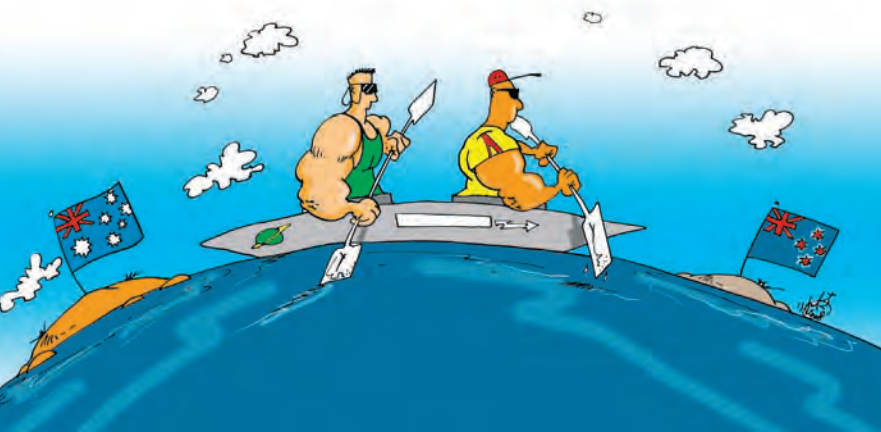
- a) uži izbor - 29. travanj 2008.
- b) proglašenje pobjednika – 13. svibanj 2008.

Veslanje

Piše: Dražen Prčić

Ludostima nikad kraja. Protekloga tjedna dva australska kajakaška fanatika preveslala su nevjerojatnih 3.300 km preko Tasmanijskog mora i postali prvima kojima je uspjelo stići kajacom iz svoje zemlje do Novoga Zelanda. Za ovaj sportsko-avanturistički pot-hvat, koji ih je upisao zauvijek u povijest ljudskoga putovanja morem, trebala su im 62 dana napornoga veslanja i borbe sa snažnim plimama. I tko kaže kako se ne može putovati bez novaca. Istina, treba se malko više oznojiti (i veslati ili plivati, ukoliko se ide vodenim putovima) i vjerovati osobnim potencijalima. Osobito kada jednoga dana nestanu sve granice...

No, ukoliko volite putovati, a niste baš pri financijskoj »snazi«, pomoć stiže iz Indije. Revolucionarni jeftini automobil simpatičnog imena i još simpatičnijeg iznosa koji bi trebalo izdvojiti za njegovo vlasništvo, »tata nano«, čija bi prodajna cijena trebala biti oko 1700 eura, mogao bi ispuniti san svih onih kojima je »limeni« ljubimac danas nedostižan. Istina, skrom-nijih tehničkih potencijala (2 cilindra, 623 kubika, 33 KS, dužina 3,1 m, 1,5 m širine i 1,6 m visine), ovaj »mališan« je sposoban ponijeti četiri osobe i pružiti im ugođaj, koji u Indiji ima samo 7 milijuna vozača automobila naspram 1,1 milijarde stanovnika ove druge najmnogoljudnije zemlje našega planeta. Hoće li se »nano« pojaviti i na našim cestama ovisit će i od zakona o homologaciji, kojim se tretiraju sva uvežena vozila, jer ponuđeni model nema, primjerice, zaštitni pojas niti zračne jastuke. Ako je samo to problem, onda pravoga problema niti nema. Jer kod nas se i dalje malo tko vezuje tijekom vožnje, a »tisuće« automobila starijih od dvadeset i više godina, koji još uvijek caruju drumovima, davno je napravljeno prije izuma air bagova.

Slična je stvar i s toliko osporavanim pušenjem, koje sve strožije biva sankcionirano diljem granica ujedinjene Europe. Pušači su protjerani iz svih mogućih zatvorenih prostora, slijedi im neumitna »getoizacija« u neprikladna rezervirana mjesta, a strogi državni zakoni prijete im velikim udarom na financije ukoliko ne budu mogli zauzdati svoju slabost na javnim »prohibiranim« mjestima. No, iako je 1. siječnja u Njemačkoj stupio na snagu isti zakon, jedan poduzetnik sa sjevera odlučio mu je »kontrirati« na najnevjerojatniji mogući način. Svoja tri djelatnika nepušača, koji su, uzgred, protestirali zbog svojih uskraćenih prava, jednostavno je otpustio kao potencijalni izvor proble-

ma u svojoj tvrtki. Tko zna, možda ćemo u budućnosti imati »pušačke« i »nepušačke« tvrtke, a sklonost prema duhanu bit će itekako važan dio potencijalnog CV-a za posao.

Brigu glede uposlenja ne mora voditi vlasnik najvećeg pitona na svijetu (preko 8 m) Fluffy-a, jer ga za pristojnih 35.000 dolara iznajmljuje ZOO vrtu u Columbusu, Ohio (SAD). Samo tijekom prošle godine ovog udava je vidjelo 1,53 milijuna posjetitelja i nije čudo što je toliko vrijedan rentiranja. Milijuni posjetitelja jedno vrijeme neće moći posjećivati Julijinu kuću u Veroni (drugi najposjećeniji objekt u Italiji, poslije Vatikanskih muzeja), jer će se dom najpoznatije ljubavne heroine sljedećih mjeseci renovirati. Brojni grafiti i poruke, koje su namjernici iz cijeloga svijeta godinama ostavljali po zidovima, ozbiljno su narušili ugled i ljepotu ovoga povijesnoga zdanja. Ubuduće će se poruke moći slati isključivo SMS-om i mailom, kako to i dolikuje ljubavnicima modernoga doba. E, sad, kakve to sveze ima sa zmijama, prosudite sami...

Plišane igračke, ustvrdili su znanstvenici, uveliko smanjuju postojanost stresa kod najmlađih i preporučaju se kao terapijsko sredstvo. Prema istom istraživanju tvrdi se kako skrb mališana prema »nježnoj« igrački djelotvorno liječi posljedice življenja u stresnoj sredini. Poznata je izreka kako se u svakoj odrasloj osobi krije »veliko dijete«, ali je problem kada to dijete plišane igračke želi zamijeniti nekim drugim igračkama. Ukoliko za njih nema adekvatnih i raspoloživih financijskih potencijala, neumitno dolazi do novoga stresa...

Potvrđeni misterij

Identitet Mona Lise

Njemački znanstveni djelatnici s Sveučilišta u Heidelbergu pouzdano tvrde kako su uspjeli razriješiti višestoljetni misterij pravoga identiteta ženske osobe s najčuvenijeg portreta u povijesti ljudskog likovnoga stvaralaštva. *Da Vincijeva »Mona Lisa«* ili »Gioconda«, nastala je po narudžbi uglednoga firentinskoga trgovca tekstilom *Francesca Del Gioconda*, koji je od velikog renesansnog umjetnika *Leonarda* zatražio da ovjekovječi njegovu suprugu *Lisu Gherardini*. Potvrdu identiteta vlasnice misterioznog osmijeha znanstvenici su otkrili u jednoj fusnoti u dokumentima nekadašnjeg vlasnika slike i tako nastoje odag-nati brojne sumnje i nedoumice koje su stoljećima pratile ovu najpoznatiju svjetsku sliku, koja je nastala u razdoblju između 1503. i 1506. godine, a danas se nalazi izložena u pariškom Louvreu.

Zanimljivosti s »kazališnih dasaka«

Teatar

Prvi oblici organiziranijeg kazališnog života pojavljuju se još 3.000 godina prije Krista u vidu vjerskih svečanosti, koje su objedinjavale glazbu, ples i elemente drame

Priredio: Dražen Prčić

Kako se postupno razvijala svijest čovječanstva, a čovjek postajao sve svjesnijim svoga postojanja, homo sapiens je imao potrebu izraziti svoje osjećaje na raznolike kreativne načine. Uz glazbu i ples, rodila se i drama. Nastao je prvi oblik dramske umjetnosti – teatar.

- oko 1000. godine prije Krista u Indiji i Kini razvijaju se prvi oblici ustaljenijeg oblika izvođenja plesnih drama

- 534. g. p. K. Tespis, prvi grčki glumac koji se izdvojio iz zbora pjevača i plesača, te samostalno stigao u Atenu

- negdje oko 500. g. p. K. u Grčkoj isprva nastaje tragedija, a ubrzo i komedija, dva toliko proslavljena dijela svakoga teatra, a već za svoga života glasoviti filozof Aristotel (384. – 322. g. p. K.) u svom djelu »Poetika« iznosi viđenje teorije tragedije

- oko 200. g. p. K. Rimljani preuzimaju grčke komedije, Plaut (254. –184.) i Terencije (190. – 159.) najznačajniji su pisci komedija toga doba

- u prvom stoljeću naše ere razvija se pantomima, kazališni oblik izražavanja pokretima i gestama, a potom brojni putujući pripovjedači putuju svijetom i na ovaj način premošćuju jezične barijere

Mjesto za gledanje

Današnja riječ teatar vodi podrijetlo od grčke riječi theatron, što u prijevodu znači mjesto za gledanje.

Mišolovka

Predstava prema djelu Agathe Christie »Mišolovka« na repertoaru u Londonu se igra od 1952. godine

- oko 1300. g. indijsko narodno kazalište se sve više razvija, dok u Japanu prevladava tzv. no drama
- dolaskom renesanse (1453.) u Italiji se obnavljaju rimske drame
- oko 1500. g u Italiji javlja se komedija del arte
- 1564. g se rodio William Shakespeare
- oko 1600. g u Indiji se razvija katakali, priča

- gluma u kojoj glumci tijelom i mimikom pripovijedaju hinduističke epske priče
- 1603. g. nastaje u Japanu kabuki ples
- 1678. g. Afra Ben, engleska dramatičarka, postavlja komediju »Gusar« i postaje prva Britanka koja živi od pisanja drama
- 1782. g. Schiller (1759. –1805.), njemački dramatičar, postavlja svoje »Razbojnik«, djelo koje je u znatnoj mjeri utjecalo na razvoj njemačkog romantizma
- oko 1800. g nastaje Pekinška opera u kojoj se mješaju pjesme, mimika, ples, dijalog i akrobatika
- 1877. g. Henrik Ibsen, norveški dramatičar, objavljuje »Stupove društva«
- oko 1890. g javlja se simbolizam
- 1894. g. George Bernard Shaw (1856. – 1950.) je napisao »Zanat gospođe Vorn«, iste godine je u New Yorku otvoreno prvo kazalište na Broadwayu – »Olympia«
- 1896. g. Alfred Jarry (1873. – 1907.) postavlja »Kralja Ibijsa«, dramu koja je utjecala na nastanak teatra apsurd

- oko 1910. g javlja se ekspresionizam u Njemačkoj
- 1905. u Rusiji se za potrebe revolucije stvara Agitprop, glumci pokazuju političke događaje umjesto novina (zbog nepismenosti pučanstva)
- 1935. g. Antonin Artaud (1896. – 1948.) ustanovljava kazalište okrutnosti, koje nastoji užasnuti gledalište
- 1949. g. Berthold Brecht, glasoviti njemački dramatičar (1898. – 1956.), osniva Berlinski ansambl
- 1950. g. Eugen Ionesco (1912. – 1994.) postavlja »Čelavu pjevačicu«, nastavak tetra apsurd

Najstariji

Kameni teatar u Rimu podignut je oko 55. g. p. K. i u njega je moglo stati 40.000 posjetitelja

- 1955. g. Tennessee Williams (1911. – 1983.), američki dramatičar, napisao »Mačku na usijanom limenom krovu«.

Najduža uloga

Uloga Hamleta s 1530 stihova, predstavlja najdužu kazališnu ulogu

Prvi Grand Slam sezone

Australian Open 2008

Polovičan uspjeh hrvatskih tenisača u prvom kolu

Piše: Dražen Prčić

Ivan Ljubičić

Hrvatski tenis nikada nije imao previše uspjeha na prvom Grand Slam turniru sezone. Najbolji rezultat je četvrtfinale, a uspjeli su ga izboriti jedino: *Ivanišević* (3 puta), *Ljubičić* i *Prpić* (jednom). Na ovogodišnjem turnirskom startu pojavili su se: Ivan Ljubičić, *Ivo Karlović*, *Marin Čilić* i *Roko Karanušić*, koji je svoje mjesto izborio nakon uspješno završenih kvalifikacija, dok je *Mario Ančić*, zbog trbušnih tegoba morao otkazati nastup. No, tereni u Melbourneu, ove godine na novoj podlozi (Plexicusion namjesto Rebound

Acea, koji se koristio posljednjih 20g.) izrazito plave boje, nisu donijeli veće promjene u indeksu uspješnosti. Barem zasad...

1. KOLO: Prvi hrvatski reket 17. nositelj Ivan Ljubičić, posve neočekivano je zapeo već u prvoj rundi, i nastavio svoj neuspješni skor na Grand Slam natjecanjima. Bolji od njega je bio mladi 20-godišnji Nizozemac *Haase* (6-7, 6-3, 6-0, 7-6) i donio mu deveti poraz na ovom turniru. Opet, pobjeda *Marina Čilića* protiv 27. nositelja Španjolca *Almagra* (7-6, 7-5, 6-2) bez izgubljenog seta,

Jelena Kostanić-Tošić

Pobjede srpskih tenisača

Kvartet najboljih srpskih tenisača i tenisačica zabilježio je uvodne pobjede na Australian Openu. Novak Đoković je svladao Nijemca *Beckera* (6-0, 6-2, 7-6), Janko Tipsarević je bio bolji od Australca *Siriannia* (7-5, 6-2, 6-7, 0-6, 6-0), Jelena Janković se provukla protiv Austrijanke *Paszek* (2-6, 6-2, 12-10), dok je Ana Ivanović bila sigurna protiv Rumunjke *Cirstea* (7-5, 6-3)

prva je njegova pobjeda na Grand Slamu i lijepi navještaj za budućnost ovog mladog i talentiranog hrvatskog tenisača. Očekivanu ulogu favorita u svom susretu opravdao je 20. nositelj Ivo Karlović, pobjedom protiv Britanca *Bakera* (6-4, 6-4, 6-7, 6-4), dok je jedini hrvatski kvalifikant Roko Karanušić poražen od 29. nositelja Nijemca *Kohlschreibera* (6-4, 7-6, 6-1). U ženskoj konkurenciji, jedina hrvatska predstavница *Jelena Kostanić-Tošić*, nije imala previše sreće u startnom ždrijebu i više od časnog poraza od 5. nositeljice Ruskinje *Šarapove* (4-6, 3-6) nije uspjela postići.

Dvoransko prvenstvo Hrvatske Hajduk osvojio naslov

Pobjedom u finalnom susretu protiv momčadi Zagreba (1-1, 5-4), dvostrukog uzastopnog šampiona, momčad Hajduka iz Splita osvojila je naslov dvoranskog prvaka Hrvatske. Nakon pomalo blijedih igara u kvalifikacijskom dijelu i »provlačenja« u polufinalnu završnicu

natjecanja igranog u zagrebačkom Domu športova, nogometaši trenera *Roberta Jarnija* u konačnici su zaigrali kako dolikuje višestrukom hrvatskom šampionu i s pobjedom protiv najvećeg rivala Dinama, u polufinalu (2-1), izborili plasman u finale. Finalni susret donio je pravu nogometnu dramu, a Splitsani su uspjeli izjednačiti u pretposljednjoj minuti regularnog dijela i zahvaljujući preciznijem izvođenju penala, uspjeli osvojiti prvi trofej ove sezone.

Hrvatska reprezentacija na EP Konačan spisak

Na Europskom rukometnom prvenstvu koje se igra u Norveškoj boje Hrvatske branit će sljedeći rukometaši koje je odabrao izbornik *Lino Červar*:

Vratari: *Somić, Alilović, Jerković*

Lijeva krila: *Kaleb, Vukić*

Desna krila: *Horvat, Čupić*

Lijevi vanjski: *Lacković, Dominiković, Vuković, T. Valčić*

Srednji vanjski: *Balić, Duvnjak, J. Valčić*

Desni vanjski: *Metlić, Špoljarić*

Pivoti: *Vori, Sulić*

Renato Pirša, nogometni trener

Usavršavanje uz rad s najmlađima

Konstantno nastojim nadopunjavati svoje trenersko znanje

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Iako je rođen u Zagrebu, životni put njegovih roditelja doveo ga je već zarana u Suboticu, gdje Renato Pirša (1980.) i danas živi, baveći se pozivom nogometnog trenera najmlađih uzrasta u NK »Bačka« iz Subotice. Nogomet je zavolio još od malena i aktivno ga je igrao sve do sedamnaeste godine, kada je zbog problema s vidom, nažalost, morao prekinuti s daljnjim treninzima. Ne želeći napustiti svoj sport, odlučio se »premjestiti« na klupu uz aut liniju i posvetiti se pozivu nogometnog trenera.

Kako je tekla Vaša prerano prekinuta aktivna nogometna karijera koja je ipak značajna za kasniji izbor trenerskog poziva kojim se danas bavite?

Nogometom sam se počeo baviti u devetoj godini igrajući u »pjeticima« Spartaka iz Subotice, potom sam kao pionir nastupao u momčadi Pionira, da bi u kadetskoj i omladinskoj selekciji Bačke, zbog problema s vidom, prerano završio svoju igračku priču. No, moja ljubav prema nogometu je bila jača i odlučio sam u drugoj ulozi ostati u sportu koji najviše volim.

Što je ponajviše utjecalo u konačnoj odluci?

Još dok sam aktivno trenirao pomno sam pratio sve trenerske savjete i naputke, a često sam poslije treninga znao doma zapisati pojedinu vježbu koju smo toga dana radili. Mislim kako su, prije svega, urođeni afinitet prema radu s djecom i želja prenošenja znanja na njih presudili u mom finalnom izboru budućega zanimanja.

Tko su bili Vaši prvi treneri, koji su na određeni način prenijeli na Vas »nogometno-pedagoški virus«?

U pjeticima Spartaka moj prvi trener bio je Dragan Kovačević, dok me je za vrijeme igranja u Bačkoj trenirao Stanko Bogojević, i nadasve Nenad Florin, s kojim sam radio na početku u Bačkoj. Njih troje ću uvijek pamtiti kao prve osobe koje su mi predložile trenerski

poziv kojim sam se kasnije odlučio baviti. Od velikih nogometnih trenera današnjice izdvojio bih Čiru Blaževića, Mancinija i Wengera, čiji mi se stilovi rada najviše dopadaju.

Što su Vaše stručne kvalifikacije u trenerskom zvanju?

Završio sam 2001. godine stručni trenerski tečaj i dobio zvanje učitelja nogometa i B licenciju tadašnjeg Nogometnog saveza Jugoslavije, 2007. godine završio sam trenerski tečaj za zvanje trener nogometa uz C licenciju Nogometnog saveza Srbije. Uz sportsku naobrazbu, usporedio sam i 2002. godine upisao i Teološko-katehetski fakultet u Subotici, na kojemu sam 2006. godine i apsolvirao, govorim engleski i talijanski jezik. U ožujku namjeravam u Novom Sadu upisati seminare i predavanja za trenersku B licenciju UEFA.

Koje godine ste održali svoj prvi trening u trenerskoj ulozi?

Bilo je to 2002. godine kada sam dobio svoj prvi trenerski angažman u NK »Bratstvo« iz Aleksandrova pokraj Subotice, na mjestu glavnog trenera pionirske selekcije.

U kojim ste klubovima radili tijekom dosadašnje trenerske karijere, sve do dolaska u NK Bačku?

Nakon godinu dana u Bratstvu, radio sam još u NK »Graničaru« iz Kelebije na mjestu glavnog trenera seniorske momčadi, potom sam ponovno radio s najmlađima u pionirskoj momčadi NK »Lokomotive« iz Subotice, slijedi nekoliko mjeseci rada na mjestu pomoćnog trenera selekcije pjeticila u Spartaku i od siječnja 2005. godine angažiran sam u NK Bačka, gdje sam radio kao pomoćni i glavni trener selekcije pionira, kadeta, omladinaca, a trenutno sam raspoređen kao trener selekcije tzv. »predpjeticila« i početnika.

Kako biste usporedili rad s najmlađim selekcijama i angažman s najstarijima s obzirom da ste u dosadašnjoj praksi imali prilike

mijenjati starosnu dob svojih nogometnih pulena?

Osobno smatram daleko većim izazovom raditi s najmlađim uzrastima jer poanta je prenijeti znanje i naučiti one koji ga još nemaju. Opet raditi sa seniorskom momčadi je posve drugačije jer su u pitanju već formirani nogometaši koji često znatno teže usvajaju određene novine.

Najveći dio svog trenerskog rada proveli ste u radu s najmlađima. Što biste naglasili kao najvažniju sponu u odnosu prema svojim igračima?

Prije svega bih izdvojio potrebu respekta koji mora postojati između trenera i igrača, jer to je osnovni preduvjet za kvalitetan rad i disciplinu koja mora postojati unutar jedne momčadi. Smatram sebe pravednim trenerom koji zna uspostaviti odnos s djecom koja su mu povjereni, a o njihovom zalaganju i odnosu prema treningu i utakmicama ovisi i njihov igrački napredak i razvitak.

Jeste li ofenzivni ili defenzivni nogometni stručnjak tj. kakav stil igre preferirate kod svojih momčadi?

Nastojim bazirati igru svoje momčadi po krilima, što podrazumijeva napadački stil igre. Omiljena formacija mi je 4-4-2, što znači kako igramo bez libera, posljednjeg igrača u obrani. Od svojih igrača tražim što više duplih paseva u igri, kombinatoriku timske igre, ali isto tako nikad ne prilagođavam igru protivniku, već nastojim nametnuti našu igru protivniku.

NK Bačka

Trenutačno radim sa selekcijom igrača '98 i '99. godišta, te s nogometnim početnicima u skupini od preko 50-ero djece. Treniramo 3 puta tjedno u nekoliko subotičkih školskih dvorana.

MA RA	ANA KUB NIKOVA	TRUD OKO CSTVARE NIA CEDA	"TONA"
----------	-------------------	---------------------------------	--------

[illegible]

KRISTENJE KRIZAFKTE:

Otvoreno pismo skupine vijećnika HNV-a predsjedniku HNV-a Branku Horvatu

Povucite nezakonite odluke, ili podnesite ostavku!

Budući da u tjedniku *Hrvatska riječ* od 11. siječnja 2008. godine u broju 254 na str. 7 predsjednik HNV-a Branko Horvat kaže: »...Hrvatsko nacionalno vijeće (HNV) želi upoznati javnost o sljedećim netočnostima...«, mi dolje potpisani vijećnici reagiramo na izneseni tekst, jer govori u naše ime, te temeljem Zakona o javnom informiranju Republike Srbije tražimo da objavite ovo reagiranje na istom mjestu.

Prosvjeduemo protiv manipuliranja Hrvatskim nacionalnim vijećem, bez obzira tko stajao iza određenih tekstova i priopćenja. Predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća može i treba govoriti u svoje ime kao predstavnik ili zastupnik Vijeća, ali on sam, naravno, nije Vijeće i uvijek mora razgraničiti svoj osobni stav od stava Vijeća. Dakle, u spomenutom objavljenom tekstu, predsjednik HNV-a u neodmjerenom diskursu iznosi neistinite glave događanja na sjednici održanoj 15. prosinca 2007. godine, a u ime nas vijećnika. Primjer: »...HNV je ...apsolutnom većinom glasova usvojilo obrazloženje prijedloga da se promijene dosadašnji članovi NIU 'Hrvatska riječ'«... pa nastavlja: »... umjesto zatraženog periodičnog izvješća o aktivnostima...« itd. Pitamo se, kako je Vijeće moglo usvojiti »obrazloženje prijedloga« kada rasprava o radu Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« nije bila na dnevnom redu niti jedne sjednice HNV-a, pa niti na spomenutoj. Dalje, pitamo se kada je i na kojoj sjednici Vijeća »zatraženo periodično izvješće«. Vijeće nije tražilo izvješće niti ga je razmatralo, a izvješće Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« za 2006. godinu uredno je zaprimljeno u HNV-u, ali ga predsjednik HNV-a nikada nije stavio na dnevni red, kao što zakon nalaže, niti je razmatrano na Izvršnom odboru.

Nadalje, u tekstu predsjednik HNV-a Branko Horvat nabroja svoja viđenja zakonodavne regulative u Republici Srbiji i kaže kako HNV »... mora vršiti svoje zakone predviđene nadležnosti do izbora novog vije-

ća...« Bilo bi veliko otkrovenje i dragocjeno saznanje za sve pripadnike nacionalnih manjina u Republici Srbiji kada bi im predsjednik HNV-a Branko Horvat otkrio koje su to nadležnosti nacionalnih vijeća i u kojim su zakonima ona regulirana. Nažalost, kompetencije nacionalnih vijeća nisu regulirane zakonima, nacionalna vijeća nemaju nikakvu nadležnost i u tome jest veliki problem, ali to nije tema sada. No, predsjednik HNV-a bi to morao znati, makar zarad toga da se ne blamira u javnosti.

U daljnjem tekstu predsjednik tvrdi kako je Hrvatsko nacionalno vijeće »...bilo dužno osigurati provedbu svih odluka...« Ovo je sasvim ispravno, ali nije jasno odnosi li se ovo samo na odluke koje ispunjavanju dnevno-političke interese DSHV-a ili i ostale.

Mi, vijećnici HNV-a, stoga tražimo od predsjednika HNV-a Branka Horvata da javno ispravi svoja kriva navođenja i povuče sve nezakonite odluke koje su donesene pod njegovim predsjedavanjem, te da se ubuduće pridržava zakona i svih zakonskih propisa, ili da podnese ostavku jer pokazuje da nije dorastao preuzetom zadatku.

Ujedno tražimo od Upravnog odbora NIU »Hrvatska riječ« na čelu s g. Lazarom Barakovićem, da nastavi rad, budući da je odluka HNV-a o smjeni tog upravnog odbora nezakonita. Naravno da je nezakonita odluka i o izboru novog upravnog odbora, ali i tako nezakonita odluka pokazuje do koje mjere sadašnje vodstvo HNV-a podunavske Hrvate ignorira i drži u podređenom položaju.

Također tražimo od direktora NIU »Hrvatska riječ« da povuče ostavku, jer je ona rezultat pritisaka i nezakonite odluke HNV-a.

Otvoreno pismo su potpisali vijećnici Lazo Vojnić Hajduk, Đorđe Čović, Josip Ivanković, Stipan Stantić, Josip Pekanović, Joza Kolar i Zdenko Đaković.

Subotica 11. 01. 2008. godine

Priopćenje Demokratske zajednice Hrvata

Predsjedništvo Demokratske zajednice Hrvata, na sjednici koja je održana 12. siječnja 2008. godine, među ostalima razmatralo je aktualna pitanja i velike nedostatke u sferi informiranja na hrvatskom jeziku.

Dugo se, mnogi subjekti u našoj hrvatskoj zajednici, zalažu za neovisnost i profesionalnost u novinarstvu, ali nažalost moramo konstatirati kako glavna urednica tjednika na hrvatskom jeziku »Hrvatska riječ«, Jasminka Dulić, krši osnovna pravila novinarske profesije.

Nedopustivo je navijački i neprofesionalno tumačiti zakonske odredbe u korist stranačkih prvaka DSHV-a, kao što to čini u svojim tekstovima u tjedniku *Hrvatska riječ*. Zakonske odredbe se moraju provoditi, a tumačenje zakona sigurno ne pripada urednici nego mjerodavnim pravosudnim državnim tijelima.

Stoga postavljamo pitanje: zašto se glavna urednica tjednika, Jasminka Dulić, upušta u tumačenje zakona kada za to nije kompetentna i zašto se navijački postavlja glede javne političke rasprave koja se vodi u tom listu?

Zašto u tjedniku *Hrvatska riječ*, na primjer u broju 254, ima pet političkih tema i isto toliko stranica na kojima se promovira DSHV?

Zašto u istom broju na naslovnoj stranici urednica Dulić za predsjednika Republike Srbije promovira Borisa Tadića, kada se hrvatska zajednica o tome nije izjasnila, niti se o tome treba kolektivno izjašnjavati?

Zašto je neprimjereno veliki prostor u tjedniku zauzet za uobičajene ručkove i večere DSHV-a po restoranima KTC-a u Bačkoj, koji su bez ikakvog nacionalnog interesa, kada DSHV već ima svoj stranački bilten koji zato i služi da bi DSHV u njemu promovirao svoju politiku trošenja novca poreznih obveznika na večere i piće »simpatizera«.

DZH se zalaže za uvođenje pravnog i profesionalnog ponašanja kod svih novinara u hrvatskim medijima, a svi urednici, pa i glavna urednica Jasminka Dulić, moraju se ponašati sukladno pravilima novinarske profesije i novinarskoj etici. To je mišljenje ne samo Predsjedništva DZH nego i velikog broja čitatelja »Hrvatske riječi«. Urednici tjednika »Hrvatska riječ« nitko nije ovlastio da tumači zakone i u tjedniku provodi politiku DSHV-a, nego je njezina zadaća profesionalno i odgovorno obavljati posao za koji je plaćena. Ukoliko za to nije sposobna, treba joj naći zamjenu.

Povodom predstojećih predsjedničkih izbora u Srbiji rukovodstvo stranke Demokratske zajednice Hrvata nema određeni stav prema pojedinim kandidatima, te upućuje svoje članstvo, koje se eventualno bude odlučilo izići na birališta, da glasuje po svojoj savjesti.

Ujedno izražavamo nezadovoljstvo dosadašnjim odnosom vladajućih struktura prema manjinskim zajednicama, posebno prema našoj hrvatskoj manjinskoj zajednici, te izražavamo nadu da će budući predsjednik Srbije imati snage da taj odnos izmijeni na bolje.

14. siječnja 2008.

Priopćenje Hrvatsko Bunjevačko Šokačke stranke

Dana 11. siječnja 2008. g. Hrvatsko Bunjevačko Šokačka stranka je uputila protestno pismo predsjedniku Skupštine R. Srbije i ministru za državnu upravu i lokalnu samoupravu R. Srbije, u kojem traži da se preispita i promjeni Zakon o lokalnim izborima koji je donesen 29. prosinca 2007. g. a u kojemu jasno piše da stranke nacionalnih manjina imaju iste preduvjete ukoliko se žele kandidirati za predstojeće lokalne izbore. Neprihvatljivo je i demokratski nekorektno stavljati velike stranke većinskoga naroda u isti položaj sa strankama nacionalnih manjina, koje su po brojnosti i sto puta manje a da ne zaboravimo da im samo opredjeljenje po nacionalnoj pripadnosti već donosi određene probleme kako na radnom mjestu tako i prigodom natječaja za nova radna mjesta.

U Članku 18. zakonodavac je predvidio da nacionalna manjina mora da kandidira trećinu od ukupnog broja zastupnika, unaprijed znajući da više od polovice njih iste te liste nema niti teoretske izgleda da uđe u parlament. Ako još tomu dodamo da sve kandidate treba da podrži trideset osoba s ovjerenim potpisom što je samo u teoriji moguće, jer u našim uvjetima gdje je jako mali broj pripadnika nacionalne manjine koji smiju da se izjasne javno, a pogotovo pred nadležnim tijelima zaduženim za ovjeru, što će se dogoditi ako zbog ovakve zakonske procedure pripadnici naše zajednice ostanu bez radnoga mjesta ili dođu na listu viška radne snage? Ako usporedimo Zakon u susjednim zemljama vidjet ćemo da tamo pripadnici nacionalnih manjina ne trebaju skupljati potpise, a kamoli ovjeravati ih u nadležnim tijelima te sebe izlagati neugodnostima, primjer Srba u R. Hrvatskoj. Ovim Zakonom Skupština R. Srbije je precizno naglasila što misli o manjinama i što namjerava s manjinskim zajednicama, što se iščitava iz donesenog Zakona gdje Vam se nudi fina asimilacija na srbijanski način kao i da manjine i dalje ostaju građani drugoga reda, a u teoriji nacionalne zajednice imaju sva prava čak i veća no što nude Europski standardi, praksa pokazuje suprotno.

Na osnovu ovakvog zakonskog okvira naša stranka je uputila protestno pismo najvišim tijelima u R. Srbiji kao i nadležnim Europskim organizacijama za zaštitu ljudskih prava, u kojima traži da se bezuvjetno izmjene zakonske odredbe te se dozvoli nacionalnim manjinskim zajednicama da učestvuju na predstojećim lokalnim izborima bez nemogućih preduvjeta te tako dokažu da poštuju nacionalne manjine.

14. siječnja 2008. g. Predsjednik stranke, Blaško Temunović

**PETAK
18.1.2008.**

06.40 - Najava programa
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.35 - Vijesti
08.35 - Vijesti
09.10 - Ponos Ratkajevih, serija
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Overland 7: Ritorno in Siberia 1., dokumentarna serija
11.10 - Oprah show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Mala gospodica, telenovela
13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Glas domovine
15.10 - Znanstvena petica
15.40 - Drugo mišljenje
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.15 - Hrvatska uživo - Vijesti
17.20 - Iza ekrana
17.50 - Garaža
18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
19.30 - Dnevnik
20.15 - Hrvatsko podmorje 4.: Od Savudrije do Prevlake - Krpanj
20.50 - Dobre namjere, serija
21.40 - Poslovni klub
22.10 - Paparazzi 1., dokumentarna serija
23.10 - Vijesti iz kulture
23.15 - Lica nacije
00.00 - Vijesti
00.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
01.05 - Filmski maraton: Intruder, film
02.35 - Filmski maraton: A Merry War / Keep the Aspidistra Flying, britanski film
04.15 - Moja obitelj 6., humoristična serija
05.05 - Mala gospodica, telenovela
05.50 - Garaža
06.20 - Poslovni klub
06.45 - Znanstvena petica
07.15 - Iza ekrana

HRT 2

06.40 - Najava programa
06.45 - Štrumpfovi
07.10 - Šaolinski obračun
07.35 - Četvero protiv Z, serija za djecu
08.00 - Žutokljunac:
09.00 - Učilica

09.10 - Veliki odmor:
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.35 - Veliki odmor
14.25 - Štrumpfovi
14.50 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
15.15 - Moja obitelj 6., humoristična serija
15.50 - Županijske panorame
16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
17.05 - CD LIVE
17.55 - Prijatelji 3., humoristična serija
18.25 - Vijesti na Drugom
18.45 - Sve u šesnaest
19.05 - All About Bryan 2., serija
19.50 - Ptica trkačica
20.10 - Gone in 60 Seconds (Nestali u 60 sekundi), američki film
22.10 - Vijesti na Drugom
22.30 - Struna u krvi 4., serija
00.05 - Lovci na natprirodno 2., serija
00.50 - CD LIVE
01.35 - TV raspored

06.15 Šaljivi kućni video
06.40 Pepa Prašćić
07.00 Traktor Tom
07.20 Medvjedići dobra srca
08.10 Jagodica Bobica
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Kralj Queensa, serija
11.25 Svi vole Raymonda
11.50 Cosby show, serija
12.20 Vijesti
12.35 Zauvijek susjedi, serija
13.15 Laži i prijevar, film
15.00 Lude 70-e, serija
15.30 Kralj Queensa, serija
16.00 Svijet prema Jimu, serija
16.30 Cosby show, serija
16.55 Svi vole Raymonda
17.25 Vijesti
17.40 Ružna ljepotica, serija
18.35 Zauvijek susjedi, serija
19.15 Dnevnik Nove TV
19.50 10 do 8, informativna emisija
20.00 Jedini preživjeli, mini-serija 1. dio
21.30 Jedini preživjeli, mini-serija 2. dio
22.55 Vijesti
23.10 Sklonište straha, film
00.45 Dame biraju, igrani film
02.15 Lijepe i ambiciozne, serija
03.00 Kraj programa

RTL

06.00 Everwood, serija (R)
07.20 Montecristo, telenovela

08.10 Dexterov laboratorij
08.40 Spužva Bob Skockani
09.05 Korak po korak, humoristična serija (R)
09.30 Puna kuća, serija (R)
10.00 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
10.25 Dadilja, humoristična serija (R)
10.50 Bračne vode, humoristična serija (R)
11.15 Sudnica, show
11.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.15 Vijesti
12.20 Eksploziv, magazin (R)
12.35 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
13.00 Everwood, serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.45 Cobra 11, serija
15.40 Korak po korak, humoristična serija
16.05 Puna kuća, serija
16.35 Pod istim krovom, humoristična serija
17.05 Dadilja, humoristična serija
17.30 Bračne vode, humoristična serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Potkupljivač, igrani film
21.50 Bez uzamaka, film, akcijski
23.25 Vijesti
23.40 Knjiga prokletih, film, horor
01.15 Kunolovac, kviz
03.15 Stepfordske supruge, igrani film, komedija (R)

**SUBOTA
19.1.2008.**

08.00 - Vijesti
08.10 - Skica za portret
08.30 - Kinoteka - ciklus vesterna: Seminole
10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.20 - Kućni ljubimci
10.55 - Meta, emisija za branitelje
12.00 - Dnevnik
12.35 - Mala gospodica, telenovela
13.25 - Potrošački kod
14.00 - Prizma, multinacionalni magazin
14.40 - Duhovni izazovi
15.05 - Reporter: Kum
16.15 - Euromagazin
16.45 - Vijesti
17.00 - Kaštelanski dir, glazbena emisija

17.35 - Škrinja: Caffè
18.35 - TV Bingo show
19.15 - Loto 7/39
19.30 - Dnevnik
20.15 - Show 69
21.10 - Bubnjevi pobjede, američki film
23.15 - Vijesti
23.25 - Vijesti iz kulture
23.40 - Filmski klub: M.A.S.H., američki film
01.35 - Filmski maraton: Sugar Hill, američki film
03.40 - Shattered Image, britansko-kanadski film
05.20 - Emisije o kulturi
05.35 - Mala gospodica, telenovela
06.20 - Reporter: Kum
07.25 - Potrošački kod
07.50 - Euromagazin

07.00 - TV vodič
07.05 - Najava programa
07.10 - Žutokljunac
08.10 - Disneyjevi crtići: Miki i prijatelji
08.30 - Disneyjevi crtići: Mala sirena
09.00 - O.C.4., serija
09.45 - Tree Hill 4., serija
10.30 - Briljanteen
11.20 - Kitzbühel: Svjetski SKI KUP (M) - spust, prijenos
12.45 - Auto-magazin
13.20 - Dobre namjere, serija
14.10 - Dobre namjere, serija
15.00 - Filmski klasici - ciklus Marilyn Monroe: Niagara, američki film
16.35 - Sportski program
18.10 - Vaterpolo: Jug - Honved, prijenos
19.35 - Petar Pan i gusari, crtana serija
20.05 - Tajne nuklearnog rata, dokumentarna serija
21.00 - Celine Dion Koncert
21.55 - Koncert zabavne glazbe
22.40 - Sportske vijesti
22.50 - Midnight in St.Petersburg, igrani film
00.20 - Dobro ugođena večer: Portret Vladimira Krpana
01.20 - TV raspored

07.00 Zločko, crtana serija
07.20 Atom, crtana serija
07.45 Power Rangers Mystic Force, serija za djecu
08.10 Yu-Gi-Oh GX

08.35 Ninja kornjače FFW, crtana serija
09.00 Nova lova, TV igra
11.00 Novac, business magazin
11.30 Automotiv, auto-moto magazin
12.30 Jane Doe: Dok nas smrt ne rastavi, igrani film
14.00 Herbie ide u Monte Carlo, igrani film
15.45 Večernja škola - EU
16.40 Lud, zbunjen, normalan, serija
17.10 Vijesti
17.15 Kod Ane, kulinarski show
18.00 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Jezgra, igrani film
22.05 Kobni let 323, film
23.35 .com za ubojstvo, film
1:05 Ponovni susret, igrani film
2:40 Lijepe i ambiciozne, erotska telenovela
3:25 Kraj programa

07.20 Centar svijeta, humoristična serija
08.00 Ulica Sezam, crtana serija
09.05 Zabranjena ljubav, sapunica (pet epizoda) (R)
11.25 Policajac s Petlovog brda, dramska serija
12.20 Ludo zaljubljen, dramska serija
13.15 Vijesti uz ručak
13.20 Deveti krug pakla, igrani film, drama
15.30 Zamjene, igrani film, komedija (R)
17.30 Zvijezde Ekstra: 101 nadobudni početak, zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.00 Žuta minuta, zabavna emisija
20.00 Potkupljivač, igrani film, akcijski triler
21.50 Bez uzamaka, film
23.20 Totalno uništenje, film
00.55 Kunolovac, kviz

**NEDJELJA
20.1.2008.**

08.00 - Vijesti
08.10 - Koncert: Učenici učitelja - u povodu 70. rođendana Vladimira Krpana
10.00 - Vijesti
10.20 - Hrvatska kulturna baština: Bakar

10.40 - Ganges: Rijeka života, dokumentarna serija
 11.35 - Jelovnici izgubljenog vremena
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Plodovi zemlje
 13.25 - Split: More
 14.00 - Nedjeljom u dva
 15.02 - Kulturni info
 15.10 - Mir i dobro
 15.45 - Opera box
 16.15 - Vijesti
 16.24 - Vrijeme sutra
 16.35 - Lijepom našom: Našice (1/2)
 17.25 - Uzmi ili ostavi, TV igra
 18.05 - Zabavno-sportska emisija
 19.15 - Loto 6/45
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.15 - Libertas, dramska serija
 21.55 - Iznenadna smrt, američki film
 23.45 - Vijesti
 23.55 - Vijesti iz kulture
 00.05 - Ciklus francuskog filma: Notes sur le rire
 01.40 - Nedjeljom u dva
 02.40 - Ganges: Rijeka života, dokumentarna serija
 03.30 - Slikovnica
 03.55 - Lijepom našom: Našice (1/2)
 04.40 - Plodovi zemlje
 05.25 - Split: More
 05.55 - Glas domovine
 06.20 - Drugo mišljenje

07.00 - TV vodič
 08.00 - Najava programa
 08.05 - Lilo i Stitch
 08.30 - Lilo i Stitch
 09.00 - Pčelica Maja
 09.25 - Ne daj se, Floki - serija za djecu
 10.00 - Nora Fora, TV igra za djecu
 10.50 - Biblija
 11.00 - Zagreb: Misa, izravni prijenos
 12.05 - Parlaonica: Treba li ukinuti obaveznu lekturu?
 13.05 - Slikovnica
 13.35 - K-911, američki film
 15.10 - Napuljski psi, dokumentarni film
 16.05 - Sportski program
 16.25 - Sportski dokumentarni film
 17.00 - Rukomet, EP - emisija
 17.15 - Rukomet, EP: Hrvatska - Slovenija, prijenos
 18.45 - Rukomet, EP - emisija
 19.00 - Španjolska nogometna liga: Atletico Madrid - Real Madrid, prijenos
 21.00 - Ubojite kućanice, serija

21.35 - Reprizni program
 22.25 - Direkt
 22.55 - Dokuteka - Ante Viculin: Voda - Zlarin
 23.25 - Transfer
 23.55 - TV raspored

07:10 Zločko, crtana serija
 07:35 Atom, crtana serija
 08:00 Power rangers Mystic Force, serija za djecu
 08:25 Ninja kornjače FFW, crtana serija
 08:50 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
 9:15 Djevojke s Beverly Hillsa, serija
 09:40 U sedmom nebu, serija
 10:30 Kuća na plaži, serija
 11:20 Smallville, serija
 12:10 Čarobnice, serija
 13:00 Frikovi, serija
 13:45 Nevjerojatno putovanje 2, igrani film
 15:10 Pustolovine Huckleberryja Finna, igrani film
 16:55 Vijesti
 17:05 Jezgra, igrani film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Nad lipom 35, humoristično-glazbeni show
 21:15 Stoj! Ili će moja mama pucati, igrani film
 22:45 Red carpet, showbiz magazin
 0:00 Svi mrze Chrisa, serija
 0:25 Budućnost u dlanu, filmu
 2:05 Red carpet, showbiz magazin
 3:10 Svi mrze Chrisa, serija
 3:35 Kraj programa

07.00 Blizanke, serija
 07.30 Ulica Sezam
 08.35 Za Hope, igrani film,
 10.20 Ne daj se, Nina!, humorna drama (R)
 11.15 Bibin svijet, serija (R)
 11.50 Kralj ribara, film, komedija
 14.15 Vijesti uz ručak
 14.20 Vještice iz Eastwicksa, igrani film, komedija
 16.20 Salto, zabavna emisija
 17.20 Odred za čistoću
 17.50 Ekkluziv, magazin
 18.30 Vijesti
 19.00 Eksploziv specijal, magazin
 19.10 Policijska patrola, dokumentarna sapunica
 20.00 CSI Miami, serija
 20.40 Krojač Paname, film, triler
 22.30 Doktori smrti, dok.-krim. serija

23.25 FBI istraga, dokumentarno-kriminalistička serija
 00.20 Kunolovac, kviz
**PONEDJELJAK
 21.1.2008.**

06.40 - Najava programa
 07.05 - Vijesti
 07.35 - Vijesti
 08.35 - Vijesti
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Svi na plažu, dokumentarna serija
 10.41 - Svi na plažu, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Treća dob, emisija za umirovljenike
 15.35 - Hrvatske špilje: Život na rubu svjetlosti
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.25 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.30 - Skica za portret
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Latinica: Mediji i mafija
 21.50 - Univerzum uma: Problemi i perspektive u razumijevanju samih sebe
 22.30 - Otvoreno
 23.15 - Vijesti
 23.30 - Na rubu znanosti: Jeremy Narby - kozmička zmija i podrijetlo znanja 2. dio
 00.20 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
 01.05 - Moja obitelj 6., humoristična serija
 01.35 - Završni udarac, serija
 02.20 - Svi na plažu, dokumentarna serija
 02.50 - Oprah show (910)
 03.35 - Latinica: Mediji i mafija
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Treća dob, emisija za umirovljenike

06.45 - Štrumpfovi
 07.10 - Šaolinski obračun
 07.35 - Četvero protiv Z
 08.00 - Žutokljunac
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor: Otkrića i dostignuća

10.00 - Starlight Hotel, novozelandski film
 11.45 - Jack i Bobby, serija
 12.30 - Ed 4., serija
 13.20 - Veliki odmor
 14.10 - Štrumpfovi
 14.35 - TOP 40
 15.15 - Moja obitelj 6., serija
 15.50 - Županijske panorame
 16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
 17.05 - McLeodove kćeri 3.
 17.55 - Prijatelji 3., serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.45 - Sve u šesnaest
 19.05 - Što s Brianom 2., serija
 19.50 - Tom i Jerry, crtani film
 20.10 - Završni udarac, serija
 21.00 - Vijesti na Drugom
 21.20 - Bitange i princeze 4., serija
 22.00 - Sažeci španjolske i talijanske nogometne lige
 22.40 - Prvi grijeh, film
 00.35 - McLeodove kćeri 3., serija
 01.20 - TV raspored

06:15 Šaljivi kućni video
 06:40 Pepa Praščić
 07:00 Traktor Tom
 07:20 Medvjedići dobra srca
 08:10 Jagodica Bobica
 09:00 Nova lova, TV igra
 11:00 Svi vole Raymonda
 11:25 Ružna ljepotica, serija
 12:10 Zauvijek susjedi, serija
 12:45 Vijesti
 12:55 Tri želje, igrani film
 14:50 Stoj! Ili će moja mama pucati, igrani film
 16:20 Lude 70-e, serija
 16:45 Kralj Queensa, serija
 17:10 Svijet prema Jimu, serija
 17:35 Vijesti
 17:45 Cosby show, serija
 18:10 Svi vole Raymonda
 18:40 Zauvijek susjedi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8, informativna emisija
 20:00 Instinkt za ubijanje, ilm
 21:35 Uvod u anatomiju, serija
 22:20 Labirint zločina, serija
 23:10 Vijesti
 23:25 Nikita, serija
 0:15 JAG, serija
 1:00 Dva metra pod zemljom
 1:50 Zona smrti, igrani film
 3:30 Moja slavna sestra, serija
 3:50 Kraj programa

06.00 Everwood, serija (R)
 06.50 Montecristo, telenovela
 07.45 Dexterov laboratorij
 08.10 Spužva Bob Skockani

08.35 Korak po korak, humoristična serija (R)
 09.05 Puna kuća, humoristična serija (R)
 09.30 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 09.55 Dadija, serija (R)
 10.25 Bračne vode, serija (R)
 10.50 Sudnica, show
 11.20 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.50 Vijesti
 11.55 Ekkluziv, magazin (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, (R)
 13.00 Everwood, serija
 13.55 Magnum, akcijska serija
 14.45 Cobra 11, serija
 15.40 Korak po korak, serija
 16.05 Puna kuća, serija
 16.35 Pod istim krovom, serija
 17.05 Dadija, serija
 17.30 Bračne vode, serija
 18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Eksploziv, magazin
 19.05 K.T.2 - Pravda na zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 CSI: Miami, serija
 20.50 Odmazda, film, akcijski
 22.25 CSI, serija
 23.20 Vijesti
 23.35 Otet, znanstveno-fantastična mini serija
 00.25 Kunolovac, kviz

06.40 - Najava programa
 07.05 - Vijesti
 07.35 - Vijesti
 08.35 - Vijesti
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Svi na plažu, dokumentarna serija
 10.41 - Svi na plažu, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom, mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Među nama
 15.35 - Vu nedelju pojdem za muža, emisija pučke i predajne kulture
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.25 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.30 - Skica za portret
 17.35 - Metro Express
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik

20.15 - Globalno sijelo
 20.50 - Dobre namjere, serija
 21.40 - Pola ure kulture
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.25 - Drugi format
 00.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
 01.00 - Stažist 5., serija
 humoristična serija
 01.25 - Zaljubljeni Shakespeare, američki film
 03.25 - Ubojstvo u mislima 3.
 04.15 - Skica za portret
 04.35 - Pola ure kulture
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Među nama

06.40 - Najava programa
 06.45 - Štrumpfovi
 07.10 - Šaolinski obračun
 07.35 - Četvero protiv Z
 08.00 - Žutokljunac:
 nizozemski TV film
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 Knjigovežnica
 10.00 - Mein Bruder ist ein
 Hund, njemačko-britansko-
 nizozemski TV film
 11.55 - Jack i Bobby, serija
 12.35 - Ed 4., serija
 13.20 - Veliki odmor
 14.10 - Štrumpfovi
 14.35 - TOP 40
 15.20 - Stažist 5., serija
 15.50 - Županijske panorame
 16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
 17.05 - McLeodove kćeri 3.
 17.55 - Prijatelji 3., serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.45 - Sve u šesnaest
 19.05 - Što s Brianom 2., serija
 19.50 - Ptica trkačica
 20.10 - Zaljubljeni Shakespeare, američki film
 22.20 - Vijesti na Drugom
 22.40 - Braća i sestre, serija
 23.30 - Ubojstvo u mislima 3.
 00.25 - McLeodove kćeri 3.
 01.10 - TV raspored

06:15 Šaljivi kućni video
 06:40 Pepa Praščić
 07:00 Traktor Tom
 07:20 Medvjedići dobra srca
 08:10 Jagodica Bobica
 09:00 Nova lova, TV igra
 11:00 Svi vole Raymonda
 11:25 Ružna ljepotica, serija
 12:10 Zauvijek susjedi, serija
 12:45 Vijesti
 12:55 Gotovo savršena pljačka banke, igrani film
 14:50 Instinkt za ubijanje, film

16:20 Lude 70-e, serija
 16:45 Kralj Queensa, serija
 17:10 Svijet prema Jimu, serija
 17:35 Vijesti
 17:45 Cosby show, serija
 18:10 Svi vole Raymonda
 18:40 Zauvijek susjedi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8,
 informativna emisija
 20:00 Naša mala klinika, serija
 21:00 Bolničarka Betty, film
 22:50 Pod nož, dok. serija
 23:40 Vijesti
 23:55 Nikita, serija
 00:45 JAG, serija
 01:30 Na rubu zakona, serija
 02:15 Igra života, igrani film
 03:50 Moja slavna sestra, serija
 04:15 Kraj programa

06.00 Everwood, serija (R)
 07.20 Montecristo, telenovela
 08.10 Dexterov laboratorij
 08.40 Spužva Bob Skockani
 09.05 Korak po korak, serija (R)
 09.30 Puna kuća, serija (R)
 10.00 Pod istim krovom, (R)
 10.25 Dadilja, serija (R)
 10.50 Bračne vode, serija (R)
 11.15 Sudnica, show
 11.45 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 12.15 Vijesti
 12.20 Exploziv, magazin (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, (R)
 13.00 Everwood, serija
 13.55 Magnum, akcijska serija
 14.45 Cobra 11, serija
 15.40 Korak po korak, serija
 16.05 Puna kuća, serija
 16.35 Pod istim krovom, serija
 17.05 Dadilja, serija
 17.30 Bračne vode, serija
 18.00 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Exploziv, magazin
 19.05 K.T.2 – Pravda na
 zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 Bibin svijet, serija
 20.40 U potjeri za zavodnikom,
 igrani film, komedija
 22.05 CSI, serija
 22.55 Vijesti
 23.10 Opeti, znanstveno-
 fantastična mini serija
 00.00 Kunolovac, kviz

SRIJEDA
23.1.2008.

07.05 - Vijesti
 07.35 - Vijesti

08.35 - Vijesti
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.15 - Svi na plažu,
 dokumentarna serija
 10.41 - Svi na plažu,
 dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom,
 mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Riječ i život: Duhovi
 pokreti u životu Crkve,
 religijski program
 15.35 - Alpe-Dunav-Jadran
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.20 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.25 - Skica za portret
 17.40 - Najslabija karika, kviz
 18.30 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.15 - Loto 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Piramida
 21.25 - Luda kuća 3., TV serija
 22.00 - Hrvatska kulturna
 baština: Dvorac Oršić
 - Gornja Stubica
 22.25 - Otvoreno
 23.10 - Vijesti
 23.25 - Scientia Croatica -
 znanstveni forum
 00.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
 01.00 - Stažist 5., serija
 01.25 - Zakon i red: Odjel
 za žrtve 8., serija
 02.10 - Zakon i red: Zločinačke
 nakane, serija
 02.55 - Svi na plažu,
 dokumentarna serija
 03.21 - Svi na plažu,
 dokumentarna serija
 03.50 - Oprah show
 04.35 - Alpe-Dunav-Jadran
 05.05 - Mala gospodica
 05.50 - Riječ i život: Duhovni
 pokreti u životu Crkve,
 religijski program

06.40 - Najava programa
 06.45 - Štrumpfovi
 07.10 - Šaolinski obračun
 07.35 - Četvero protiv Z
 08.00 - Žutokljunac:
 09.00 - Učilica
 09.10 - Veliki odmor:
 Put pod noge
 10.00 - Bibi Bocksberg,
 njemački film
 11.50 - Reprizni program
 13.35 - Veliki odmor
 14.25 - Štrumpfovi
 14.50 - Pustolovine Marka
 i Goge, crtana serija
 15.20 - Stažist 5., serija
 15.50 - Županijske panorame

16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
 17.05 - McLeodove kćeri 3.
 17.55 - Prijatelji 3., serija
 18.25 - Vijesti na Drugom
 18.45 - Sve u šesnaest
 19.05 - Što s Brianom 2., serija
 19.50 - Tom i Jerry, crtani film
 20.10 - Bullets Over Broadway,
 američki film
 21.55 - Vijesti na Drugom
 22.15 - Zakon i red: Odjel
 za žrtve 8., serija
 23.05 - Zakon i red: Zločinačke
 nakane, serija
 23.55 - McLeodove kćeri 3.

06:15 Šaljivi kućni video
 06:40 Pepa Praščić
 07:00 Traktor Tom
 07:20 Medvjedići dobra srca
 08:10 Jagodica Bobica
 09:00 Nova lova, TV igra
 11:00 Svi vole Raymonda
 11:25 Ružna ljepotica, serija
 12:10 Zauvijek susjedi, serija
 12:45 Vijesti
 12:55 Igra života, igrani film
 14:35 Bolničarka Betty, film
 16:20 Lude 70-e, serija
 16:45 Kralj Queensa, serija
 17:10 Svijet prema Jimu, serija
 17:35 Vijesti
 17:45 Cosby show, serija
 18:10 Svi vole Raymonda
 18:40 Zauvijek susjedi, serija
 19:15 Dnevnik Nove TV
 19:50 10 do 8,
 informativna emisija
 20:00 Večernja škola - EU
 21:00 Lud, zbunjen, normalan
 21:35 Patriotske igre, film
 23:25 Vijesti
 23:40 Nikita, serija
 00:30 JAG, serija
 01:15 Divlji bijes, igrani film
 02:45 Moja slavna sestra, serija
 03:30 Kraj programa

06.00 Everwood, serija (R)
 07.20 Montecristo, telenovela
 08.10 Dexterov laboratorij,
 crtana serija
 08.40 Spužva Bob Skockani,
 crtana serija
 09.05 Korak po korak,
 humoristična serija (R)
 09.30 Puna kuća,
 humoristična serija (R)
 10.00 Pod istim krovom,
 humoristična serija (R)
 10.25 Dadilja,
 humoristična serija (R)
 10.50 Bračne vode,
 humoristična serija (R)

11.15 Sudnica, show
 11.45 Večera za 5,
 lifestyle emisija (R)
 12.15 Vijesti
 12.20 Exploziv, magazin (R)
 12.35 Zabranjena ljubav, (R)
 13.00 Everwood, serija
 13.55 Magnum, akcijska serija
 14.45 Cobra 11,
 kriminalistička serija
 15.40 Korak po korak,
 humoristična serija
 16.05 Puna kuća,
 humoristična serija
 16.35 Pod istim krovom,
 humoristična serija
 17.05 Dadilja,
 humoristična serija
 17.30 Bračne vode,
 humoristična serija
 18.00 Večera za 5,
 lifestyle emisija
 18.30 Vijesti
 18.55 Exploziv, magazin
 19.05 K.T.2 – Pravda na
 zadatku, serija
 19.30 Zabranjena ljubav
 20.00 Kost, serija
 20.50 Zaboravljeni slučaj,
 kriminalistička serija
 21.40 Vatra dečki, serija
 22.35 CSI,
 kriminalistička serija
 23.25 Vijesti
 23.40 Opeti, znanstveno-
 fantastična mini serija
 00.30 Kunolovac, kviz

ČETVRTAK
24.1.2008.

06.40 - Najava programa
 07.05 - Vijesti
 07.35 - Vijesti
 08.35 - Vijesti
 09.05 - Ponos Ratkajevih, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Svi na plažu,
 dokumentarna serija
 10.41 - Svi na plažu,
 dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Mala gospodica
 13.25 - Dan za danom,
 mozaično-zabavna emisija
 14.30 - Vijesti
 14.45 - Trenutak spoznaje
 15.35 - Hrvati u Makedoniji,
 dokumentarni film
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.25 - Hrvatska uživo - Vijesti
 17.30 - Skica za portret
 17.45 - Najslabija karika, kviz
 18.35 - Ponos Ratkajevih, serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz

21.20 - Brisani prostor
22.05 - Znanstvene vijesti
22.25 - Otvoreno
23.10 - Vijesti
23.20 - Vijesti iz kulture
23.25 - Četvrta smjena, dokumentarni film
00.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
01.00 - Stažist 5., serija
01.25 - Dr. House 3. serija
02.10 - Obitelj Soprano 6., serija
03.00 - Bez traga 4., serija
03.45 - Svi na plažu, dokumentarna serija
04.11 - Svi na plažu, dokumentarna serija
04.37 - Živjeti se mora, dokumentarni film
05.05 - Mala gospodica
05.50 - Trenutak spoznaje

06.40 - Najava programa
06.45 - Nove pustolovine Jure iz džungle, crtana serija
07.10 - Šaolinski obračun
07.35 - Bijeg lukavog lisca
08.00 - Žutokljunac:
09.10 - Veliki odmor: Druga strana povijesti
10.00 - Priča o Daleau Earnhardt, američki film
11.30 - Reprizni program
13.35 - Veliki odmor
14.25 - Nove pustolovine Jure iz džungle, crtana serija
14.50 - Pustolovine Marka i Goge, crtana serija
15.20 - Stažist 5., serija
15.50 - Županijske panorame
16.15 - Zvezdane staze: Nova generacija 1., serija
17.05 - McLeodove kćeri 3.
17.55 - Prijatelji 3., serija
18.25 - Vijesti na Drugom
18.45 - Sve u šesnaest
19.05 - Što s Brianom 2., serija
19.50 - Ptica trkačica
20.10 - Ružna Betty, serija
21.00 - Vijesti na Drugom
21.20 - Dr. House 3. serija
22.15 - Obitelj Soprano 6.
23.10 - Bez traga 4., serija
00.00 - McLeodove kćeri 3.

06:15 Šaljivi kućni video
06:40 Pepa Praščić
07:00 Traktor Tom
07:20 Medvjedići dobra srca
08:10 Jagodica Bobica
09:00 Nova Iova, TV igra
11:00 Svi vole Raymonda
11:25 Ružna ljepotica, serija
12:10 Zauvijek susjedi, serija

12:45 Vijesti
12:55 Ritam tijela, igrani film
14:25 Patriotske igre, film
16:20 Lude 70-e, serija
16:45 Kralj Queensa, serija
17:10 Svijet prema Jimu, serija
17:35 Vijesti
17:45 Cosby show, serija
18:10 Svi vole Raymonda
18:40 Zauvijek susjedi, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
19:50 10 do 8, informativna emisija
20:00 Istraga, kriminalistički magazin
21:30 Provjereno, informativni magazin
22:25 Sekunde do katastrofe, dokumentarna serija
23:20 Vijesti
23:35 Nikita, serija
00:30 Svemirski prag, serija
01:20 Zima jednog lica, film
03:20 Moja slavna sestra, serija
04:05 Kraj programa

06.00 Everwood, serija (R)
07.20 Montecristo, telenovela
08.10 Dexterov laboratorij
08.40 Spužva Bob Skockani
09.05 Korak po korak, (R)
09.30 Puna kuća, serija (R)
10.00 Pod istim krovom, (R)
10.25 Dadilja, serija (R)
10.50 Bračne vode, serija (R)
11.15 Sudnica, show
11.45 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
12.15 Vijesti
12.20 Eksploziv, magazin (R)
12.35 Zabranjena ljubav, (R)
13.00 Everwood, serija
13.55 Magnum, akcijska serija
14.45 Cobra 11, serija
15.40 Korak po korak, serija
16.05 Puna kuća, serija
16.35 Pod istim krovom, serija
17.05 Dadilja, humoristična serija
17.30 Rat u kući, humoristična serija
18.00 Večera za 5, lifestyle emisija
18.30 Vijesti
18.55 Eksploziv, magazin
19.05 K.T.2 – Pravda na zadatku, serija
19.30 Zabranjena ljubav
20.00 Ne daj se, Nina!, humorna drama
20.55 Mexican, igrani film, triler
22.55 CSI, kriminalistička serija
23.50 Vijesti
00.05 Opeti, znanstveno-fantastična mini serija
00.50 Kunolovac, kviz

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o hrvatskim manjinama i iseljeništvu »Glas domovine«, emitira se petkom na programu HRT1, u terminu od 11 i 30 sati.

HRVATSKA KRONIKA

Program o hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj na hrvatskom jeziku uz mađarski prijevod emitira se srijedom s početkom u 12 i 30 sati na programu MTV 1.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

PROGRAMSKA SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 – 19,00

- Najava programa
- Večernji dnevnik
- 'Bolja Srbija'
- Agencijske vijesti iz zemlje
- Agencijske vijesti iz RH
- Kronologija
- Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 – 19,30

- Poetski predah
- 'Popularne melodije' – zabavna glazba (ponedjeljkom)
- 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' – narodna glazba (utorkom)
- 'Veliki majstori glazbe' – ozbiljna glazba (srijedom)
- 'Rock vremeplov' (četvrtkom)
- 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 – 20,00

- 'Europa danas i sutra' – magazina Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom)
- 'Kulturna povijest' (utorkom)
- 'Putokazi' (srijedom)
- 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom)
- 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 – 20,30

- 'Aktualije' (ponedjeljkom)
- 'Gospodarski magazin' (utorkom)
- 'Otvoreni studio' (srijedom)
- 'Kultur cafe' – magazin Radija Deutsche Welle (četvrtkom)
- 'U društvu s mladima' (petkom)

20,30 – 21,00

- Narodna glazba, izvanredne emisije (specijali, reportaže)
- Blic vijesti i odjava programa

PROGRAMSKA SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Kronologija, zabavna glazba
- 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
- 20,00 'Razgovor s povodom', narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Nedjelja

- 18,00 Najava programa, Vijesti dana
- 18,10 'Nedjeljni mozaik' (Kronologija, 'Čovjekov svijet' – magazin Radija Deutsche Welle, moda)
- 19,30 'Priča za laku noć' – dječja emisija
- 20,00 'Ljudi nizine'
- 20,30 Narodna glazba
- 20,55 Odjava programa

Mali oglasi

Prodajem monitor 17" IBM E74. Cijena 3000 dinara.
Tel: 024/ 562 – 700, zvati u večernjim satima.

Traži se u najam, pozajmicu ili na poklon očuvana flauta.
Jasmina 021/ 496 – 014

Prodajem tijekom cijele godine šarplanince, štenad šampionskog podrijetla i odrasle ženke i mužjake izuzetnog eksterijera i karaktera.
Karan. Tel: 025/ 830 – 475
i 063/ 717 – 4888.

Prodajem opremu za proizvodnju kvalitetnih kozmetičkih krema. Povoljno za manji biznis.
Tel: 021/ 632 – 3792

Prodajem staru kuću za rušenje, MZ »Novo selo«. Plac 340 m².
Tel. 024/ 532 – 505.

Izdajem namještenu sobu na Radijalcu učenicima/ku ili studentima/u, sa CG, upotrebom kuhinje i kupatila, za nepušače.
Tel: 024/ 558 – 227 ili 063/ 597 – 021

Prodajem sliku »Krizanteme sa svijećom« 1990. autora Stipana Šabića (1928.-2003.), tehnika suhi pastel, dimenzije 67 x 47 cm, uokvirena 85 x 65 cm.
Molimo javiti se na telefon 024/ 550 – 163.

Prodajem veliku dvosobnu kuću u Đurđinu, Matka Vukovića 20. s nusprostorijom, uz asfaltiranu cestu, na čošku. Čisto vlasništvo. Legalizirana gradnja.
Pitati na telefon 064/ 239 – 0122, Tomica Crnković.

Prodajem pumpu – dvoklipnu 30 atm i prikolicu za moto-kultivator »IMT-506-DELUXE« i remontovanu peć »KREKA VESO« 12T. Informacije od 17 sati na broj telefona 022 / 591 – 264.

Ing. elektrotehnike daje sate fizike i matematike učenicima osnovnih i srednjih škola.
Telefoni: 064/ 292 – 1043 ili 024/ 524 – 701

Prodajem tri lanca zemlje prve klase, u Šandorskom ataru kod »Agrokombinata«.
Tel.: 024/ 522 – 677

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Štovani čitatelji našeg i vašeg tjednika,

I dalje nastavljamo s objavljivanjem rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon koji ćemo objavljivati u svakom broju »Hrvatske riječi«.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Nama je dovoljno
da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,

telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

-Raspored sprovoda i umrlice na Internetu:

www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

SUBOTICA-TRANS obavljaštava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koje se dobije na autobuskoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS